

Xazoyin ul-Maoniy: Ikkinchi Devon
Alif Harfining Ofatlarining Ibtidosi "Favoyid" din
1

Ey, yetti manzar tarhig'a me'mori sun'ungdin bino,
Masnu'lar foniy, vale maslubi soni'din fano.
Chekmay malak lutfung kuni juz zikr ila tasbih uni
Odam debon qahring tuni har dam "zalamno rabbano".
Hamdnngg'a har ko'tah nazar ham gungu lol o'lg'ay magar
Chunkim demish xayrul bashar ul yerda louhsi sano.
Jinsi bashar yo'q ogahing, xurshid xoki dargahing,
Ko'k mahd aro tifli rahing yetti atou to'rt ano.
Faqr ahli istab qurbating, ahli g'ino ham toating,
Yetkanga dog'i furqating ne faqr nofi', ne g'ino.
Vaslingda ishrat xo'b erur, ayshu tarab marg'ub erur,
Sensiz manga matlub erur tanda alam, jonda ano.
Ishqingda bir devonalig', shavqingda bir farzonalig',
Ag'yordin begonalig' aylab o'zungga oshno.
Jurmu gunahlardin o'tub, kelturma yuzga qo'rqtub,
Lola agar sog'ar tutub, musicha gar qilmish zino.
Bordur Navoiy bekase, ishq ichra andoqkim xase,
Chun o'rtading ani, base, kuydurma do'zaxda yano.
2

Ravshandururki mehr, yuzungdin olur safo,
Yo'qsa, ne vaji ila qamar andin topar ziyo.
G'arqi muhiti ishqing edi jon ila ko'ngul,
Ul damki, ruh emas edi tan birla oshno.
Gulda yuzung latofatidin range ko'rmasa,
Bulbulg'a ne edi bu fig'on birla, bu navo.
Bir zarra og'zi ramzini har kimki angladi,
Yo'li adam tariqiduru, zodi rah - fano.
Ul zindadil hayoti abad vaslidin topar,
Kim nishi g'amni no'sh deru dardni davo.
Lomeki, vasl ayog'ig'a topmishtur ittisol,
Ul lomdurki, o'rtag'a olmish ani balo.
O'zdin qutul, Navoiyu maqsadg'a yetki, qush
Yetmas chamang'a, bo'lsa qafas ichra muftalo.
3

Ey, nechukkim, durni maxfiy asrabon Ummon aro,
Gavhari ishqini pinhon asrag'an inson aro?!
Chunki insonni bu gavhar birla aylab bahramand,
Sarfarozi aylab maloyik xayli birla jon aro.
Allamal insong'a chun aylab musharraf yer berib,
Taxti johu ishrat uzra ravzan rizvon aro.
Uylakim, taxt ahlig'a dushmandin o'lmaydur guzir,
Ul xalifa birla dushmanlig' solib shayton aro.
Makridin xorij qilib, mulki dinu aylab nasib,
Qarnlar sargashtayu o'voralig' davron aro.
G'urbatu yolg'uzlug'u mahzunlug'u hasrat bila
Har zamon yuz ming balo ichra solib hijron aro.
Buyla chun rad aylagandpn so'ng yana aylab qabul,
Voli aylab olam otlig' kulbai ahzon aro.
Bu qabulu rad aro hikmatni kimsa anglamoq
Xayli inson ichra sig'mas xayyiz imkon aro.
Ey Navoiy, sen chu qulsen, qullug'ungni yaxshi bil,
Fikrating raxshig'a javlon berma bu maydon aro.
4

Xudoyo, zalol ahlig'a rahnamoyo,
Yuzung jilva aylarga ash'yo maroyo.
Angakim atoyo, tilar sendin ehson,
Navo istaganlarga sendin atoyo.
Asireki, zikringni aylab hadya,
Beribsen xalosig'a yuz ming hadoyo.
Falakda davoyirki, rasm etti sun'ung,
Jahon ganjidek anda yuz ming zavoyo.

Sen etmay qazo, bo'lmay ijrosi mumkin,
Jahon korgohida o'tgan qazoyo.
Sening kibriyong ostonida yakson,
Agar xud salotin va gar xud raoyo.
Navoiyni bu jurmu isyonda bilmon
Ki, qo'yg'ungmudur yo chiqarg'ungmu, oyo.
O'z ilgida chun hech yo'q ixtiyori,
O'ziga ani qo'ymag'aysen, xudoyo.
Gunahbaxshi sen bo'lg'ilu jurmpo'shi,
Shafoatgarilik xayrul baroyo.

5

Ey, ko'ngul ichra mayi vasling uchun kom tamanno,
Jong'a ham furqating o'ti aro bu xom tamanno.
Garchi vaslingni tilab, jonim aro qolmamish orom,
Lek topmish bu hazin jon aro orom tamanno.
Tunu kun bazmi visoling aro usruklar elidin
Meni labtashnai maxmurg'a ber jom tamanno.
Garmro'larg'a agar hamqadam o'lmoqqa hadim yo'q,
Ham alarning so'ngicha urg'ali bir gom tamanno.
Kimki ul vahmu xayoli aro zotingni kiyurdi,
Qilmadi g'ayri xayolot ila avhom tamanno.
Munglug' o'lingg'a kelibmen, manga rahm aylaki,bo'lmas
Shohdin buyla gadolarg'a juz in'om tamanno.
Tong emas bodiyai ishqinga kirmakki, qilibmen
Bog'lamoq Ka'bai ko'yung sari ehrom tamanno.
Holim og'ozini bilmon, karam et rahm qilibkim,
Qilmisham xayr ila ko'ying sari anjom tamanno.
Nuru zulmatni Navoiy netar, ul yuz keraku zulf
Kim, budur ko'nqlida gar subhu gar shom tamanno.

6

Zihi, tojingga gavhari kibriyo,
Bu gavhardin ofoq topib ziyo.
Quyosh chiqqach, andoqki itkay nujum
Ko'runmay, sen o'lg'ach ayon, anbiyo.
Urujungda aynul yaqin ahlining
Ko'ziga g'uboring bo'lib to'tiyo.
Quyoshning shioi xututin Masih,
To'quy olmayin hujranga bo'ryo.
Sening millatingdin chu topib sharaf,
Saodat libosi kiyib ashqiyo.
Qilib toshu tufrog'ni oltunki, bor
Sening korgohingda bu kimyo.
Sanga ummat o'lmag'ni istab rusul,
Vale biz sarafroz o'lub holiyo.
Kelib sidqing ollida siddiqlar,
Aningdekki, siddiqu ahli riyo.
Navoiy netar qoba qavsayn, agar
Topa olsa qoshnng kebi ikki yo.

7

Zihi, hiloling o'lub oy boshig'a tig'i balo,
Bir olmasiz ikki yorg'on senu quyosh masalo.
Tutub sanga chu mayi lutf soqiyi rahmat,
Shafoating urub ikki jahon eliga salo.
Risolating damidin shar'i ko'zgisiga jilo,
Siyosating o'tidin kufr rohibig'a jalo.
Ham ahli ravzag'a firdavs sensizin chahi vayl,
Ham ahli vayl ishi hajring o'tida vovaylo.
Xumor dofii bo'lg'aymu soqiyi kavsar,
Bu dayr ichinda mayi ishq ichmaganga to'lo.
Tilimda zikringu ko'nqlumdadur xayoling, shukr
Ki, bori sensiz emas suhbatim xalou malo.
Navoiy o'ldi, base, xoru past xas yanglig',
Sening yo'lungda esa, bas, anga bu izzu alo.

8

Qishiki istasakim, yetmagay malolat anga,
Kerakmas ahli jahon birla zavqu holat anga.
Gar odame malak o'lsaki, qilmasun ta'rif,
Agar kishi desakim, yetmagay xijolat anga.
Yomonni demaki, izlol etar ekin shayton,
Degil: fasodda mundin yetar zalolat anga.
Chu derlar insonni mushtaq o'ldi nisyondin,
O'zinu ahdin unutmog etar dalolat anga.
Bilurki, ro'zi anga haq berur, o'zidekning
Bo'lur chu bandasi, bois erur razolat anga.
Demaki, ilmda kelmish malakdin ul afzun
Ki, devdin dog'i afzun erur jaholat anga.
Birov amonatini asray olmas, archi erur
Xudoy amonatini asramog havolat anga.
Chu bo'ldi nutq ila mumtoz barcha hayvondin,
Ham oxir ul hayvondin erur maqolat anga.
Bu zulmlarki, ul aylar, ne aylagay nogah
Aning hisobida haq aylasa adolat anga.
Navoiy og'zida na'm al-vakil erur zikring,
Surug' kuni karamingga buyur vakolat anga.

9

Necha ko'nglum pora bo'lsa, rahm qilmas yor anga,
Necha bag'rim bo'lsa qon, boqmas dame dildor anga.
Bir yuguruk tiftl erur kirpiklarim ichinda yosh
Kim, yiqilib sonchilibtur har tarafdnn xor anga.
Nomam eltur qush agar mazmunin aytib qilsa sharh,
Sochqay o't qaqnus kebi ming chok o'lub minqor anga.
La'ling ollida chekar el jonini olg'ach ko'zung,
Vah, ne sharbatdur labingkim, jon berur bemor anga.
Aql uyi sari inonin boshlamoq, nosih, ne sud,
Telbakim, dasht uzra markabdur buzug' devor anga.
Tortasen isyon yukin, xam qil qading toatqakim,
Yuk og'ir bo'lsa, ruku' ul dam bo'lur nochor anga.
Umri g'aflat uyqusi birla tilarsen kechsa oh,
Ko'z yumub ochquncha kimning e'timodi bor anga.
Men xud o'ldum, ey sabo, ko'nglumni ko'rsang ko'yida,
Chiqma andin, deb nasihat qilg'asen zinhor anga.
Zor ko'nglum tushkali hajr o'tidin g'am changiga,
Ey Navoiy, o'xshashur ham ud anga, ham tor anga.

10

La'ling ul o'tki, ko'ngul mijmar anga,
Yo ko'ngul durju labing gavhar anga.
G'amidin ayru emonkim, tutmish
Uns bu xotiri g'amparvar anga.
Zordur telba ko'ngulkim, ko'runur
Har dam ul hur pariy paykar anga.
Qon ko'nguldin ne ajab turmasakim,
Kirpiking har dam urar nishtar anga.
Hajr o'tidin tanim ul nav' kuyar
Kim, erur ostida kul bistar anga.
Hajridin holim erur andoqkim,
Bo'lmag'ay ko'rmagucha bovar anga.
Dahr xush gulshan erur, naylaykim,
Yo'q vafo gullaridin zavar anga.
Jon olurda g'ami hajr, ey soqiy,
Choradur boda bila sog'ar anga.
Yuzi vasfig'a Navoiy tushmish,
Bargi guldin yasangiz daftar anga.

11

Vah, ne hol o'lg'ayki, kelgach ul buti zebo manga,
O'zga qilg'ay hol har dam ul qadi ra'no manga.
Ne ajab, o'lsamki aylab toza ruhin, xalqning
Ruh zoyil aylagay ul husni ruhafzo manga.
Shukr erur, ey ko'zki, har o'qkim otar ul qoshi yo,
Yo sangadur, yo bag'irg'a, yo ko'ngulga, yo manga.

Aylagay bir damda yuz dayri ko'han tarkin Masih,
Ko'rsa zulmekim qilur ul dilbari tarso manga.
Ey ko'ngul, itkilki har devonalig'kim aylasang,
Ul pariyvash ishqida, oxir kelur g'avg'o manga.
Noumid o'lsam, vale nav'i ummidim dog'i bor,
Barcha ushshoqig'a rahm etmak ul oy, illo manga.
Ikki zulfi tobu pechidin buzuldum, negakim
Xonumon aylar qora har lahza ul savdo manga.
Soqiyo, ahbob hajri qatlim aylar - boda tut
Kim, bu qotil zahr taryoki erur sahbo manga.
Dema, ne erkin Navoiyning jilavdor o'lmag'i,
Vah, ne erkim, har nekim hukm etsa ul mirzo manga.

12

Qachon otsa ul g'amza novak manga,
Kelur gar ming o'lsa yako-yak manga.
Yaqa chokidin hajr tashrifini
Ko'runkim, yelak bo'ldi ko'nglak manga.
Firoq ichra, jonu ko'ngul, siz keting
Ki, bo'lmish zarurat bu emgak manga.
Ne zulfungni qasding'a dom aylading,
Bas, aning chu bir tori ilmak manga.
Chu sensiz tirik qolmisham, yaxshiroq
Bu yanglig' tiriklikdin o'lmak manga.
Necha bevafolarg'a ko'prak vafo
Qilursen, yetar javr ko'prak manga.
Netib o'lmayin, ey Navoiyki, zulm
Qilur barcha mirzoyu miyrak manga.

13

Agarchi yo'q talabingdin dame qaror manga,
Irodat emgagidur bu, ne ixtiyor manga.
Visol davlatin ul kun o'zumga jazm ettim
Ki, hajr g'ussasin etti havola yor manga.
Chu yor ko'nglida bo'lsam, balo manga yovumas,
Bu vajh ilaki, temurdin bo'lur hisor manga,
Ne bilsun ul kishikim, chekmamish firoq tunki
Ki, ne sifat kechadur tiyra ro'zgor manga.
Qochib adamg'a boray aqlu fahmu donishdin,
Vatan borinda bu yot el aro ne bor manga.
Buyurmag'il yana sabr, ey tabib, tengri uchun
Ki, ushbu sharbat emas emdi sozvor manga.
Navoiydek qadidin qilsam o'lgali ohang,
Biyik maqom topibon yasang mazor manga.

14

Chog'irg'a tushkali yo'qtur qaroru xob manga,
Chu o'tqa tushtum, emas ayb iztirob manga.
Hamisha mastu xarob ul sifat yururmenkim,
Ko'rub tahayyur etar olami xarob manga.
Boqib tabassum etar piri dayru mug'bacha ham,
Bu dayr aro kular alqissa shayxu shob manga.
Chu mast edim, manga ta'sir qilmadi, garchi
Malul bo'ldilar etmakdin ehtisob manga.
Duoi subh bila boda tarkin istarmen,
Tilar sabuh xumor aylabon, azob manga.
Nechaki maykada ichra ayog'yalang, yaqa chok,
Icharga durdi qadah har taraf shitob manga.
Ichursa jomi hidoyat, navo tuzub jome,
Navoiy, anda magar bo'lg'ay ijtinob manga.

15

Ul oy kularga erur, yuz ajab, tarona manga,
Borisi qoshida maks etkali bahona manga.
O'qi yaralarini ko'ksun ichra asrarmen
Ki, har biri erur ul sho'xdin nishona manga.
Zabonalar yaralardinki chiqti, holimni
Demakka hol tili bo'ldi har zabona manga.

Bir oh o'ti bila ishq ahlin uyla kuydurayin
Ki, qolmag'ay kishi ishq shariki yona manga.
Ko'ngulda xolidin ul xat muhabbati tushti,
Giyohi fitna ko'kartur bu turfa dona manga.
Sipehr gunbadi ichra netib qadah ichmay
Ki, bo'ldi mujibi hayrat bu korxonona manga.
Navoiyo, meni Farhod dema yo Majnun,
Nedinki, hojat emas bog'lamoq fasona manga.

16

Tori zulf o'lg'ali dilband sanga,
Bo'ldi jon rishtasi payvand sanga.
Ham shakardur labingu ham xandon,
Yarashur asru shakarxand sanga.
Xo'blar mayli ko'ngul qilmadikim,
Emas erdi biri monand sanga.
Ey ko'ngul, g'unchasining hasratidin
Tushdi parkand uza parkand sanga.
Vahki, zanjiri junun zulfungdin
Mubtalo barcha xiradmand sanga.
Men kebi hajrg'a qolg'ay, ey vasl,
Har kishi bo'lmasa xursand sanga.
Sen ekinsenmu, Navoiy, telba,
Yo'qsa, bergan kishilar pand sanga.

17

Zihi, ahli din qatli oyin sanga,
Ne oyindur, ey kofiri Chin, sanga.
Yuzung maydin o'ldimu gulgul, vayo
Sochar charx gulbargu nasrin sanga.
Erur g'uncha og'zingki, kulganda bor,
Iki barg iki la'li rangin sanga.
Labing joni shirin kebi bo'ldikim,
Fido bo'ldi yuz joni shirin sanga.
Daming, ey ko'ngul, elni oshiq qilur,
Magarkim, berur ishq talqin sanga.
Desang ishq dashtini qat' aylayin,
Kerakmas buyla aqli xudbin sanga.
Navoiy, bu husni kaloming bila
Emas hojat ehsonu tahsin sanga.

18

Telba ko'nglum yorasi hadsiz tani uryon aro,
Uyladurkim, yer tutar devonaye vayron aro.
Buki, la'ling nuktasi har dam o'lukni tirguzur,
Kirdi Ruhulloh, magar ul chashmai hayvon aro.
La'l yozilg'on kebidur la'l aro qilsang nazar,
Ko'zki hayratdin tikibmen ul labi xandon aro.
Qatra su ichra, degaykim, bargi gulning aksidur,
Qatra qonim rangini kim ko'rsa ul paykon aro.
Qomating yodida ko'nglum ichra har keskan alif,
Rost bo'lmish ul alifdekki, yozilg'ay jon aro.
Jon fidong o'lsun, habibimkim, hamono bor edi,
Qasdi mahluqot aro insonu sen inson aro.
Ey Navoiy, istasangkim o'lmagay el darddin,
Dardi holingni dema nazm aylabon afg'on aro.

19

Soqiyo, naqdi hayotim javharidur jom aro
Kim, erur jom ichra may, aksing mayi gulfom aro.
Lojuvardi charx jomida shafaqdin quydi may,
Quy shafaqgun bodasin ham lojuvardi jom aro.
Mast o'lub bir dam shabob ayyomini tut mug'tanam
Kim, yigitlik dam-badam o'tmakdadur ayyom aro.
Bir zamon ayrilma ahhobi neku farjomdin
Kim, erur oxir judolig' dahri nofarjom aro.
Bo'lmasa ashrof sofiy, no'sh bazmi xushturur,
Mastlig' dayr ichra ham arzoli durdoshom aro.

Chun qotiq hangomadur rihlat, icharmen tunu kun
Kim, o'zumni aylagaymen bexud ul on hangom aro.
Dahr no'shi komig'a bo'lma, Navoiy, g'arrakim,
Tegmasun nokomlig'ning neshi andin kom aro.
20

Mir'oti husnung tiyradur bu ohi dardolud aro,
Ravshanlig'i mumkin emas, chun sham' qoldi dud aro.
Butkanga o'xshar, degasen, har yon qizil gul uzra barg,
Har saridin paykonlaring bu jismi xunolud aro.
Shomi g'am ohim dudidur, ul dud aro har yon sharar,
Bilgil, nuhusat anjumi bu shomi qirandud aro.
Xo'y qatrasidin g'arq erur xoling savodi, vah, netar
Bir tiyra kavkab fitnasi yuz axtari mas'ud aro.
Ochting chu zulf ul ikki ko'z haryon xadang otmoq ne tong
Kim, qolmish ikki turki chin hinduyi noma'dud aro.
Ul ko'y qasdi etmisham, ey voiz, ani man' etib
Har dam dema jannat so'zin, so'z solmag'il maqsud aro.
Qochsa Navoiy shayxdin piri mug'on sari, ne ayb
Kim, bor tafovutlar, base, maqbul ila mardud aro.
21

Savodi xoli aning la'li ruhparvar aro,
Magarki murcha nisfi uzuldi shakkar aro.
Ko'ngulda nuqtai xoling xayoli to'sh-to'shdin,
Yog'in asarlaridur nuqta-nuqta axgar aro.
Yuzungda qatraye xo'y kasrati orasida xol,
Birisi munkasif o'lmish bu xayli axtar aro.
Kecha ne nav' yumay kirpiking xayolida ko'z,
Mangaki, igna butar tongg'a tegru bistar aro.
Bu o'tki, mendadurur, do'zax ichra qochqay xalq,
Kiyursalar meni oshub birla mahshar aro.
Qadah keturki, falak javridin amon hirzi,
Zamona yozmadi juz davri jomu sog'ar aro.

Navoiy, ayla makon charx gulshanin, ya'ni
Ki, chug'z bo'lma bu vayronai muhaqqar aro.
22

Yor labi aksi tushub jom aro,
Bodag'a jon ta'mi berur kom aro.
Baski ko'ngul og'zi xayolidadur,
G'unchadek o'lmishdurur andom aro.
Hajr aro ko'rguz desam ul yuzni, der:
Mehr qachon jilva qilur shom aro?
Dema, nedin ko'nglunga oromdur,
Muttasil ul zulfi dilorom aro.
O'zga ko'ngullar qushin aylarga sayd,
Bog'ladi ko'nglum qushin ul dom aro.
Mast chiqib dayrdin ul mug'bacha,
Tafriqa soldn yana islom aro.
O'tda Navoiy kuyadur ko'rgali
Xolin aning orazi gulfom aro.
23

Bir oy o'tti meni mahzung'a, bir oy intizorinda
Ki, ne ko'nglum erur hushinda, ne hushum qarorinda.
Ichim furqat balosinda, toshim hajr ibtilosinda,
Tanim ishq iztirobinda, o'zum shavq iztirorinda.
Yuzung hajrida tufrog' o'ldum ul yanglig'ki, yel qo'pqoch,
Quyosh chiqsa, padidor o'lmag'ay jismim g'uborinda.
Yuzung maydinki gulgul bo'ldi, yo'q jannatda ul gullar
Ki, bir-bir ochilibdur olami husnung bahorinda.
Degaykim: bo'stonafro'z ichida tuxmi sochilmish,
Biravkim xollar ko'rsa, uzoring lolazorinda.
Tishing shavqida g'altonlig' aro yuz go'shada qolg'ay,
Agar inju o'zin solsa, duri ashkim qatorinda.

Mayi vasling qanikim, nash'asi jismimg'a jon bergay,
Bu yanglig'kim, o'lum holinda men hajring xumorinda.
Mening yo do'stning jurmi dema ishqimnikim, ermas
Mening ham ixtiyorimda, aning ham ixtiyorinda.
Quyosh chiqqandek o'lg'ay, tiyra tun ichra ul oy kelsa,
Navoiyning firoq ichra qorarg'an ro'zgorinda.
24

Gul kerakmastur menga, majlisda sahbo bo'lmasa,
Naylayin sahboni, bir gul majlisaro bo'lmasa.
Bazm aro xushtur qadah kavkab, vale ermas tamom,
Mutribi xushlahjai xurshid siymo bo'lmasa.
Mehru mohu mushtariyu zuhra chun qildi tulu',
Hech nahs axtar tulu'i anda qat'o bo'lmasa.
Muncha bo'lsa ham muyassar, jam' emas xotir hanuz,
Toki mug' ko'yida bir mahfuzi ma'vo bo'lmasa.
Chun bu yerda ichkaridin rust bog'landi eshik,
Odam ermas ul kishikim, bodapaymo bo'lmasa.
Xushturur bu nav' amniyat, vale aqshomg'acha
Gar falakdin bir xiyonat oshkoro bo'lmasa.
Har kishiga umrida bu nav' bir kun bersa dast,
To abad g'am yo'q agar bo'lsa yana, yo bo'lmasa.
Umr bazmida nashot asbobi dilkashdur, base,
Gar havodis shahnasidin anda yag'mo bo'lmasa.
Ey Navoiy, gar nasibingdur abad umre, kerak
Xotiringda yordin o'zga tamanno bo'lmasa.
25

Yuzi ollida gul, nazzora qildim, xo'b emas ancha,
Qadi qoshig'a boqtim, sarvg'a marg'ub emas ancha.
Habibim ishqida devona bo'lg'anda, pariy dog'i
Ko'zumga jilva qildi, borlar mahbub emas ancha.
Bo'lubmen yorg'a tolib va lekin hurg'a zohid,
Muni men istamasmenkim, manga matlub emas ancha.
Iti o'ltursa ham, ko'prak sog'inurmen raqibidin,
Nedinkim, xotirimdin bu pariy maslub emas ancha.
May ichsam behisob, eskarmayin kavsar suyini, yo'q ayb,
Fano kasbida bu ollimda chun mahsub emas ancha.
Junun ko'nglumga Majnundin erur g'olibroq, ey oqil,
Taaqqul aylasang savdog'a bu mag'lub emas ancha.
Agar zuhdi riyoiy ahlidin kufr ahlini ko'proq
Sog'insam ayb emaskim, bu manga ma'yub emas ancha.
Ko'zum ashkini yo'q, lekin qurutmoq bahrni mumkin
Ki, xilqat vajhidin tab'i munung martub emas ancha.
Navoiyg'a keraktur yor, gul bulbulg'a bo'lsunkim,
Yuzi ollida gul, nazzora qildim, xo'b emas ancha.
26

Sohiredur ul ko'z, ammo xoli hindu ostida
Nuqtadur oraz uza, yo'q ersa, jodu ostida.
Son'din ko'rdik zanaxdon ostida fikrat chog'i,
Kimki ko'rmaydur bilurin dasta ko'zgu ostida.
Ichsa may, jismi safosidin ko'runur to borur,
La'l agar tushsa, ko'rungandek suzuk su ostida.
Shohlar tojig'a loyiq tugmadur, gar bersa dast,
Go'yikim ko'rguzdi ul chobuk uzangu ostida.
Otashin gulning niholisin unut, ey andalib,
Kuldin o'zga gulxani bistar solurmu ostida.
Jomi miynoye ilikdin qo'ymakim, bu shevasiz,
Kimsa xushhol o'lmadi bu toqi minu ostida.
Ey Navoiy, qayg'u tog'in may bila daf' aylakim,
Yaxshiroq tog' ostida qolmoqki, qayg'u ostida.
27

Fig'onki, hajridin o'ldi o'kush alam bizga,
Tarahhum etmadi ul mehri yo'q sanam bizga.
Fidosi jonu ko'ngul ayladuk, vafo ul oy
Qilib ulusqa, ravo ko'r'di dardu g'am bizga.

G'amidin o'ldigu ul isaviy dam aylamadi,
Iyodat aylagali ranja bir qadam bizga.
Bitidi har sari ushshoqig'a vafu bitigin
Magar, ushaldi yetishkan zamon qalam bizga.
May el bila ichibon, bizni xokirah aylab,
Fig'onki, to'kmadi durdi piyola ham bizga.
Fano mayini agar piri dayrdin topsaq,
Sinuq safol ko'p ortuqki, jomi Jam bizga.
Navoiy usruk esa subhu shom, tonglamakim,
Azalda kilki qazo chekti bu raqam bizga.

28

Yorlardin qilibon ram go'yo,
Bo'ldung ag'yorg'a hamdam go'yo.
Xayli ushshoqki, mardud etting,
Bormen ul xaylda men ham go'yo.
Dudi oh ichra qora kiymishlar,
Bo'ldi ishq ahlig'a motam go'yo.
Buki, devona ko'ngul sevdi pariy,
Bevafodur bani odam go'yo.
Girdibolisht anga xurshid o'ldi,
Ul erur Isoi Mar'yam go'yo.
Olam asbobi uchun g'am yemagil,
Arzimas bunchag'a olam go'yo.
Ey Navoiy, buki, aylandi habib,
Yo'qtur ul zaxmg'a marham go'yo.

29

Chiqmaq usruk dog'i ul kofiri bebok balo,
Mastlig'din yaqo ham aylamagi chok balo.
O'lturur qahriyu lutfi, bas erur bo'lg'anda
Ul pariy chehra g'azabnoku tarabnok balo.
Yuzu qaddi gul ila sarvni o'rtabki, erur
Ham xadi pok balo, ham qadi cholok balo.
Mehrn ruxsornig'a ko'z solsam o'larmenkim, bor
Zaqanidin yuzu manglayig'acha pok balo.
Raxsh surganda o'kush jonlar erur xokirahing,
Ko'rmadi sen kebi hargiz kurrai xok balo.
Kim balodin qocha olg'ayki, qilib davr aylar
Xalq boshi uza parvizani aflok balo.
Lam'ai orazidin kuysa Navoiy ne ajab,
Torta olg'aymu choqin yo'lida xoshok balo.

30

Do'st bo'lmas gar jamol ahliga jon qilsang fido,
Dushmani jondur agar jonu jahon qilsang fido.
Xasta joningg'a baloyi jovidondur qotile
Kim, tamannosig'a umri jovidon qilsang fido.
Ey ko'ngul, ko'rsang labu qaddin, kerak shukronag'a
Javhari joning bila naqdi ravon qilsang fido.
Dedi: kelgum so'rg'ali, ey ishq, jonim asrag'il,
Kim kerakkim, kirgach ul nomehribon, qilsang fido.
Umrig'a yo'q e'timod, ey xasta jon, o'zni kerak
Ul ko'ngul oromini ko'rgan zamon qilsang fido.
Jilva aylar har taraf bir mug'bacha, ey piri dayr,
Jonim olibsen, bil ani har qayon qilsang fido.
Ey Navoiy, kosh yuz joning bo'lub, jononadin
Istamay bir vasl, borin roygon qilsang fido.

31

Yor dardim so'rmayin ko'nglumni mahzun qildilo,
Jonim oshubini kam qilmoqdin afzun qildilo.
Bermayin zaxmin jigar qonig'a taskin gunaye
La'li kulmak birla ashkimni jigargun qildilo.
Daf'i savdo istadim la'li mayidin bir yo'li,
Ul pariy savdozada ko'nglumni majnun qildilo.
Ey ko'ngulkim, sabr tog'in maskan etting, oqibat
Tund sayli ishq ul tog'ingni homun qildilo.

Besutung'akim sutun Farhod bo'ldi, qofi ishq
Ul sutunni Besutun ostidag'i nun qildilo.
Nedur uchmoq joh ila, oxir falak Namrudning
Osmoni taxtu johin ganji Qorun qildilo.
Qatra xo'yluq orazing vasfin Navoiy qilg'ali
Lutfi tab' abyot nazmin durri maknun qildilo.
32

Vahki, bo'ldum ishq aro bir bevafo'g'a muhtalo,
Bo'lmasun ahli vafu mundoq balog'a muhtalo.
Anglag'ay majnunlug'u bedillig'imni har kishi
Kim, bo'luptur bir pariyyash dilrabog'a muhtalo.
Zohido, rasvolig'im ta'n aylading, jahd aylakim,
Bo'lmag'aysen ul ko'zi, qoshi qorog'a muhtalo.
Bo'lmayin begona yoru oshnodin chora yo'q,
Xoh bo'l begonag'a, xoh oshnog'a muhtalo.
Podsho birla gado holig'a kulsa, ne ajab,
Bo'lsa men yanglig' gadoye podshog'a muhtalo.
Bo'lmish ul kofir g'ami devona ko'nglumdin malul,
Hech kofir bo'lmasun men muhtalog'a muhtalo.
Soqiyo, may tutki, dardining davosi bodadur,
Hajrdin kim bo'lsa dardi bedavog'a muhtalo.
Kir xarobot ichrayu bo'l rindlar vobastasi,
Xonaqahda bo'lg'ucha ahli riyog'a muhtalo.
Ey Navoiy, yona ul badahddin bo'lsam xalos,
Ahd qildimkim, yona bo'lmay yonag'a muhtalo.
33

Falak nilufaridin chashmai mehr o'ldi gar paydo,
Yuzungda nildin ul chashma qilmish nilufar paydo.
O'qung ko'nglumga kirgach, qatra qonlar oqti, kim ko'rmish
Nihol andoqki, ani tikkach-o'q bo'lg'ay samar paydo.
Achiq so'z birla bel qatlimg'a bag'lar, turfaroq bukim,
Nazarda ne og'izdur zohir andin, ne kamar paydo.
Labi shavqi ichimda, yuzda qon yoshim, ajab ermas,
Yuzinda la'l yutqanning bo'lur, derlar, asar paydo.
Ko'ngulni to parishon aylading, yuz barqi g'am sochti,
Nachukkim, o'tni qo'zg'arlar, bo'lur andin sharar paydo.
Yerutti vasl sham'i ahli hijron tiyra avqotin,
Mening shoming'a, vahkim, qilmadi davron sahar paydo.
Ajal qasrin hakimi sun', bas, mushkil tilsim etmish
Ki, har kim anda kirdi, bo'lmadi andin xabar paydo.
Masihodin dam urmangkim, habibim gardig'a yetmas,
Agar Jibrildek egnidin aning bo'lsa par paydo.
Navoiy ishqin, ey zohid, sening panding ayon qildi,
Bale, ayb o'lmag'uncha oshkor, o'lmas hunar paydo.
34

Manga ne manzilu ma'vo ayon, ne xonumon paydo,
Ne jonimdin asar zohir, ne ko'nglumdin nishon paydo.
Xirad maxfiy, badan foni, ko'ngul g'oyib, tarab ma'dum,
Bori sahl erdi, bo'lsa erdi ul nomehribon paydo.
Shikebu sabru hush itmish, qaroru aqlu jon ketmish,
Ne g'am, gar bo'lsa ul oromi ruh, ul quti jon paydo.
Xayoli jonda paydodur, so'zi afg'onda paydodur,
O'zi ham netti, vah, ollimda bo'lsa bir zamon paydo.
O'lar holatdamen onsiz, tarabdin ko'rmayin o'lmay,
Demang, ta'jil ila ul umr bo'lsa nogahon paydo.
Qiyomat erdi onsizkim, yuz ochti, ey musulmonlar,
Bo'lung voqifki, bo'ldi fitnai oxirzamon paydo.
Kesar yuz naxlni har dam, qilur yuz sarvni xurram,
Taajjub, ko'rki, bu gulshanda ermas bog'bon paydo.
Hazar qilmoq qazo jallodidin bo'lmaski, yillardur
Qilur qatl, uylakim, ne tig' o'lur paydo, ne qon paydo.
Sanga jon shavqidin berdi Navoiy, yo'q ajaldinkim,
Ajal topquncha ermas ul zaifi notavon paydo.
35

Ul oy bu telba bila yormu ekin, oyo,
Zamiri ichra g'amim bormu ekin, oyo.
Bukim, firoqi o'zumdin xabarsiz etti meni,
O'zi birorta xabardormu ekin, oyo.
Ko'zum tobonig'akim shomi vasl surtarmen,
Uyubmu erkinu, bedormu ekin, oyo,
Men ul taraf bora olmon, ko'ngul kela olmas,
Meningdek ul dog'i bemormu ekin, oyo.
Kamandi zulfi gah ochilg'ach, uchti imonim,
Rasanmu, rishtai zunnormu ekin, oyo.
Chu xirqa bodag'a rahn o'ldi, bo'lmisham sargum,
Garovga navbati dastormu ekin, oyo.
Navoiy o'zluqidin kechti, dog'i qo'ydi qadam,
Bu yo'lda emdi sabukbormu ekin, oyo.

36

Orazu xolingni birdam ko'rmasam, ey dilrabo,
Uyladurmenkim, ko'runmas ko'zuma oqu qoro.
Hajr aro ra'no qading naxlin tilarmen tengridin,
Shomlar sham' istagandek xayr ahlidin gado.
Gar firoq ayyomining bilmon hisobin, ne ajab
Kim, yuzung hajrinda kunduz kecha yanglig'dur mango.
Barq emas, olamg'a yuz qo'ymishdur ohimdin sharar,
Ra'd emas, gardung'a chirmanmish fig'onimdin sado.
Boshing ol, ket o'z payi vaqtingg'a, ey shaydo ko'ngul
Kim, emassen xasta jonning hech dardig'a davo.
Necha oqqay ko'z yoshim, yetkur g'uborin, ey nasim,
Farzi ayn erur yasharur ko'zga solmoq to'tiyo.
Umr yeldek o'tmakin debsen magar, ey bog'bon
Kim, yaqosi choksiz gul butmadi bu bog' aro.
Jon topay, dersen, sabuhiyidin, vale g'o'filki, subh
Chok etib ko'nglak, sening holingg'a tutmishtur azo.
Ey Navoiy, xasta ko'nglumga madaddur novaki,
Rost andoqkim, zaif elga berur quvvat aso.

37

Sarig' og'rig' bo'ldum, ey soqiy, xazoni hajr aro,
Qoni asfar mayki, bor har qatrasini bir kahrabo.
Yuzu jismimdur sarig' barge qurug'an shox uza,
Shoxu bargekim, qurub sarg'arsa, kim ko'rmish davo!
Ne marazdur buki, bir gulruh sharori ishqidin,
Bo'ldi sarig' lola ko'zum oqiyu dog'i qoro.
Sud emish ko'z tushsa asfar jinsi sari, vah, qani
Sarvinozimkim, sarig' gul bargidin kiymish qabo.
Sarg'arib qolmish havodis kojig'a hijron kuni,
Sir sarig' qushdekki, kunduz qolg'ay ul qushlar aro.
Shom ila subh ar sarig' og'rig' emaslar, bas nedur,
Tun sochin yoyib, quyosh yirtib yuzin, tutmaq azo.
Dardi tufroqqa nihon etti Navoiy jismini,
Topibon bir shusha oltun, dafn qilg'andek gado.

38

Kimsa hargiz ko'rmadi chun ahli davrondin vafo,
Ulki davron ofatidur, ne tama' andin vafo.
Jonu umrum uldurur, gar bevafo bo'lsa, ne tong,
Qayda ko'rmish kimsa hargiz umr ila jondin vafo!
Gar vafo qilsang, erur andinki, bordursen pariy,
Yo'qsa, kim olamda ko'rmish nav'i insondin vafo!
Vahki, davron ahlidin juz bevafolig' kelmadi,
Har nechakim, ko'rdilar men zori hayrondin vafo.
Chun vafo gulbargi dazron bog'ida ochilmadi,
Bejihattur kimki istar bu gulistondin vafo.
Kimsa ko'nglin, kimsadin istab vafo, oldurmasun
Kim, manga xud yetmadi ul ko'nglum olg'andin vafo.
Ey Navoiy, gar vafosiz chiqti ul sultoni husn,
Topting eldinkim, tilarsen emdi sultondin vafo.

39

Zihi anda makon topibki, yo'q mumkin makon anda,
Yetib andaki, yetmas aqlu fahmi xurdadon anda.
Kishi bu nav' xilvatni nachuk qilg'ay taaqqulkim,
Haq anda mizbon bo'lg'ay, habibi mehmon anda.
Bu xilvat rozig'a nomahram o'lmag'liq tariqinda,
Malak bo'lg'ay hamon anda, bashar bo'lg'ay hamon anda.
Yiroqtin anbiyo arvohi soyir posbon yanglig',
Chu shah matlub ila bo'lg'ay, ne mahram posbon anda.
Nachukkim, mehmong'a tuhfa chekmak rasmi davr, bo'lg'ay
Ulusqa rahmati jovidi osori ayon anda.
Makon birla zamondin so'rmakim, yo'qluqda bor erdi
Zamon yanglig' makon anda, makon yanglig' zamon anda.
Nishon, eykim, tilarsen aqldin mundoq ishonlarni,
Nishon kim aytqay, aql o'lsa benomu nishon anda.
Topib maqsud shabgardi samoviy bu urujidin,
Yeridin zarra borib, qaytibon xurshidson anda.
Ilohiy, ul shafi' o'lg'anda el jurminki, afv etkung,
Navoiyni dog'i novmid qilma nogahon anda.
Be Harfining Balolarining Bidoyati "Favoyid" din
40

Sochsa anjumdin falak boshingg'a yuz ming durri nob,
Jolai g'am, bilki, yog'durg'ay bir ofatlig' sahob.
Ne g'araz bu jolani yog'dursa andin o'zgakim,
Umr naxlin sindurub tan kulbasin qilg'ay xarob,
Ro'zi ortuq bo'lmag'in har kimki bilgay charxdin,
Zol yanglig'durki, roziq charxini qilg'ay xitob.
Ofarinish bahridin gardun hubobe besh emas,
Bormu imkon kimsaga bir qatra su bermak hubob
Bo'lsa erdi qudratekim lahzaye tutg'ay qaror,
Tunu kun tinmay bu nav' etkaymu erdi nztirob.
Ul dog'i o'z holig'a hayron erur andoqki men,
Anda ham sargashtalik andoqki, menda pechu tob.
Jismi aning ham havodis zarbasidin nilgun,
Topmayin maqsudini mendek necha aylab shitob.
Qudrat ilgida bo'lub ul ham zabun andoqki men,
Olmay ul mendin hisob, andoqki men andin hisob.
Ey Navoiy, solik ersang, haq vujudin bil vujud,
Mosivollohni - adam. Vallohu a'lam bissavob.
41

Uyg'otur subhi bahor elni fig'on birla sahob
Kim, sabuhiy chog'idur - mast bo'lung, ey ashob.
Barq har dam choqilib ishnagach-o'q tiyra bo'lur,
Ya'ni o'sh mundin oling umr charog'ig'a hisob.
Yog'in ahvolinga yig'larki, ko'z och uyqudin
Kim, erur sayli mamarri bu ko'han dayri xarob.
Yel esib tiyr chekar, ohki, bo'lma g'ofil
Kim, bu yanglig'durur ayyomi hayotingg'a shitob.
Barcha tanbih angadurkim, qo'pu chek jomi sabuh,
Hayfdur buki, o'tar uyqu bila subhi shabob.
Ko'z yumub ochqucha tong otmishu chiqmish xurshid,
Tun erur pardayu mushkin bila holingg'a hijob.
Bir dam ahbob bila bazmi sabuhiy tuzubon
Chekingiz, damni g'animat bilibon, bodai nob.
Hoyu-huy aylabon o'zni nafase xush tutkim,
"Hay" degancha ne sen o'lg'ung oroda, ne ahbob.
Bu navo kimga nasib o'lsa, Navoiy yanglig',
Bu g'azal birla ichib bo'lsa kerak masti xarob.
42

Bu ko'han dayrda xushtur necha kun bodai nob,
Xossa bir mug'bacha ishqida kishi bo'lsa xarob.
Zolime, qotile, yag'moye, torojgare
Kim, bo'lub kufridin, ofoq aro din ahli yabob.
Rishtai jonni tugub, zulfidin ochqanda girix,
Pardadarliklar etib, yuziga yopqanda niqob.
Ko'yi ul dayrki din ahlini aylab kofir,

Qoshi ul dayrda bu kufr eliga mehrob.
Buyla ofat g'amidin goh kishi ko'nglida o't,
Andoq o't shu'lasidin goh birav jismida tob.
Nogahon mast chiqib dayrdin, ilgida qadah,
Ichibon oshiqi zorig'a ichursa mayi nob.
Hashrg'a tegru ayilsa bu may ichkan ozdur,
Ming tamug' yolinicha o'tda ekan bo'lsa azob.
Dayrda butni kishi topsa, netar jannatu hur,
Ul qadah ollida kavsar mayig'a xud ne hisob.
Buyla bir aysh Navoiyg'a talofiy aylar,
Charxdin tortsa yuz qarn jafu birla itob.

43

Iki ruxsoring erur xo'bu xatting ham marg'ub,
Xo'blardin neki bosh ursa, erur beshak xo'b.
Toki sevdim seni, javringni dog'i sevmishmen,
Har ne mahbub qilur, bordurur ul ham mahbub.
Rishtai jon bila nomang boshini chirmar edim,
Ul sharar tori bila kuymasa erdi maktub.
Xasta dillarg'a ne jon olg'uchi yuzdur ulkim,
Qolibin qildi tihi, ko'rgach ani ahli qulub.
To labing volahi bo'ldum, tilamon obi hayot,
Suni naylar kishikim, bodag'a bo'lg'ay mag'lub.
Ahli ishq ichra manga yoqma vara' tuhmatini,
Zohido, qilma hunar ahlig'a bizni ma'yub.
Istasang mulki baqo, salb qil o'zluksi burun
Ki, suluk ichra fano ahlig'a budur uslub.
Ey Navoiy, tilasa shoh mushavvash raqaming,
Har ne matlub anga, bizga ham uldur matlub.

44

O'rtasa ishq meni, so'rma sabab:
Kuysa xoshok yolindin, ne ajab.
Choklik jon qolur o'tu su aro,
Chun mayoluda bo'lur ul iki lab.
Ayog'ing tufrog'in o'psam basdur,
Ber ayog'ingni desam - tarki adab.
Uyla, dardu g'aminga o'rgandim
Kim, unut bo'ldi manga ayshu tarab.
Zulfida zor ko'ngul ranji ne tong,
Xastag'a ko'prak o'lur kecha taab.
Biz kimu vasl murodi, hayhot!
Dardi noyoft erur bizga talab.
Jon topib zor Navoiy qo'pqay,
Tufrog'i ustiga sursang markab.

45

Qilg'ali may bila gulgul yuzin ul no'shinlab,
Lolagun bo'ldi quyosh orazi kavkab-kavkab.
Sendin ul kom xayol etmamisham, ko'nglumakim,
Qilsam izhor ham o'lg'ay demaki, tarki adab.
Jon labing oshiqiyu zikri mudom og'zimda,
Rashkkin jonim agar og'zima kelsa, ne ajab.
Keldi Shirin bila Layli sanga hayron, garchi
Bu ikav hasratida erdi Ajam birla Arab.
Ayladim tavba nedinkim, g'amim andoq g'am emas
Ki, may ichkan bila bo'lg'ay manga har lahza tarab.
Ko'yidin ketmaku o'lmak manga teng bo'lsa, ne tong
Kim, jalo harflaridurki, ajal topti laqab.
Dahr aro ayshu nashot istasang, o'lg'ung mahrum,
Negakim, anda nasib o'lmadi juz ranju taab.
Aqlkim, barcha xirad ahlig'a erdi ustod,
Bo'ldi ishq abjadi ta'limida tifli maktab.
Bil Navoiyki, talab birla topilmas maqsud,
Lek topqanda dog'i bor edi albatta talab.

46

Qachon maktabda ul mohi muaddab

Borur, o'zdin borurlar ahli maktab.
Bo'lur lavhi zabarjad ahli hayron,
Chu olur ilgiga lavhi muzahhab.
Degach abjad, boshig'a evrulurlar
Qamar birla quyosh, ya'ni jadu ab.
Nechukkim maktab atfoli xurushi,
G'amidin xalq aro faryodu yo rab.
Muallim qullug'ig'a xat berurmen,
Gar ozod o'lsa ul sarvi shakarlab.
Dabistoni fanoda shurb darsin
Ravon qilmay, emassen ahli mashrab.
Navoiy ashkidin to shom anjum
To'kar, chiqqaymu deb ul sa'd kavkab.
47

Bog'ingga yetmasun oshub xazondin, yo rab,
Gul bila sarvunga oseb zamondnn, yo rab.
Oldi jon la'lingu elga labi jon berguchilar
Barcha qul bo'lsun aning ollida jondin, yo rab.
Dardini baski nihon tuttum - o'larmen pinhon,
Voqif etgil ani bu dardi nihondin, yo rab.
Yomon ahvolima ko'z solmadi ul oy yaxshi,
Yaxshi ogoh qil ani bu yomondin, yo rab.
Yuz jahon zulm jahon ahli manga qildi, meni
Forig' et ahli jahon birla jahondnn, yo rab.
Beribon ko'ngluma jam'iyati xotir qutqar,
Har nekim andin erur tafriqa, andin, yorab.
Ko'yida hajr fig'oninki Navoiy tortar,
Ham meni, ham ani qutqar bu fig'ondin, yo rab.
48

Ulki boshtin to qadam bor onchakim, imkoni xo'b,
Sad'yaki bo'lg'ay birikim, xalq derlar ani xo'b.
To'ksa qon ul kofir, o'zga xo'bni sevgil demang,
Ey musulmonlar, jahonda bir aningdek qani xo'b.
Huri jannat shaklidin ham dilrabo husnung latif,
Xuldi rizvondin dog'i ko'yung sarobo'stoni xo'b.
Jonni jonon istasa, qilmoq taallul xo'b emas,
Naylasun jon ulki, bo'lg'ay sen kebi jononi xo'b.
Husni ofatdin emas xoli, bu damkim xo'b sen,
Sa'y qil, jonoki, o'tsun xo'bluq davroni xo'b.
Ko'z gunohi ko'rmaking erdiki, to'ktung qon yoshin,
Xo'b emas, jono, to'kulmak begunahlar qoni xo'b.
Ey Navoiy, g'ayr rashkidin visoli bazmida
Uyladurmenkim, ko'runubtur manga hijroni xo'b.
49

Gar bo'lmadi bir lahza manga yor musohib,
Ne bo'lg'ay edi bo'lmasa ag'yor musohib.
Rozimen agar naqdi dilu dinim o'g'urlar,
Gar bo'lsa manga ul buti ayyor musohib.
Mahjub edi ul sho'x ulustin, chu may ichti.
Har xayl bila bo'ldi bayakbor musohib?
Ko'zlar bila ul yuz qiladur qatl, ne bo'lg'an,
Din ahli bila bo'ldi chu kuffor musohib?
Bir go'shada may ichmasa, o'z bo'ynida qoni,
Gar bo'lsa dame kimsaga dildor musohib.
Topilmasa gar yori vafodor kam ermas
Andin, kishi gar topsa vafodor musohib.
Yaxshingni yamonlig' bila fosh ar tilamassen,
Olam elidin aylama zinhor musohib.
Dardoki, musohib manga bir tushmadi hamdard,
Davronda tushub ilgima bisyor musohib.
Yor etsa Navoiyni musohiblari, xushtur,
Yo'q baxti qilurg'a chu ani yor musohib.
50

Qani sening kebi olamda dilrabo mahjub,

Ko'z ila qotilu lab birla jonfizo mahbub.
Ne zulm aylasang ahbobqa, xudo yoring,
Chu xalq aylamamish sen kebi xudo mahbub.
Xumor dardi birla hajr mehnatida manga,
Iloj bodadur, oy hamdamu davo mahbub.
Niyozni ishq sari nozi husn jonibidur,
Agarchi shoh muhib bo'lsayu gado - mahbub.
Meni gadog'a ne hol o'lg'ay, ey musulmonlar
Ki, soldi ishq boshim uzra podsho mahbub.
Rafiqlar, o'tunguz dayr ko'yidinki, meni
Xarob ayladi may dog'i muhtalo mahbub.
Gar o'lsa hali muhabbat Navoiy, ey hamdam,
Vafo kerak anga, qilg'an soyi jafu mahbub.

51

Vah, netib ishqin nihon asrarg'a bo'lg'ay murtakib,
Xasta ko'nglumkim, bo'lur otin eshitkach, muztarib.
Dahr aro shahliqqa o'z holimni nisbat aylamon,
Ko'yida tokim gadoliqqa bo'lubmen muntasib.
Ko'nglum o'tg'a tushkali ko'rmas yuzumni, turfadur
Shu'ladin ozurda oltun lam'asidin mujtanib.
Itti kunglum, shodmen, tong yo'q kishi gar bo'lsa shod,
Tushsa yonidin judo qalbi mizoji munqalib.
Kechayu kunduz xarobot ichra andoq mastmen
Kim, qocharlar arbadamdin shahna birla muhtasib.
Xonaqah shayxidin etkanlar riyo oyini kasb,
Dayr piridin bo'lung rasmi fanoga muktasib.
Ey Navoiy, bo'lsam ul badmehr ishqidin xalos,
Bo'lmayin husn ahlining mehriq'a hargiz murtakib.

52

Buzdi ko'nglum kishvarin hijron g'ami tug'yon qilib,
Ohu ashkimdin birin sarsar, birin to'fon qilib.
Dard uyin qildi bino, ishqing buzub ko'nglum uyin,
Kimsa yanglig'kim, bir uy tuzgay, birin vayron qilib.
Tanda ohing shu'lasi, derlar, nihon tut, ohkim,
Bir ovuch xoshok aro bo'lmas choqin pinhon qilib.
Hajr ko'yida yalang jismimni ko'rgan sog'inur
Kim, meni o'lturgali eltur junun, uryon qilib.
Xorlar ko'nglumdadur sendinki, gardun tuzmagay,
Har birin otsam, bir ohim o'qig'a paykon qilib.
So'rma nevcun bedil o'ldung deb, o'zung chun hajr aro
Ko'zdin oqizding ko'ngulni, qatra-qatra qon qilib.
Shukrini ne deb ado aylayki, aylar jilva yor,
Elni holing'a, meni o'z husnig'a hayron qilib.
Dahr elidin juz jafu mumkin emas topmoq kishi,
Lek har birga vafolar onchakim imkon qilib.
Yor ko'p qilsa jafu, kam qil, Navoiy, nolakim,
Gulga bulbul o'rgata olmas vafo, afg'on qilib.

53

Sahvdur to'bi demak, ra'no niholingni ko'rub,
Yoki jannat bog'i gulzori jamolingni ko'rub.
Ravzada kavsar qirog'inda xayol ettim Bilol,
Yuz aro lab, lab uza shabrang xolingni ko'rub.
Sog'inur oshiqlik'ingg'a ro'baro' kelmish quyosh,
Ko'zguda mashshota har soat misolingni ko'rub.
Sarvdin bulbul ne tong ram qilsa, to'bidin malaq
Jilvai qad holatida e'tidolingni ko'rub.
Nargising afsunu gul barging takallum ayladi,
Aqli kul topti firib, ul makru olingni ko'rub.
Elga ishratdur yangi oy ko'rsalar, lekin manga
Yuzlanur oshuftalig', mushkin hilolingni ko'rub.
O'lturur hijron tuni, o'lsam ham armon qolmag'ay,
Tushta ham bo'lsa bir ayyomi visolingni ko'rub.
Netting, ey soqiyki, o'zdin bordim andoqkim, zilol
Olib ichmastin burun, jomi zilolingni ko'rub.
Sudra ul yon, ey Navoiy, o'zni muhlik za'f ila,

Shoyad etkay rahm ul qotil bu holingni ko'rub.

54

Ul qo'pub, otlang'ali markab surub, sarxush borib,
Men boshim ochib, ayog'ig'a qo'yub yuz, yolborib.
Menda xud had yo'q, vale ollinda jon aylay fido:
Har kishi ashobidin keltursa ani qaytorib.
Bo'ldi rokib, netti ko'nglum uyida qilsa nuzul,
Tig' ilakim tortmish, ozurda ko'ksumni yorib.
O'z uyiga tushmakin ham bilmay o'lgum, koshki
Borsa qatl aylab meni, jon mehnatidin qutqorib.
Vah, ne yanglig' sa'b emish g'am bazmida qolmoq kishi,
Ko'nglida orom qolmay, joni oromi borib.
Kimga davron bir ayog' may berdikim, bo'ldi xalos,
So'ngra aning yuz qadah bedodi zahrin sipqorib.
Bekas o'lsam, ne taajjubkim, vafoda jon berib,
Topmadim ahli vafo bori jahonni axtorib.
Bosh oqardi - uzlat avlodurki, ul kofur ila
Sovutur, ulkim yigitlar bazmida kirgay qorib.
Ey Navoiy, go'yiyo yoring kelur, yo'qsa nega
Muztaribtursen - taning titrab, uzoring sarg'orib.

55

Chun bag'ir zaxmlari butmadi, payvand qilib,
Itlaring ollida tashlay, necha parkand qilib.
Ko'nglum ochilmadi hargiz g'ami ishq ichra, magar
Ochqasen bir ani g'unchangda shakarxand qilib.
Ishqda men kebi Majnun yasadi kilki qazo,
Layli ashkolini dildorima monand qilib.
Xoli shavqi biladur tanda ko'ngul qo'ymishmen,
Mo'rni dona xayoli bila xursand qilib.
Elga oshiq'lig'im izhor eta olmon, vahkim,
Qo'ydi olamda meni ishq zabonband qilib.
Soqiyo, boda keturgilki, agar davr budur,
Nosih shahr netar bizni xiradmand qilib.
Ich, Navoiyki, bu tun raz qizini bermak emish,
Piri mayxona seni o'ziga farzand qilib.

56

Xas kebi jismimg'a hijron shu'lasu urdung borib,
Barqi ofat birla xoshokimni kuydurdung borib.
Aylabon gul, hajr azmig'a chu surdung bodpoy,
Buyla sarsar birla ani ko'kka sovurdung borib.
Tiyra aylab ko'kni ul kulda bu yanglig' lutf etib,
Poyam ahli ishq aro gardung'a yetkurdung borib.
Tindi sargardon ko'ngul ko'yungda har yon po'yadin,
Orzui vasldin ko'nglumni tindurdung borib.
Azm etarda barcha ishq ahlig'a qilding xayrbod,
Nayladuk ushshoq arokim, bizni yozg'urdung, borib.
Ul ko'zi kofir sari borma deb erdim, ey ko'ngul,
Pand eshitmay, naqdi imoningni oldurdung borib.
Eyki, man'ing aylab erdim ishq ko'yi tavfidin,
Zorsen, go'yo balo boshingg'a kelturdung borib.
Xonaqah zuhdi aro, ey shayx, bas oshuftasen,
Go'yiyo dayri fanoda tavba sindurdung borib.
Yorni istay Navoiy bormish erdi, ey rafiq,
Bilmadim, ani ne afsun birla yondurdung borib.

57

Kotibi sun' chu har kimga bir ishni raqam aylab,
Sabz xatlar g'amig'a bizni qazo muttaha aylab.
Vasl ummida bila ko'nglum dog'i to'ymadi chekardin,
Necha ul xayl malul o'lmadi javru sitam aylab.
Har qayon ul xatti mushkinki borur qilsa ishorat,
Boruram xoma kebi men dog'i boshtin qadam aylab.
Zulfining tobini mashshotadin ochmoq emas imkon,
Dol yo lomni kim yozg'an ekin, daf'i xam aylab.
Hurlar kelsa ani ko'rmak uchun, xozini jannat

Yuborur sochini gulbarglaridin diram aylab.
Soqiyo, bodaki bu korgah avzoi xiradni,
Yo'qki, ojiz qilibu masx gah devona ham aylab.
Dayr piri qoshida kamligimiz ko'p edi, lekin
Mast qildi yana bir jom ila bizni, karam aylab.
Ey xusho, ko'yi xarobotki, har eski safolin
Kimki durd ichmak uchun jom qilib, o'zni Jam aylab.
Ey ko'ngul, kimki Navoiy kebi vasl nstadi, ani
Ishq rasvolig' ila olam ichinda alam aylab.
58

Xushturur bir tiyra shomi hajr iki yor uchrashib,
Topishib, bir-birlarin mahkam quchushub, yig'lashib.
Hajr dardiyu firoq anduhig'a taskin bo'la,
Ulturub ulfat bila, bir-birlariga yondashib.
Furqat ayyomida har birning boshiga kelganin,
Yuz tuman hamdardlig'lar birla har dam so'zlashib.
Goh vasl iqbolining ishratlaridin shukr deb,
Gah firoq idborining shiddatlaridin mungrashib.
Goh ikki rishta yanglig'kim, topar bir-biriga tob,
Ikkilik fahm o'lmog'udek bir-biriga chirmashib.
Gah bu chirmanmog' ochilg'anda ham ikki rishtadek,
Tob ochilsa qaytara ham bir-biriga to'lg'ashib.
Ikki yondin qo'l hamoyil berk-berk andoq chekib
Kim, yana bir-birdin ayrilmas masallik o'rmashib.
Ayni vasl ichra ishi o'tsa shikoyat mujibi,
Ikki yondin raf' etib, bir-birlarini aldashib.
Ey Navoiy, bu mahol andishag'a chirmashma ko'p,
Jur'at aylab betahoshi so'zlaring haddin oshib.
59

Tun aqshom keldi kulbam sari gul gulrux shitob aylab,
Xiromi sur'atidin gul uza xo'ydin gulob aylab.
Qilib mujgonni shabravlar kebi jon qasdig'a xanjar,
Beliga zulfi anbarboridin mushkin tanob aylab.
Quyoshdek chehra birla tiyra kulbam aylagach ravshan,
Manga titratma tushti zarra yanglig', iztirob aylab.
Kulub o'ltirdiyu ilkim chekib, yonida yer berdi,
Takallum boshladi har lafzini durri xushob aylab.
Ki, ey zori balokash oshiqim, mensiz nechuktursen?
Men o'ldum lolu ayta olmadim mayli javob aylab.
Chiqardi shishai may dog'i bir sog'ar to'la quydi,
Ichib, tutti menga, yuz nav' nozoso itob aylab.
Ki, ey majnun, pariy ko'rdung magarkim, tarki hush etting?
Takallum qil bu sog'arni ichib, raf'i hijob aylab.
Ichib, faryod etib tushtum ayog'ig'a, borib o'zdin,
Meni yo'q bodakim, lutfi aning masti xarob aylab.
Anikim, eltkay vasl uyqusi ishrat tuni mundoq,
Navoiydek netar to subhi mahshar tarki xob aylab,
60

Bir oy firoqida har tun boshimg'a o't tutoshib,
Quyoshg'a shu'la yetib, dudi yetti ko'kdin oshib.
Chu eltib ikki tarafdin boshnn qulog'ng'a zulf,
Magarki, qatlima har bir sening bila kengoshib.
O'zin hechcha fahm aylabon, uyotqa qolib,
Ajal firoqing ila o'ltururda chun o'choshib.
Quyosh damin ola olmay, kirib qora yerga,
Yiqildi, husnda go'yo yuzung bila taloshib.
Chamanda sarvg'a noz aylamak yarashmaydur,
Valek har ne qilib sarvnozima yaroshib.
Firoq aro ne tiriklikdurur, xusho o'lgan,
Visol toriga ummidi rishtasi uloshib.
Navoiy ulcha qazodin kelur, bo'yinsung'il
Kim, ulki bosh chekpbon, so'ngra kechgasen qoshib.
61

Chobukum tez surar tund samand uzra chiqib,

Men so'ngicha yeta olmay, yugururdin toliqib.
Garchi sabrim yo'qidin ani erishib, lekin
Hushu ko'nglum yo'q uchun, har nafas andin oziqib.
Do'stlar, bu kecha voqif bo'lingizkim, chiqadur
Onsizin shefta jonim tan uyidin toriqib.
Har ko'zumdin oqadur har birining xunobi,
Hajr ishkanjasi chun bag'rimu ko'nglumni siqib.
Tig' ila boshima keldingki, bu kun qatl ishida
Xo'blar ichra saromadsen, o'lubsen ayiqib.
Ko'p kuchung birla quvonmaki, ajal jomi mayi
Ki, tutub Rustami Dostonni hamul lahza yiqib.
Ey Navoiy, to'lar oxir dame chun paymona,
Naylagungdur bu nafas maykadadii bore chiqib.
62

Borur ul mast yana noz aylab,
Xalq ila arbada og'oz aylab.
Qatl uchun g'amzani jallod qilib,
Zulm uchun ko'zni fusunsoz aylab.
Har qachonkim turubon boda ichib,
Jur'asin xonabarandoz aylab.
Javr uchun ahli vafokim ayirib,
Barchasidin meni mumtoz aylab.
Turfaroq bukim, aning keynicha-o'q,
Jonu ko'nglum qushi parvoz aylab.
Ne gunah ko'zga nazardinki, qazo
To ochib ani nazarboz aylab.
Garchi holimni Navoiy yoshurub,
Ishq anga ashkni g'ammoz aylab.
63

Bizni zor etti bu ra'no mutrib,
Nag'ma birla tarabafzo mutrib.
Nechakim nag'ma chekib Dovudday,
Damda andoqki, Masiho mutrib.
Zuhra to nag'masarodur andoq,
Bo'lmadi davrda paydo mutrib.
Bo'lsa xurshid atovu Zuhra ano,
Tug'magay sen kebi zebo mutrib.
Seni to ko'rdum, icharda mayi nob,
Tilamas xotirim illo mutrib.
Ey xush ulkim, ani bu bazmda may
Qilmadi bexudu shaydo mutrib.
Buylakim, bo'ldi Navoiy uryon,
May bu nav' etti ani yo mutrib.
64

Bordi ko'nglum hushi ishqing o'tidin axgar topib,
Bir gado yanglig'ki, o'lgay, qiymati gavhar topib.
Sabzai xatting erur shirin labing atrofida,
Xayli to'tikim hujum aylabturur, shakkar topib.
Ul pariy uchti ko'zumdin, ko'nglum aylar orzu
Kim, aning sari havo qilg'ay, o'qidin par topib.
Boshima qush oshyonidur, dog'i ostimda tog',
Shohmen ishq ichra, mundoq taxt ila afsar topib.
Ishq sahrosi aro oqil iturganlar meni
Bo'ldilar navmid bir devonai abtar topib.
Yorni garchi talab qilmoq bila topmas kishi,
Ham talab aylab va lekin ani tolib gar topib.
Shoyad ul mayxora bosh kulbangg'a suqqay bir kecha,
Ey Navoiy, muntazir bo'l, bodayu sog'ar topib.
65

Toshlarkim, ul pariy paykar bu majnung'a otib,
Aqlu donish qushlarin ko'nglum uyidin butratib.
Tushta boshim ul sanam ollidadur, ey porso,
Qo'p, namozing vaqti o'tdi, deb netarsen, uyg'otib.
Istabon Yusuf jamoling qullug'ining rutbasin,

Jilva ko'p qildi safo bozorida, o'zin sotib.
Ul quyosh hajrinda jismim bovujudi ayni za'f,
Yerga har dam bosh urub andoqki, yerni titratib.
Ko'yida o'lsam, abad umricha bor ul umr, agar
Qilmasa xorij tanimni, itlariga sudratib.
Eyki, hajringda meni yuz hasratu armon bila
Qatl qilg'ung, bori bir qatla yuzungni ko'rsatib.
Jurm aning ishqidin o'zga yo'qki, har dam kezdurur,
Ishqi mulki to'rt bozorida bo'ynum bog'latib.
Dayr aro men mastu nozuk xo'yidin ul mug'bacha,
Bazmdin qovlar meni gah sudratib, gah qo'ldatib.
Zohido, berma manga ko'p pandkim, hayvoncha bor
Telba itni oqil inson istagan aql o'rgatib.
Ko'rmaku o'lmak Navoiyg'a ne tong, ey do'stlar,
Kirsam maydon ichra ul qotil samandin o'ynatib.
66

Kulub chu la'lingu el ilgidin piyola olib,
Yig'ida titramakimdin so'ngaklarim ushalib.
Pariy kelib sanga qilmoqqa husn da'vosi,
Seni chu ko'rgach itib, baski, xalqdin uyalib.
Mahalli muhlik o'lub shomi furqatim, baskim,
Nachukki, sunbuli zulfung qararibu uzalib.
Ko'ngul halok erur g'amzang o'qlari birla,
Nachukki sayd yiqilg'ay, xadanglar qadalib.
Qarib ne holg'a qoldimki, yor qilmas rahm,
Nachukki tifi kebi zor yng'lasam, inalib.
Visol bog'ini so'rmangki, men ne bilgaymen,
Firoq mulkida zindoni hajr aro qobalib.
Ne sho'xdurki, surar tund markabin, boqmay
Ki, bedili yiqilur, lahza-lahza bag'ri tolib.
Alarki chiqdilar eldin, qutildilar g'amdin,
Kim ul arog'a qolib, men kebi balog'a qolib.
Nechaki qovsa Navoiyini itlaring har dam,
Chu g'ofil aylab alarni, o'zin arog'a solib.
Pe Harfining Pariyvashlarining Parvozi "Favoyid" din
67

Bu aqshom holima sham' o'rtanib, parvona andin ko'p,
Chamanda otashin gul, bulbuli devona andin ko'p.
Itibmen gard aro, vayronim ichra, baski, boshimg'a
Falak ko'p yog'durur gardi fano, vayrona andin ko'p.
Emas anjum, qazo ko'k mazra'ida sochti g'am tuxmin,
Vale to'kti ko'zum g'am shomi mundoq dona andin ko'p.
Ne mufrit sa'b holim bori hijron ichra kim ko'rgach,
Topar andin malolat oshno, begona andin ko'p.
Ne qottiq hajr erur jonimg'akim, sayru sukun vaqti
Chaman gashti halok aylar buzug' koshona andin ko'p.
Agar oshiqlig'im jurm erdi, o'ltur, solma hijrong'a,
Ko'p o'lsa jurm xud ermas ravo, jurmona andin ko'p.
Fano mayxonasig'a sol meni, ey rindi orifkim,
G'amimni o'ksutur dayri fano, mayxona andin ko'p.
Jahonda faqr kasb et, mayl ko'p qilma g'ino sari
Ki, mundin oz etibdur orzu farzona andin ko'p.
Navoiy ohi tun-kun bulbulu parvonani o'rtar
Ki, ishq o'tini da'vo qilmag'aylar yona andin ko'p.
68

Nukta ko'p surdung, zamone la'li jonparvarni yop,
Kuydi jonlar, bir nafas ul la'lgun axgarni yop.
Qo'zg'oding olamni ochib chehra, elga rahm qil,
Shomgun zulf ochib, ul ruxsori mahpaykarni yop.
Boxtarg'a solding o't, ey oftobi xovari,
Istasangkim boxtar ting'ay, mahi xovarni yop.
La'li jonbaxshing sari mayl ettilar jonlar qushi,
Ul chibinlardin amon istar esang, shakkarni yop.
Fitna soldi olam ahlig'a qulog'ing gavhari,
Xalq taskini uchun ul fitnalik axtarni yop.

Anbaru kofuri shomu subhning bo'ldi xijil,
Orazing kofuri uzra zulfdin anbarni yop.
Soqiyo, sovurdi ohim sarsari davron yuzin,
Bodano'shum, dam-badam kim ichsa may, sog'arni yop.
Ishq sirrin kimsa tahrir etmadi, taqrir ham,
Ey mudarris, dema ko'p afsonayu daftarni yop.
Ey Navoiy, ko'nglung o'ti olam ichra soldi o'rt,
Elni kuydurdung, dame ul shu'laliq ozarnn yop.
Te Harfining Torojgarlarining Tamoshosi "Favoyid" din
69

Yigitligingda qarilarg'a qilmading xidmat,
Qarilig'ingda yigitlarga bermagil zahmat.
Qarilig' istar esang, qarilarni hurmat tut,
Qariding ersa, yigitlardin istama suhbat.
Qari qizarsa ichib boda bordur andoqkim,
Yuziga g'ozu bila zol istagay humrat.
Quruq yag'ochqa erur bog'lamoq shukufayu barg,
Qariki, istasa kiyimak qizil, yoshil xil'at.
Chu mushkin ayladi kofur kulgay oqu qora,
Agar tilar esa kofuru mushk ila ziynat.
Qarig'a tavbayu toat kerak shior o'lsa,
O'zin yigit yasasa, aylar o'ziga tuhmat.
Yigitligingda agar toat aylasang sen, sen
Qariding ersa, ne qilg'uniki, qilmag'ung toat.
Saodat ahli edi, ul yigitki, aylamadi
Yuzini dud bila tiyra shu'lai shahvat.
Qariga shahvat agar bersa xorish, andoqdur
Ki, ko'rguzur qarig'an xez hikkai shan'at.
O'zungni mug'bachayu piri dayr jonibi chek,
Tilar esang qari yoxud yigit bila ulfat.
Navoiy ayladi umrin fasod birlan sarf,
Agarchi berdi o'ziga saloh ila shuhrat.
70

Ey ko'ngul, yor firoqida labolab may tut,
Dam-badam la'li xayoli bila xotirni ovut.
Jonu ko'nglumni bir o'pmoqqa tilarsen, unomon,
Ortuq ayla adadin, yo'qsa bahosin o'ksut.
Ko'zu ko'ngul dema men borg'ali bo'lmish tiyra,
Vasl sham'i bila ul tiyra vatanlarni yorut.
Vah, necha bizni sog'inmag'ni unuttung bir ham,
Yo sog'inmag'ni sog'in, yoxud unutmag'ni unut.
Ko'z firoqingda oqardiyu sirishki qurudi,
Yomg'uri bo'lmas, agar ayni bayoz o'ldi bulut.
Aylasa xotiringga tafriqa qushlari hujum,
Zikr uni dog'i riyozat toshi birla urkut.
Ey Navoiy, meni zor ayladi bir lo'livash
Kim, ham arlot unut bo'ldi manga, ham bilgut.
71

Soqiyo, hijron tunidur, boda tut,
Ul quyosh birla bu shomimni yorut.
Hajridin asru malolatdur manga,
May bila bir lahza ko'nglumni ovut.
Jomi davri lam'asin barq uylakim,
Chiqti mag'rib tog'idin mushkin bulut.
G'am tuni ham tiyra, ham poyoni yo'q,
Oh o'tin chek, subhning sham'in yorut.
Ul quyosh hajrida andoqkim shafaq,
Charx tig'i zulmidin xunoba yut.
Olam ahlidin yetishmas g'ayri zaxm,
Ey jarohatlig' ko'ngul, bu so'zga but.
Bo'ldi furqatdin Navoiy tiyraro'z,
Soqiyo, hijron tunidur, boda tut.
72

G'am yukidin changdek qaddim xam etting oqibat,

Rishtai jon nolasin zeru bam etting oqibat.
Yaxshi erdi safhai aflok dardim yozg'ali,
Bahri ashkim mavjiddin borin nam etting oqibat,
O'tkarib to'qquz falak boshidin ohim dudini,
Ul muvallidlarga ani parcham etting oqibat.
G'urbatu ishq baloyi hajru za'fu xastalig' -
Yetmas erdikim, meni majnun ham etting oqibat.
Oh - gardun, ashkb"anjum, nola - ra'du po'ya - barq,
Xilqatimdin bir ajoyib olam etting oqibat.
Bu ko'hani dayr ichra jon bo'lsun fidong, ey mug'bacha
Kim, jahondin bizni mastu beg'am etting oqibat.
Ey Navoiy, ishq aro vasl istaduk, kuldung base
Bizni ushbu muddaoda mulzam etting oqibat.
73

Demon, ul oy o'qin, ey do'st, suvur, yo'qsa, ushat
Kim, qoqib toshlar ila, zor tanimg'a o'rnot.
Buki, ul umrdin ayrildimu o'lmaydurmen,
Ber, ey insofki, bu bordur o'lum chog'lig' uyot.
G'amzang o'qiki, ulus joni anga keldi hadaf,
Elga jon qolmadi bir, dog'i mening jonima ot.
Jon olurg'a bir taraf kelmak emish ul qotil,
Solma, ey jon, ani zaxmatqayu chiq olliga bot.
Eyki, hayvon suyi ichkung, tilabon umri abad,
Tilasang umrni xush, jur'ai may ham anga qot.
Bog'bono, gulu sarving saridin so'z dema ko'p,
Birisin sarvi gulandomima bare o'xshot.
Raz qizi zarfini, zohid, ko'p ushatma, er esang,
O'z butungniyu mening but kebi tavbamni ushot.
Xalqdin har yaramas kelsa, xush ulkim, haqq'a
Desa bo'lmas, mening uchun yana bir xalq yarot.
Ey Navoiy, chu gadosen, senu bir lo'livash,
Shahg'a mirzoyu mirak, xong'a qiyotu qo'ng'rot.
74

Gulga farxunda jamolingdin uyat,
Sarvg'a toza niholingdin uyat.
Sabzai ravzag'a xattingdin rashk,
Mardumi diydag'a xolingdin uyat.
Yangi oy nega nazardin yoshunur,
Bo'lmasa anga hilolingdin uyat?!
Nega zulmatqa inar Xizr suyi,
Topmasa no'shi zilolingdin uyat!
Zy ko'ngul, holinga Majnun uyalur,
Sanga yo'qturmu bu holingdin uyat?!
Sabza xatlar g'amidin qilding man',
Yo'qmu, ey shayx, saqolingdin uyat!
Ey, Navoiy, qilasen vasl xayol,
Bilki, topqung bu xayolingdin uyat.
75

Qaydi zulfini, chu, yor ayladi zanjiri irodat,
Tushti har halqasidin bo'ynuma bir tavqi saodat.
Xastalig' davlatidin so'rg'ali kelding boshim uza,
Za'f uchun jon beruram, gar sen esang ahli iyodat.
Chobukum raxshini maydong'a yana surdi choqindek,
Shahsuvori falak urgan kelib oyini jalodat.
Kirpiking o'qi shahid etti meni, gar tonar o'lsang,
Ikki xunrez ko'zung bas manga isboti shahodat.
Har zamon ul sanam ollida, bukim, sajda qilurmen,
Qayda zohidqa berur dast bu shoista ibodat.
Istasang, qilmag'asen joninga mehnatni ziyoda,
Bo'lg'il o'z qisminga xursandu tama' qilma ziyodat.
Jurmsiz yor agar o'lturdi, Navoiy, farah etkim,
Husn xaylig'a budur shevayu ishq ahlig'a odat.
76

Ishq tarkiga qilurmen tunu kun ko'ng'luma tuhmat

Ki, otin tutmag'ay el tutsa bu oyin bila shuhrat.
Gar sabo qilsa madad, evrulay ul boshqa quyundek,
Ko'yidin gard kebi qo'pqoli chun yo'q manga quvvat.
Do'zax ahlig'a tamug' shu'las bo'lg'ay dami Iso,
Ko'rsalar shomi g'amim dudi aro shu'lai furqat.
Yor ag'yor ila hamdam, ne ajab g'ussadin o'lsam,
Tufrog' o'lg'an to'kilib, toshqa yuzlansa bu shiddat.
Tog'ni dasht qilib, dashtni tog' ayladi dardim,
Qilma har dasht, ro'di ko'hkan elni manga nisbat.
Ko'ngulu ko'z sanga mushtoqu yo'luqsang, chiroyingdin
Ani behudlug' etib bahrasiz, ammo muni hayrat.
Soqiyo, bodaki, davron bila ahliga vafo io'q,
Sen agar jong'a o't ursangki, erur jonima minnat
Menu mug' dayriyu bir mug'bacha ishqi yuru, ey shayx
Kim, seni masx qilibtur havasi hur ila jannat.
Ey Navoiy, chu navo navha bila bo'ldi badal, kosh
Bo'lmag'ay erdi sanga zuhrajabinlar bila ulfat.

77

Firoqing aro, ey guli sarv qomat,
Ne sarvu ne gul ko'rgali istiqomat.
Chu ko'rdu jununum tabib aytdikim,
Bu devonalig' ishqdindur alomat.
Qading jilvasidin ulus bo'ldi jonsiz,
Dema ani qomatki, ul bor qiyomat.
Manga solim o'l, deb duo qilmangizkim,
Beganmas salomatni ahli malomat.
Chu ko'nglum bila oshiq o'ldum, gar o'lsam,
Qachon sud qilg'ay bu soat nadomat?
Karam aylab, ey mug', manga boda tuttung,
Qachon shayx ko'rguzdi mundoq karomat!
Navoiy sening uchun ar o'ldi, jono,
Sen annng uchun bo'l, ilohi, salomat.

78

Bo'lmisham oshiq yana, ey aqli nofarjom, ket,
Tun-kun ish bo'lmish manga chekmak labo-lab jom, ket.
Bir qadahkash mug'bacha ko'nglum olibtur dayr aro,
Dinu taqvo jonibidin, ey xayoli xom, ket.
Dayr piri chun belunga bog'ladi zunnori kufr,
Ibrat ol, ey muqtadoi zumrai islom, ket.
Keldingu pandim deding, ey shayx, sen ham pand eshit,
Qo'pqilu dayr ichra bo'lmastin burun badnom, ket.
Men harimi dayr aro tutum maqom, ey porso,
Sen haram azmig'a gar bog'lab esang ehrom, ket.
Mastu rasvomen xarobot ichra ko'rdung, ey rafiq,
Bo'lmag'ung bo'lsang meningdek rindi durdoshom, ket.
Kelmas ergach rindlar bazmig'a, ketmak istama,
Gar ketar bo'lsang ichib, dog'i tutub bir jom, ket.
Ey ko'ngul, chun bevaforud odamiy, topsang pariy,
Azm etib ul yon, bu sari qo'ymayin bir gom, ket.
Ey Navoiy, chun bu gulshan gullarida yo'q vafo,
Anda ko'nglung bulbulig'a bermagil orom, ket.

79

Kelmagil mayxonag'a, ey shayxi oliy joh, qayt,
Yo'qsa xirqang boda rahni bo'lg'usi, billoh qayt.
Gar desangkim, tushmasin xirqang'a rasvolig' o'ti,
Bo'lmayin rindi xarobotiy bila hamroh, qayt.
Dayr piri ilgidin zunnor belga bog'labon,
But qoshinda qilmas ersang sajda, beikroh qayt.
Rindu ra'nolig' agar ko'nglung tilar bu ko'y aro,
Juz fano yo'qtur sanga, topilmas ul dilxoh, qayt.
Sen riyog'a o'rganib sen, foni o'lmoq sa'b erur,
Dayr aro kirsang, pushaymon bo'lg'asen nogoh qayt.
Har dam uchqunluq tutunlar birla ko'nglum shu'lasin,
Necha fosh etkaysen og'zimdin chiqib, ey oh, qayt.
Soqiyi mahvash elidin ichmisham jonbaxsh may,

Bu taraf yuzlanma emdi, ey g'ami jonkoh, qayt.
Olam ahli bevafo durlar, alarning maylidin,
Ey ko'ngul, bo'lsang vafo oyinidin ogoh qayt.
Ne ishingga e'timod etkay Navoiy, ey pariy
Kim, dame yuz qatla gah kel dersen ani, goh qayt.
80

Ko'nglumni qildi shifta bir mahjabin yigit
Kim, xalq aro aning kebi yo'q nozanin yigit.
Donish eliga solg'uchi toroji aqlu xush,
Islom eliga qilg'uchi yag'moyi din yigit.
Urdu so'ngincha it kebi sargashtamenki, bor
Yorim sipoh ofati xirgahnishin yigit.
Din ahli ichra ming qariyni aylading asir,
Kufr ahli ichra men kebi bormu ekin, yigit?
Ul notavon qarig'a ne mumkin qaroru sabr
Kim, olsa dinu jonig'a ko'rguzsa kin yigit.
Lutf ayla qarilarg'a desangkim uzun yashay
Kim, qarimas ayon qilibon yuzga, chin yigit.
Kuysang, Navoiyo, ne ajab, xas kebiki, bor
Sevgan kishi uzori guli otashin yigit.
81

Ey ko'ngul, ko'yida ahvolimni jononimg'a ayt,
O'lmakimni mehnati hijronida jonimg'a ayt.
Oh dudi, ashk qoni, nola maddi rif'atin
Zulfi sunbul, yuzi gul, sarvi xiromonimg'a ayt.
Ishqining yuz ming balosinkim yoshurdum xalqdin,
Yig'labon ul voqifi asrori pinhonimg'a ayt.
Eyki, ko'rdung ko'yida ko'nglumni ishq etgan xarob,
Xonumonimnn aloxonu alomonimg'a ayt.
Telbarab tandin libosi ofiyatni tashlabon,
Dasht tutqan holni Majnuni uryonimg'a ayt.
Bo'lma dersen, nosiho, husn ahlig'a hayronu zor,
Mendin o'tkil, ko'ngul o'tlig' zori hayronimg'a ayt.
Va'dasi ummididin bukim Navoiy berdi jon,
Ey sabo, Iso nafaslik ahdi yolg'onimg'a ayt.
82

Ul malaksiymoki, solmish husnidin olamg'a o't,
Qayda qo'yg'ay solmayin jinsi bani odamg'a o't.
Charx uza xurshid emaskim, bir quyosh hijronidin
Shu'lai ohim solibtur bu biyik toramg'a o't.
Bazm aro qo'ymang meni, ey ishrat ahli, zinhor
Kim, g'amim barqi solur yuz xotiri xurrang'a o't.
Har damim bir o'tlug' oh o'lsa, taajjub qilmangiz,
Hajr so'zidin tutashibtur bu issig' damg'a o't.
Zulfi sohirdurki, o'tluq orazi uzra tushub,
Solmadi yuz shu'lasi ul turrai purxamg'a o't.
Ko'kta ul shakli mudavvarkim, ko'rubsen, shu'laliq,
Tushmish ul yuz lam'asidin nayyiri a'zamg'a o't.
Zaxmliq' ko'nglum o'tig'a marham etmas naf'kim,
Yaradin momuqqa, momuqdin tushar marhamg'a o't.
Dayr ichinda durd ichar sing'am safolim rashkidin,
Otashin may lam'asidin tushtn jomi Jamg'a o't.
Hajr so'zidin degan nazming, Navoiy buylakim,
Tutti olamni ajab gar solmag'ay olamg'a o't.
83

Ko'ngulda naqsh andoq bog'lamish bir nozanin surat
Ki, mumkin ermas andoq tortmoq naqqoshi Chin surat.
Agar surat budurkim, sendadur, ey but, yiroq ermas
Ki, mundin so'ng parastish aylagaylar ahli din surat.
Emas Layliyu Majnun sen senu men safhada ko'rsang,
Bir ofatliq diloro naqshu bir zori hazin surat.
Agar ko'zguda sarvi gul'uzorim aks ko'rguzsa,
Yana su ichra ko'rguzgaymu sarvi yosmin surat.
Dema, ey sham'kim, kun mash'ali ham tiyra bo'lg'ay, gar

Kecha yo kunduz etsa bir ayon ul mahjabin surat.
Ne ma'ni ko'rdilarkim, suratingg'a bo'ldilar vola,
Chu ma'ni olamida istamas ahli yaqin surat.
Chu ko'rди suratın andoq ko'zida naqsh bog'labsen
Ki, ko'rди har qayonkim soldı ko'z xilvatnıshın surat.
Azal suratgari maqsudi go'yokim sen erkinsen,
Chu qudrat xomasidin zohir etti mou tin surat.
Erur dayr ichra oncha mug'bacha suratnamo, ey shayx
Ki, ma'ni naqshını ko'nglungda qo'yimas har kamin surat.
Bu surat birla, ey jon ofati, boshtin ayoq jonsen
Ki, bir sendek musavvir qilmadi jon ofarin surat.
Navoiy ko'ngli suratxonasi chak bo'ldi sar-tosar,
Chu anda jilva berdi ul nigori naqshbin surat.

84

Zihi la'li labing jonimg'a ofat,
Soching zunnori imonimg'a ofat.
Ne majnunmenki, ohimnnng samumi
Yeturmish jismi uryonimg'a ofat.
Buzug' ko'nglumni ko'z yoshim yemurdi,
Tegurdi sayli vayronimg'a ofat.
Junundin sirri ishqing ayladim fosh,
Yetishti naqdi pinhonimg'a ofat.
Yuz urdi tush-tushimdin xo'blar, voy
Ki, bir-bir yetti har yonimg'a ofat.
Dedim: Bir novak o'tluq ko'ngluma ot,
Dedi: Yetkurma paykonimg'a ofat.
Chu mahvash soqiy etti jilva, yetti
Qadahdin ahdu paymonimg'a ofat.
Ne ohu ashkdur, yetkur, ilohiy,
Bu sarsar birla to'fonimg'a ofat.
Fig'onim ofat o'ldi, ey Navoiy,
Mengakim yetsun afg'onimg'a ofat.

85

Jon fig'on aylar g'ami hajringda, jononim, eshit,
Chiqqudektur mehnatu anduh ila jonim, eshit.
Gar malul erding fig'onimdin va lekin za'fdin
Xalq sa'y aylab eshitmaydurlar afg'onim, eshit.
Dardi holimni qulog'ingg'a, tilarmen, aytsam,
Tut quloq bir lahzayu bu sirri pinhonim eshit.
Necha sarkashlik xiromi turki, bordur bir so'zum,
Indurub boshingni, ey sarvi xiromonim, eshit.
Nechakim xudroylig'din so'z eshitmassen va lek
Yorlar pandin gahi, ey sho'xi nodonim, eshit.
Necha bo'lg'ung, ey ko'ngul, ul mastqa hayronu zor,
Va'dai qatling qilur, ey zori hayronim, eshit.
Bir hadisingnn eshitkumdur deding, ichkanda may,
Sarxush o'ldung, mast ham, ey ahdi yolg'onim, eshit.
Husn mulki bevafor, man'i bedod etsalar,
So'z eshitmakni g'animat angla, sultonim, eshit.
Qasdi din aylab Navoiyg'a, eshitmassen so'zin,
Benavodur, rahm etib, ey nomusulmonim, eshit.

86

Za'f, ko'rgilkim, tanimni eltibon aylarga qut,
Mo'r sudrar, tori birla rust bog'lab ankabut.
Dardim ayturda demassen yuz so'zumga bir javob,
Go'yiyo xoli lab o'ldi og'zinga muhri sukut.
Oshiq o'lturgum, desang, yuz qatla bu ma'ni manga,
Ishqning dorul qasosi ichra topmishtur subut.
Ul ko'zu lab o'lturub, tirguzsalar, ne aybkim,
Birmi qotil, birni jonbaxsh etti hayyi loyamut.
Xanjari tig'ida ko'rgach orazin, oqizdi qon,
Sayl oqqandek quyoshni manzili bo'lg'anda hut.
Xoksor o'lkim, burutin yelga berdi zoli charx
Ul kishilarniki, ko'p ko'rguzdnlar bodi burut.
Ey Navoiy, ayladi lo'livashe ko'nglumni qayd,

Xalqni atrok asir etti, vale bizni jatut.

87

Jahon arusi birla suhbat aylama rag'bat,
Nedinki, rag'bat ila tutmas el bila suhbat.
Ki bo'lsa rog'ibi suhbat ani, sevar eldin
Yuz ilda yetmas mingdin biriga ham navbat.
Ajab fusungar erurkim, chu sayd qildi seni,
Qarin sog'indingu ul xud qilib turur g'aybat.
Quyosh niginining ostida zahredin hal etar,
Kishiga mehr bilakim ezib berur sharbat.
Taloq ber anikim, dahr aro musofirsen,
G'arib elga emas uylanur yeri g'urbat.
Agar ikingiz arosida voqi' o'lmas ba'd,
Yaqinki, maqsadi aslig'a topmag'ung qurbat.
Navogiy, uyla fano bo'l visol uchunki, sanga
Chah joy o'zgaki, o'zlukka qolmag'ay nisbat.

88

Ey musallam, sanga har yaxshi sifat,
Bu sifoting bila yo'q sen kebi zot.
Xat sanga Xizru labing - chashmai Xizr,
Nutqung - ul chashma aro obi hayot.
Harakoting aro taskin zohir,
Lek taskin chog'ida xush harakot.
Zulfung ovora ko'ngullardin erur,
Yuz Skandarni iturgan zulmot.
Sunbulungnung rasani bo'lmasa, yo'q
Zaqaning chohidin imkoni najot.
Xum erur yer kurrasi, jom-axtar,
Soqiyo, ber munga sayr, anga sabot.
Aysh vaqtini, Navoiy, xush tut
Kim, erur osru sharif ul avqot.
Se Harfining Samin Gavharlarining Samarasi "Favoyid" din

89

Ko'ngulda zulm bila qilma yuz bino ihdos,
Chu qilding, ushbu yetar, qilmag'il yana ihdos.
Jafo binosini buzg'il, nedinki muhdis erur,
Xilof shar'i bino qilding avvalo ihdos.
Gar elga qasri tarab tuzdi ishq me'mori,
Netayki, qildi manga kulbai ano ihdos.
Fig'onkn, ul buti banno base jafo tarhin
Ko'ngulda qildi hanuz o'lmay oshno ihdos.
Meni chu buzdi, ne osig'ki, xalq uchun qilg'ay
Visol ganji uchun maxzani g'ino ihdos.
Chu yor vasli tilarsen, vujud uyini buzub,
Ko'ngul harimida qil mahrami fano ihdos.
Navoiyo, dema ihdos qilding o'zluk uyin,
Men aytgan o'lsam ani, tavba rabbano ihdos.

90

Bo'ldi bexudlug'uma bodai gulgun bois,
Ani no'sh aylagali soqiya mavzun bois.
Buki, laylivashim ollida fido qildim jon,
Bo'ldi bu qissag'a afsonai Majnun bois.
Dard tog'in qozorim tirnog'ila Shirindur,
Lek bo'ldi manga Farhodi jingarxun bois.
O'lturur xolu xatu qoshu ko'zu g'amzasi ham,
Bor anga qatlima andozadan afzun bois.
Ishq dashtida yugursam, ajab ermaski, erur
Telbaga po'ya uchun vus'ati homun bois.
Ko'zlarim yoshinikim Qulzumu Ummon etdim,
Mojarosig'a edi Dajlayu Jayxun bois.
Dema: ko'yida ul oyning nega sargardonsen,
Bo'ldi bu mehnatima gardishi gardun bois.
Nafsi nahsiyatidin chiqqay, angakim bo'lg'ay
Toli' sa'd bila baxti humoyun bois,

Gar Navoiy esa mug' dayrida rasvo, tong emas,
Ne uchun bo'lmasun omodadurur chun bois.
91

Borib Yusuf jamoli naqdig'a jonon erur voris,
Nachukkim, piri Kan'ong'a mahi Kan'on erur voris.
Libos erdi quyun Majnung'a, chun ul dashtdin chiqti,
Aning to'nig'a bu majnuni sargardon erur voris.
Chu men o'ldum, g'amim ul husn shohi gar yesa, g'am yo'q
Ki, bekaslar o'lub, nekim qolur, sulton erur voris.
Ko'ngul foniy bo'lub, qonim duri ashkim qabul etti,
Yatim ar yosh esa ham, ne qolur pinhon, erur voris.
Uyaqti chun quyosh, ul oyg'a qoldi dahr yorutmaq,
Chu bordi mehri davron, ofati davron erur voris.
Men o'lsam, ishq naqdi xud erur ko'nglumga mavrusi,
Kishi farzandi garchi bo'lsa besomon, erur voris.
Nekim to'qquz anoyu to'rt atodin fitnayu ofat,
Bo'lur voqi', anga ul ofati fatton erur voris.
Ulug'lardin nasib istar esang, kasbi kamol etgil,
Nedinkim, anbiyog'a ilmliq inson erur voris.
Navoiy ko'nglin olib, tig' surgan jonni ham oldik
Ki, joni naqdig'a ham ko'nglini olg'an erur voris.
Jim Harfining Jamilalarining Jilvasi "Favoyid" din
92

Zihi, ko'k boshig'a gardun xiromingning izidin toj,
Visoling xilvatida bir shabiston laylatul me'roj.
Shabistoning aro sabuhiylardin yuz tuman tovus,
Gulistoning aro qudduslardin yuz tuman durroj.
Yuzung xurshididin ul tun topib xayli kavokib nur,
Sochingning zulmati ul kecha tun rangini aylab doj.
Rikobingda maloyik xaylidin har sari yuz ming saf,
Solib har saf shayotin mulkiga yag'mo bila toroj.
Yo'lungda anbiyo ruhi musharraf aylabon o'zni
Va lekin iltifotig'ga biri mushtoq, o'ni muhtoj.
Buroqing sur'atidin xatti nuroniyki rasm aylab,
Ayon aylab bu sayrinda nubuvvat ahlig'a minhoj.
O'zin o'zlukdinu kavnayn mulkidin qilib xorij,
Qayu kavnayn mulki, lomakondin ham topib ixroj.
Harimi qurb aro matlub vaslidin bo'lub mahzuz,
Yo'q andoqkim, harimi Ka'ba ichra zumrai hujjoj.
Tilab ummat gunohin har nekim istab topib baxshish,
Zihi soyil, zihi bozil, zihi rif'at, zihi me'roj.
Zihi shoheki, tun-kun javharidin sonn'i hikmat,
Sening zoting uchun tuzdi bu taxti obnusu oj.
Igirdi rishtai na'ting Navoiy ko'z uchi birla,
Agar boqsang, muti' o'lg'ay anga nassoj ila sarroj.
93

Biravki dahr moziqidin aylagay maxraj,
Fanoyu faqr tariqi erur anga minhaj.
Ne Ka'ba shavqida, sen dayr ichinda yor ila bo'l,
Basoki, o'g'rilig' etgay tavof vaqtida haj.
Riyozat aylamasun ro'zgoring oshufta,
Adoyi farzu sunan qil, o'zunga qo'yima haraj.
Namoz adosig'a qilg'il ko'ngulni tengriga tuz:
Ko'ngul tuz o'lsa, emas bok, bo'lsa qiblang kaj.
So'zung chin o'lsa, anga hojat dalil ermas:
Quyoshni ulki yorug' der, ne hojat anga hujaj!
Chu haq dediki, maal usr-yusr mujda sanga,
Ne shiddat o'lsa ayon qil talab so'ngincha faraj.
Navoiy, ista mazohirda chehrai maqsud,
Arab va gar chig'atoy, yo'qsa turkmanu xalaj.
94

Ishq bemorig'a yo'q eldin davog'a ehtiyoj
Yo'q o'lukka juz visoli jonfizog'a ehtiyoj.
Bog'i vasli atri jonimdur, dam urma, ey Masih

Kim, manga voqi'durur bodi sabog'a ehtiyoj.
Xoki poyingkim erur ko'hl ul-javohir, topsa ko'z,
Hargiz o'zga zohir etmas to'tiyog'a ehtiyoj.
Ishq chun begona qildi oshnolardin meni,
Yo'q manga begona birla oshnog'a ehtiyoj.
Har ne qilsang ko'ngluma xushtur, erur sandin manga
Ham vafog'a ehtiyaju ham jafog'a ehtiyoj.
Uylakim yo'qtur gadog'a ehtiyoji shohning,
Shohdin yo'q ishq ko'yida gadoga ehtiyoj.
Ehtiyojimni ulusdin uz, xudoyo, faqr ila
Uyla faqrkim, anga bo'lmas xudog'a ehtiyoj.
Olam ahlidin vafo muhtoji bo'lماكim, alar
Ham chekarlar bu mato'i bebahog'a ehtiyoj.
Dedim: Ey gulruh, Navoiy'g'a navo yetkur,- dedi:
Kim ko'rubtur ko'rganin bulbul navog'a ehtiyoj.
95

Siyim agar jon naqdidur aylarda har miqdor xarj,
Yorg'a xarj o'lsa yoxud qilsa ani yor xarj.
Naqddin bisyoru oz har neki kirgay ilgima,
Xushturur ulkim men oz, ul aylagay bisyor xarj.
Yor mehmonim bo'lur, men oshiqu muflis netay,
Gar hayotim naqdidur, qilmaq kerak nochor xarj.
Ganj agar topsam meni devonavash vayron aro,
Aylaram laylivashimg'a ani majnunvor xarj.
Ko'zlari jonu ko'ngul naqdin olib, sarf ettilar,
Aylagandek ahli din amvolini kuffor xarj.
Ishqida boru yo'qum xarj o'ldiyu iflosdin
Ma'rifat aylarmen emdi, chun kelur dildor xarj.
Istasang xirqam sotib, may olsam avval, boda tut,
Ey harif, o'lmastur ani aylamak hushyor xarj.
Dayr piri gar desa: boru yo'qungni o'tqa sol,
Yo'q esa qilma yo'qu boringni behanjor xarj.
Ishq ko'yida Navoiy sochsa dog'idin qora,
Uyladurkim, muhtasham el aylagay dinor xarj.
Chim Harfining Chobuklarining Chehrakushoylig'i "Favoyid" din
96

Qovmag'il ko'nglumni, zulfung ichra orom aylagach,
Qushni kim ozod etibtur bastai dom aylagach.
Ul ne jondurkim, gado yanglig' qilurlar shohlar,
Yuz duo jonig'a har qaysini dashnom aylagach.
La'li shavqin yoshururmen qon yutub, to sog'men,
Asray olmon o'zni, gulgun boda oshom aylagach.
Gul parishon o'ldiyu sarvi sihi topti shikast,
Bog' aro gulgasht ul sarvi gulandom aylagach.
Dahr gulzorig'a o't soldi jamoli barqidin,
May o'tidin gunai ruxsori gulfom aylagach.
Soqiyo, may tutki, hijron shiddati tug'yondadur,
Yig'lamoq taskin berur, mayli mayu jom aylagach.
Dayr ichinda so'rma zunnorimnikim, ul mug'bacha
Mahkam etti zulfidin toroji islom aylagach.
Lahvu isyon birla o'tti umru hech ish qilmadim,
O't tushar jonimg'a, zikri faslu ayyom aylagach.
Gar Navoiy hajridin o'lmish, vale yuz jon topar,
La'li ruhafzosidin bir bo'sa in'om aylagach.
97

Manga agar degasiz: jon bila jahondin kech,
Kechay, velek muni demangizki, ondin kech.
Zamonu ahli zamondin dengizki kech, lekin
Demang bu so'znikim, ul ofati zamondin kech.
G'amida qon yoshim ul nav' bahrdurki, kishi
Qolur tahayyur aro, demasamki qondin kech.
So'rarg'a kelmak emish yor, ey ajal, rahm et,
Yuzini ko'rgucha bu zori notavondin kech.
G'am o'tturur meni, gar boda ichmasam, ey shayx,
Agarchi panding erur yaxshi, bu yomondin kech.

Desangki, yor ila hamxona bo'lg'asen, bo'lg'il
Diyoru mulkdin ovora, xonumondin kech.
Iki jahonni ko'rar vasl mone'i solik,
Murod yor esa, ham mundinu, ham andin kech.
Kamol kasbi qilur bo'lsang, ozmundin o't,
Gar istifoda g'araz bo'lsa, imtihondin kech.
Navoiy, o'ttilar ahbob, bo'l fano bila chust,
Desangki, qolmag'asen yo'lda korvondin, kech.
98

Tushkali ul dilraboning turrasi torida pech,
Turra toridek tushubtur ko'nglum atvorida pech.
Zulfi tobidin jununumning yuz oncha pechi bor
Kim, nazar soldim: jununum daf'i tumorida pech.
Hajr dashtida meni sargashtaning to'lg'anmag'i,
Aylagandektur quyun jismi namudorida pech.
La'lingu zulfung xayolidin meni dilxastani
Notavon jonida anduhu tani zorida pech.
Soqiyo, ul sho'xning jomin rioyat aylagil
Kim, buzulmish, may chiqib boshig'a, dastorida pech.
Vahki, ul kofir asirinnng ishida kufrdin,
Pechlardur onchakim, yo'q oncha zunnorida pech.
Olam ahlig'a ne tong sargashtalig' nevchunki bor,
Charx pargorida davru davr osorida pech.
Rostravlar go'sha tuttilarki, davron ahlining
Bordur atvorida pech, andoqki guftorida pech.
Chun Navoiy, yor zulfi vasfida ko'p chirmashur,
El taajjub qilmasun, ko'p etsa ash'orida pech.
99

Ko'zung qonimg'a serob etti o'zni, naqdi jon olg'ach,
Nechukkim, mast bergay mayg'a naqdi rongon olg'ach.
Chu urdung nishtari hijron, firoqing so'zi kam bo'ldi,
Aningdekkim, isitma daf' bo'lg'ay, kimsa qon olg'ach.
Nachukkim, qiymati la'l olibon bergay raqibig'a,
Itiga tashladi ko'nglumni ul nomehribon olg'ach.
Sanab ushshoqini qatl ayladi ul husn sultonn,
Chirikni tarqatib ozod etar shah, garchi son olg'ach.
Ko'ngul jurmig'a bo'ldum uhdavu g'am chohig'a solding,
Emastur rasm qilmoq hibs, mujrimdin zimon olg'ach.
Shikebu sabr xayli ittilar, yetkach manga nomang,
Nachukkim, korvon bog'lar safar raxtin, nishon olg'ach.
Ushatma tavbam, ey soqiyki, qolmas yaxshiliq rasmi,
Mening holimda ilgimga qadahni men yomon olg'ach.
Bahori husnidin bulbulg'a ham yetkur navo, ey gul,
Bu gulshan mulkini toroj etar, xayli xazon olg'ach.
Navoiy holini ul yo'q og'izdin so'rma emdikim,
Adam yo'lig'a bordi mehring ul bexonumon olg'ach.
100

Qayd aylarga junun ahlini bor ul ikki soch,
Har biri necha tugun, har tuguni necha quloch.
Turklarning qulidurmenki, nigorimning erur
Qoshi turkona, qabog'i kengu ko'zi qiyoch.
Sochingu mushk aro bor ancha tafovutki, munung
Kisvatidur yangi iksunda, aning - eski sanoch.
Tashlabon dog'larim marhami birla momug'in,
Telbadurmenki, choponin solnb o'lg'ay yolangoch.
Soqiyo, la'l uza xay ko'rubon bexudmen,
Mayg'a mamzuj gulob aylab, ani yuzuma soch.
Luqma ogahlik ila solik agar aylasa no'sh,
Yaxshiroq arpa ko'mochiki, tag'ofilda kuloch.
Ey Navoiy, tilasang eldinu o'zdin maxlas,
Chiqqil o'z'luk yo'lidin chustu fano ko'yiga qoch.
He Harfining Haromilarining Husnoroilig'i "Favoyid" din
101

Azalda chunki raqam topti tolihu solih,

Manga bu pandlaring bejihattur, ey nosih.
Sen e'tirozni qo'yg'ilki, barcha haqdindur,
Chu g'ayb makmanidin har nekim bo'lur sonih.
Ne ixtiyor sangayu manga, chu kilki qazo,
Azalda yozdi ne majruhdur va gar rojih.
Amal bir oyat ila aylamas, chu yo'q taqdir,
Biravki aylasa "Kashshof" da o'zin shorih.
Tili hurufqa evrulmagan, baso, hindu
Ki, bo'ldi nuktasi ko'p g'ayb hazig'a fotih.
Bu korxonag'a daxl aylamak adab ermas,
Ne daxl kimsaga, har neki mehr etar loyih.
Navoiy, o'linga yozg'anni ko'rmayin bo'lmas,
Erur haq ollidin ar solih o'l va gar tolih.
102

Zormen zulfu yuzi furqatidin shomu saboh,
Soqiyo, boda ketur, qayda menu qayda saloh.
Boda daryosig'a solg'il meni, ey bodafurush,
Men g'ariq o'lsam, emas g'am, chun sen o'lg'ung malloh.
Men menu ko'yi xarobotu may ichmak tunu kun,
Qo'pqil, ey shayxu salohimg'a ko'p etma ilhoh.
Xonaqahdin chu sahar maykadag'a yuzlandim,
Har tarafdin yuzuma ochti eshiklar fattoh.
Shahr muftiysi bukun mast edi, fatvo yozdi
Ki, harom o'ldi, yamon ichsa kishi, yo'qsa muboh.
Qachon ul ruhi musavvarki simo' ichra kirar,
Evrulur boshig'a quds amkinasidin arvoh.
Ey Navoiy, chu erur zoli falak xasmg'a xasm,
Gar nikoh o'lsa, taloq et, yo'q esa, qilma nikoh.
103

Ey, xatu la'ling qoshida munfail Xizru Masih,
Ne yoshunmoqdur, gar ermaslar xijil Xizru Masih.
Xat labingg'a muttasildur, lab yuzungakim, erur
Obi hayvonu quyoshqa muttasil Xizru Masih.
Uylakim Xizru Masih ollida sabza birla su,
Xattingu la'ling qoshinda uyla bil Xizru Masih.
Chun Masihoso labingdin Xizr umri kasb o'lur,
Bo'lsalar andin, ajab yo'q, munfail Xizru Masih.
Lablaringdindur Masihu Xizrg'a nutqu hayot
Kim, emishlar ishlariga mustaqil Xizru Masih.
Sabzai xat ko'rguzub, jonbaxsh labdin so'z degach,
Bo'ldilar ul hayrat ichra muzmahil Xizru Masih.
O'ldi hajridii Navoiy, tushsalar bu hajr aro,
Tong yo'q o'lmoq bu sarodin muntaqil Xizru Masih.
104

Ey, soching shomi aro ruxsori farruxfol subh,
Oy yuzungdin toli' aylab kavkabi iqbol subh.
Ey sabuh ahli, iching maykim, bag'oyat xushturur,
Lahni no'sho-no'sh birla jomi molomol subh.
Tun xumori hajrida badhol edim, yuz voy, agar
Jomi vaslidin meni yor etmasa xushhol subh.
Shomi subh istab qora tun ichra erdim, shukrkim,
Jilva aylab, shomi zulfin ayladi poymol subh.
Vasli subhidin tilarmen - andoq etkay shomi hajr
Kim, yuziga topmag'ay qo'ymoqqa mushkin xol subh.
Dam-badam tong yorubon olam eli g'avg'osidur,
Bodadin xushvaqtlig'ni qilmangiz ehmol subh.
Charx davri zulmidindur go'yiyokim sarg'arib,
Ko'rguzur yig'lab, yaqo yirtib, ajab ashkol subh.
Ey xush ulkim, subhidam jomi sabuh ul nav' ichib,
Mast bo'lg'aykim, aning holig'a qolg'ay lol subh.
Ey Navoiy, istasang sidqu safo g'am shomida,
Bo'lma g'ofil, toki qilg'ay jilva farruxfol subh.
105

Zihi shahdi no'shung bag'oyat malih,

Musalsal so'zning benihoyat malih.
Shakardek labing keldi ishq ahlidin,
Demak shukr shirin, shikoyat malih.
Malohatdin ul la'li koni namak,
Ajab ermas andin rivoyat malih.
Dam urma raqib, ul desun, so'zki bor:
Malohatlig' eldin hikoyat malih.
Ne yanglig' takallumdur, oyoki, bor
Sarih etsa Shirin kinoyat malih.
Ochig'lan gahi qullaringg'aki, bor
Raiyatqa shahdin rioyat malih.
Navoiy yarasig'a ko'p sepma tuz,
Necha bo'lsa nutqung bag'oyat malih.

106

Boshima yetkurdi tig' ul sho'xi mah paykar saboh,
Kosh ro'zi bo'lsa bu axtar tulu'i har saboh.
Vasl subhi ul saodat kavkabi ko'rguzdi yuz,
Ul sifatkim, jilva qilg'ay xisravi xovar saboh.
Yor vasli xushturur, gar zulf, agar yuz ko'rguzar,
Vasl davri ayshdur, gar shom bo'lsun, gar saboh.
Tong yo'q ul mahvash mug'anniy tutsa jomi may sabuh,
Ne uchunkim Zuhradur toli', bo'lur axtar saboh.
Yorutub har tun shabistonni, sahar uyqudadur,
Ne taajjub, gar g'urub aylar mahi anvar saboh.
Taxtai ishqin o'qirimen maktab ichra, chun qo'yar
Lavhi siymin qo'ynig'a ul sho'xi siyminbar saboh.
Hajr subhu shomi mendek bo'lmasun ishq ahlikim,
Muztaribmen shom o'z holimg'ayu muztar saboh.
Bosh ko'tarma dayr piri ostonidini kecha,
Gar tilar bo'lsang mug'ona ichkasen sog'ar saboh.
Ko'yi tufrog'in Navoiy ohi sovurdi sahar,
Ishrat ahli uylakim raf' etsalar bistar saboh.
Xe Harfining Xo'blarining Xiromi "Favoyid" din

107

Sadqang bo'lubon urmoq bu gunbadi axzar charx,
Qasringg'a davr urg'ondek bir sabz kabutar charx.
Sen sham', vale gardun fonusi xayol erdi,
Urg'anda malak xayli tegrangda sarosar charx.
Chun yuqori mayl etti nuru azming bo'ldi,
Ham nurda charx axtar, ham azmda axtar charx.
Sham'ingg'a lagan bo'lg'ach aflok maloyikdin,
Parvonalar urdilar tegrangda mukarrar charx.
Ko'k hullasidin yoyib atlas yo'lunga anjum,
Anjum duridin sochib boshing uza gavhar charx.
Yo'lung izidin o'zni ravshan qilibon kavkab,
Raxshing nuridin ko'zni har dam qilib anvar charx.
Ko'yungda Navoiyg'a charx urmoq agar yetsa,
Bir doirai maqsud o'lg'usi anga har charx.

108

Qon to'kub ul buti zebo gustox,
Borib ul yon meni shaydo gustox.
Bo'lmasa telba, pariyni mendek
Kim qilur buyla tamosho gustox.
Vah, ne tarsodurur ul dayrdakim,
So'z demas ollida Iso gustox.
Xoling ul hindu erurkim, bo'lmish
Labing ustida shakarxo gustox.
Soqiyo, ber iki sog'arki, bo'lay
Nuktai ishq aro go'yo gustox.
Xattu la'li qoshida asrang adab,
Kelmang, ey Xizru Masiho, gustox.
Yor hazl aylar uchun bo'lmishmen,
Harza derdin meni rasvo gustox.
Ishq dayrida gadodur shahlar,
Kirgali bizga ne yoro gustox.

Ey Navoiy, tilasang sog'ari fayz,
Bo'lma bu dayrda aslo gustox.
109

Chu qildi ishqig'a ko'nglumni muftalo ul sho'x,
Keturdi jonima har lahza yuz balo ul sho'x.
Asir qilsa musulmonni, qilmag'ay kofur,
Bu javru zulmki, har dam qilur mango ul sho'x.
Ajab emaski, qilur naqdi jong'a ko'z qoralig',
Erur chu sho'xlar ichra ko'zi qoro ul sho'x.
Ulustun urkup, o'zumdin dog'i bo'lubmen yot,
Meni ramidag'a to bo'ldi oshno ul sho'x.
Zamona ichradur oshub qo'zg'olon go'yo
Ki, chiqti sarxushu tund otlanib yano ul sho'x.
Ajab emaski, vafo rasmi aylagay bunyod,
Qilurg'a chunki yana topmasa jafu ul sho'x.
Bu nav'kim manga ul sho'x may berur, bir kun
Halok qilg'usidur yo bu tund, yo ul sho'x.
Yo'q og'zidin so'rubon nukta oqibat qildi
Menn musofiri sarmanzili fano ul sho'x.
Bukim ulusqa navo berdi vaslidin, ne osig'
Ki, oxir etti Navoiyni benavo ul sho'x.
110

Ul pariyyash hurning men telbadek shaydosi cho'x,
Ne ajab, gar bo'lsa olam mulkida g'avg'osi cho'x.
Ey ko'ngul, mumkin emastur vasl, nevchunkim, erur
Sabru hushum ozu aning nozu istig'nosi cho'x.
Men gado naylab sochi mushki xaridori bo'lay
Kim, erur shahlar dimog'inda aning savdosi cho'x.
Armanidur go'yiyo ul sho'x kofur turkmon
Kim, yetar din mulkiga kofur ko'zi yag'mosi cho'x.
Dilrabolig'ning libosi cho'xasidur go'yiyo,
Kim ani kiygach, ko'ngul olur qadi ra'nosi cho'x.
Qiymati ajnosdin chun shadda bog'lar haft rang,
Husni bozori aro zohir bo'lur kolosi cho'x.
Sollonib chun jilva aylar, xalqni vola qilur,
Ham qadi ra'nosi, ham andomi ruhafzosi cho'x.
La'lidin kom nstaram, ne chora, yetsa ko'ngluma
Kirpikining nayzasidin zaxm ila izosi cho'x.
Bas bahodirvash erur, lekin muloyim ham erur
Kim, Navoiy ko'ngliga tushmish aning vasvosi cho'x.
111

Dema, bir o'pmak ne erkin la'lidin jonong'a narx,
Ne so'rarsen, angla, bir misqoli yuz ming jong'a narx.
Kom pinhon og'zidin topmoqqa ko'p so'rmang baho:
Kimsa ta'yin aylamaydur javhari pinhong'a narx
Har kun ul yuz qiymati tag'yir topsa ayb emas:
Ikki kun bir nav' bo'lmaydur guli bo'stong'a narx.
Husn bozorida men bo'ldum ul oyg'a mushtari,
Kim muqarrar aylagay oyo mahi tobong'a narx.
Xudfurush o'ldi ul oy, oyo, qayondin topqamen
Anikim, qildi muayyan Yusufi Kan'ong'a narx.
Kim mening ko'nglum xaridoridurur, bir lutf bas,
Naqd hojat ermas, oxir istasang vayrong'a narx.
Ey Navoiy, ul quyosh qursi bahosin so'rmag'il,
Sen gadog'a avlo ul bo'glg'ayki, so'rsang nong'a narx.
112

Qaddu ruxsorig'a yo'q gulshanda bir monand shox,
Kim sapidor uzra guldin aylamish payvand shox.
Bog'i hajr ashjori shoxidin tutay sayli sirishk
Kim, ulug' savdo keraktur bog'lamoqqa band shox.
Tundbodi hajr ayshim bog'in andoq buzdikim,
Tushti furqat dashtida har sari bir parkand shox.
Jism aro har uzv tig'ingni qilurlar orzu,
Uylakim, bo'lg'ay yag'ochda sug'a hojatmand shox.

Sho'xlar sindurdilar naqdi hayotim shoxini,
Ul sifatkim, bo'lg'ay atfol ilgidin sarkand shox.
Naxli tab'im shoxidin ma'ni bo'lur zoyandakim,
Shoxning farzandi guldur, naxlig'a farzand shox.
Ey Navoiy, qaddi tubidur, yuzi jannat guli,
Gulshani davronda yo'q ul qadg'a bir monand shox.
113

Xujasta tongki ochib oraz ul buti gulrux,
Bahor husni kebi subhim aylagay farrux.
Sanga mushobahati bo'lg'ay erdi, bo'lsa edi
Bu gulshan ichra pariy - sarvqomatu gulrux.
So'z aytsa ham o'lubu ham tirilmakim ne ajab
Kim, o'lsa talx takallum, erur shakar posux.
Soching qorasida yuz mushk tibbatu totor,
Qading havosida ming sarvi Uchavu Xallux.
Ichimda la'ling erur uylakim badan aro jon,
O'qungda jonim erur uylakim so'ngak aro mux.
Chu fayz erur mutafovut topilmag'ay ma'ruf,
Agarchi Karax kebi keldi surat ichra kurux.
Ko'rub yuzungni Navoiyg'a hush ketsa ne tong
Ki, mot o'lur bori shahlar, qachon sen ochsang rux.
Dol Harfining Diloromlarining Davroni "Favoyid" din
114

Chu solik aylar esa azm vodiya tavhid,
Kerakki, minsa bu sayr ichra markabi tajrid.
Bu markabu bu safar kimsaga muyassar emas
Ki, hosil aylamagay olam ahlidin tafrid.
Bu ham kishi o'zini boru yo'qdin etkay fard,
Emastur o'zluqidin mumkin o'lmayin ta'yid.
Chu do'st lutfig'a bu barcha bo'ldi vobasta,
Nedin kerak kishiga vasl naqdidin tardid.
Azalda chun ne nasib o'ldi, o'zga bo'lmadi ul,
Sa'idni ne shaqi qildi, ne shaqini sa'id.
Ketur qadahki, dame o'zni xush tutay, ey mug',
To'la quyarg'a emas hojat aylamak ta'kid.
Navoiy istamas o'zni dame bu dayrda sog',
Hamisha kayfiyatig'a aning bering tajdid.
115

Kotibi sun'ki mushk ayladi xatting'a midod,
Oyati rahmat edi qildi quyosh uzra savod.
Uyla ishqingda bo'lub mahv, unuttum o'zni
Kim, sen o'lmish menu men emdi seni qilmon yod.
Kecha nolamdin uyumas edilar olam eli,
Za'fdin emdi eshitmon o'zum, etsam faryod.
Charx davronikim, ohimdin erur, ul chu meni
Berdi barbod, ani men dog'i bergum barbod.
Davr bedod etar, ey soqiyi gulchehra, meni,
Uyla qil mastki, davrong'a men aylay bedod.
Xonaqah shayxi agar ishq ila may man'i qilur,
Dayr piri, netayinkim, muni aylar irshod.
Nosihon, ishq ila may tarki buyurdung, lekin
Qilma taklif Navoiyg'aki, bo'lmish mu'tod.
116

Ishq aro nofi' emas oqilu farzonag'a pand,
Qayda bas naf' yeturgay meni devonag'a pand.
Ul quyosh ishqidin o'rtanma deding, vahki, kishi
Sham'din kuyma debon, bermadi parvonag'a pand.
Bergucha ishq vafo tarkida pandim netkay,
Bersangiz javru jafo man'ida jononag'a pand
Zohido, bergucha pand, ayla o'zung tarki riyo,
Pand bergil o'zunga, aytqucha yonag'a pand.
Ishq tarkigakim, irshod etaram ushshoqin,
Mast bergandek erur volai paymonag'a pand.
Labi jonbaxshg'a man' etkucha, ey soda raqib,

Qatl man'ida ber ul g'amzai mastonag'a pand.
Dayr aro mug'bacha chun qildi Navoiyni halok,
Chiq debon nofi' emas foniyi butxonag'a pand.
117

Ne murodu ne umid aylar ul oydin bizni shod,
Ohkim, ishq ichra ham novmidbiz, ham nomurod.
Orazi hajrida bo'lmish tiyra ko'nglum kishvari,
Muddate bo'ldiki, ko'rmaydur yorug'lug' bu savod.
Xol erur yo sun' kilki safhai ruxsor uza
Xat raqam aylar zamonda, xomadin tommish midod.
Gul jabinin ko'zga ko'p surtar esam, ayb etmangiz,
Negakim, bir guljabinlikdin berur har lahza yod.
Ko'zuma ashk evrulub, tan dasht aro sargashtadur,
Ishq bahru dashtida girdob ulu bu girdbod.
Tark etib har qaydni, qo'y dum qadam dayr ichra, lek
Dayr piri har nekim der, chora yo'q juz inqiyod.
Ishqida mendin asar yo'q, kimga bo'lsa multafit,
Toki isnayniyat o'lmas, mumkin ermas ittihad.
Charxdin ne kelsa, juz taslim yo'qtur choraye
Kim, qaviy ollida xo'b ermas zabunlardin inod.
Ey Navoiy, g'unchadek ko'nglung tutulsa hajrdin,
Noumid o'lma: nasimi vaslidin yetkay kushod.
118

Ko'ngluma tig' urg'ach, ohimdin huvaydo bo'ldi dud,
Shu'laning ustiga chun qunding su - paydo bo'ldi dud.
Yuzu zulfi hasratidin buki chektim o'tlug' oh,
Shu'la xurshidu g'ubori mushki soro bo'ldi dud.
Xonumonim kuygannn hajr o'tidin g'am dashtida,
Bildilar ovoralar, chun oshkora bo'ldi dud.
G'am tuni ermaski, ohimdin qorong'udur sipehr,
Bu ko'han dayr ichra behad vahshatafzo bo'ldi dud.
Kuydurub ko'nglum, ko'zumni tiyra qildi, to anga
Yuz o'ti bargi suman, zulfi sumanso bo'ldi dud.
Hajr o'ti ul oy havosida meni chun o'rtadi,
Har taraf shabgun bulutdek charxpaymo bo'ldi dud.
Soqiyo, obi hayoti may bila kulbam yorut
Kim, firoq o'tndin anda zulmatoso bo'ldi dud.
Rost ul yanging'ki zulmat ichra Xizr o'lg'ay nihon,
Xayli mazlum ohidin bu toqi xazro bo'ldi dud.
Ul uzoru xat uchun har dam Navoiy chekkach oh,
Kulbai ehzonig'a yo tushti o't, yo bo'ldi dud.
119

Ey, qilib zulfung kamandi vahshiyi sahroni sayd,
Yuz menu Farhod ila Majnun kebi shaydoni sayd.
Yo'q ajab Farhod ila Majnunni xud sayd etmaking,
Turfa budurkim, qilib Shirin bila Layloni sayd.
Vah, bu ne sayyodlig'durkim, biravkim dahr aro,
Husn ila olamni sayd aylab, sen aylab ani sayd.
Ko'rguzub chun domi zulfu donai xol aylabon,
Bulbulu qumri demonkim, pashsha to anqoni sayd,
Domi zulfinin bir ochib, tortmoq birla qilib
Yuz tuman qudsi tuyuri gulshani xazroni sayd.
Bilmon, ey sayyod, qaysi dom ila qilmaq bulur,
Ul tazarvi dilkash, ul tovusi bazmoroni sayd.
Gar Navoiy xo'blar saydidur, ammo qilmamish
Sendin o'zga kimsa ul oshuftai rasvoni sayd.
120

Yo'q manga yuz yilda ul mahvashqa bir so'z derga had,
Bo'lsa bir so'z derga had, ul ham bo'lur yuz qatla rad.
Mehri xud yo'q, lek amdo zohir aylar iltifot
Kim, xaloyiq jonima qasd aylagaylar yeb hasad.
Turfaroq bukim, qilib olamni jonim dushmani,
Do'stlug' izhori har majlisda aylar beadad.
Shak emaskim, bo'lg'usidur yorlar bee'timod,

Har qachan yor ollida ag'yor bo'lsa mu'tamad.
Umr yanglig' bevafo dur xalq, go'yo, ey Xizr,
Chekti Zulqarnayn Ya'juji vafo o'llig'a sad.
Ey xush ulkim, go'sha tutqay uylakim, topilmag'ay
Axtarib davronni davr ahli azaldin to abad.
Soqiyo, abnoyi davron javrining poyoni yo'q,
Uyla sog'ar tutki, zoyil aylagay hushu xirad.
To bo'lay ul nav' loya'qilki, kelmay holima,
Qilsa yuz Farhod ila Majnun nasihatdin madad,
Ey Navoiy, olam ahli javr etarda tengdurur,
Xoh shohi charx qadru xoh mohi sarvqad.
121

Ishq aro kuymak ishim, qayda menu qayda xirad,
Buyla o't ichra kirarga xirad ahlig'a ne had.
Ishq o'ti Turi tajalliyg'a chu soldi partav,
Xaski kul bo'ldi, burunroq yo'q edi g'ayri xirad.
Zuhd xuffoshi ocha olmasa ko'z, kimga gunah,
Ishq xurshidi yorutmish chu azal to ba abad.
Ishq ul bir muallimki, aning maktabida
Aql o'qib tiftl kebi lavhi fanodin abjad.
Ishq jonbaxsh nasimn ne chamang'aki esib,
Yuz nihol anda bo'lub lolauzoru gulxad.
Ul chaman bargi guli shavq hadisig'a varaq,
Sunbuli silsilasi hush jununig'a madad.
Asli bir zot kelib chunki marotibg'a o'tub,
Benihoyat bo'lub ijodu sifot ichra adad.
Birdurur asli adad, kimki haqiqatbindur,
Gar adad yuz tuman o'lsa, tuzatur birga sanad.
Ey Navoiy, desang ixlos ila bu sirni tilay
Qulhuallohu ahad, so'ngradur ollohu samad.
122

Olib el ko'nglinki, chekting sarvdek ozod qad,
Qaysi ko'ngli birla chekkay o'llinga shamshod qad.
Xo'blar qaddi qadding ollida ko'rsatmakcha bor,
Sarvi ozod o'trusida savsani ozod qad.
G'am yuki ostida qaddim bo'ldi xam, imkoni yo'q
Besutunning ostida tuz asramaq Farhod qad.
Xam bo'lub, ko'nglum olurg'a kelmaking ul nav'dur
Kim, qilurda sayd qushni xam qilur sayyod qad.
Ey musulmonlar, netib o'rnida ko'nglum to'xtasun,
Qilsa har dam jilva gar bir sarvi hurizod qad.
Bo'lmadi toatqa xam qadding yigitlikda, ne sud,
Rak'at emdikim, bukulmak ayladi bunyod qad.
Ey Navoiy, husn elidin ofiyat yo'q, to qilur
Ishvadin javru jafu ko'z, jilvadin bedod qad.
123

Jafoda bor ul oy gardung'a monand,
Atog'a uylakim xislatda farzand.
Tugatdi qon yoshim jism ichra qonni,
Qiliching zaxmi topmas emdi payvand.
Iting ko'p, barcha bag'rimdin tama'kor,
Ne tong qilsam ani parkand-parkand.
Agar men oshiqu devona ersam,
Manga nosih dog'i ermas xiradmand.
Jahon ahlida mutlaq chun vafo yo'q,
Xush ulkim, bo'ldi bekaslikka xursand.
Manga davron og'u berdi, anga no'sh,
Men etsam zahraxand, aylar shakarxand.
Junun bo'lmish Navoiy, aylang ozod
Ki, majnunlug'da tortibdur, base, band.
124

Labing la'lu xating, ey jon, zumurrad,
Bo'lurmu la'lg'a haryon zumurrad.
Erur xating xayoli ko'nglung ichra,

Nachukkim, tosh aro pinhon zumurrad.
G'am ermas ne uchunkim husni ortar,
Chiqarsa sabzadin bo'ston zumurrad.
Zumurrad topmaq erdi mushkil, emdi
Ilikka kirgusi oson zumurrad.
Zumurrad qadri bor oz ersa, lekin
Xush ermas behadu poyon zumurrad.
Zumurradqa yuzung kon bo'ldi, ammo
Fido bo'lsun anga yuz kon zumurrad.
Magar yoqut yanglig'dur mufarrih
Kim, aylar xalqni xandon zumurrad.
Falak yuz neshi zahrolud tortar
Ki, qilmas sabzadin tug'yon zumurrad.
Navoiy, sabza ichra ich mayi la'l
Ki, solmish bog' aro davron zumurrad.
125

Ey, soching zanjirida oshuftayu shaydo xirad,
Ul savod ichra topib sarmoyai savdo xirad.
Gar junun daf'ig'adur zanjnr, ko'rgil, kim qilur
Ul salosil qaydida devonalig' paydo xirad.
Bo'ldi ishq ilgida andoqkim, kerak zoru zabun,
Aylamak bordi junun ahlig'a istig'no xirad.
Asru rasvolig'larimni ko'rmish erdi ishq aro,
Men nachuk rasvo edim, bo'lmish bu dam rasvo xirad.
Ishq kuydurdi xiradni, bordi ulkim, degamen
Kim, bu muhlik varta ichra yo bo'lay men, yo xirad.
Gar xirad ham ishq mag'lubidurur mendek, valek
Hech mushfiq g'am yemas ahvolima illo xirad.
Ishq aro jonig'a yetgandin, dame istab farog',
Bizga targ'ib aylar emdi sog'ari sahbo xirad.
Kir fano vodiysi ichra ishq ra'yi birlakim,
Mastu mabhut o'ldi anda ziyraku dono, xirad.
Ey Navoiy, ishq aro kom istasang, devona bo'l,
Bu sharafni topmag'ung, hamrohing o'lsa to xirad.
126

Vahki, ham hushumni afzun qilmadi afsunu pand,
Ham jununimni kam aylay olmadi zanjiru band.
Bilki, sendindur bori dardim ne fikring holima,
Dardmand el holin ul bilgayki, bo'lg'ay dardmand.
Zaxmlarkim soldo zahrolud tig'ing jismima,
Og'zin ochib har biri, holimg'a aylar zahrxand.
Bo'ynunga mushkin ipakdin, eyki, tumor osmishang,
Qayda holim bilgaskim, bo'ynuma taqding kamand.
To ko'ngul xoling xayolidin boshing'ga evrulur,
Yo'q sanga hojat yomon ko'z daf'ig'a o'tu sipand.
Chun falak toqidek oxir bo'lg'usidur sarnigun,
Rif'ating toqin, ne sud, etmak falakcha sarbaland.
Ey Navoiy, obi hayvondek labidin uz umid
Kim, sochi zulmotidin yo'пти aro mushkin parand.
127

Yo'lida jon berdim, o'tti ko'rmayin jonon, ne sud,
Ko'rsa ham, ko'rmaska solib, zoye' o'ldi jon, ne sud.
Sud ko'z tuttum qorarg'an ko'zga ul yuz mehridin,
Anglag'ach, mehri jamolin ayladi pinhon, ne sud.
Bir tabassum'ga labidin jonni berdim sud uchun,
Jonim olib, la'li aning bo'lmadi xandon, ne sud.
Zulfi savdosida naqdi umr berdim, ohkim,
Yetmadi jonimg'a bu savdoda juz nuqson, ne sud.
O'qlaridin javhari paykon ko'ngulga sud edi,
Har nekim otti yetishkach, o'ttilar parron, ne sud.
Foniy o'l aylab jahon sudu ziyonin tarkkim,
Ne ziyondur mo'tabar olamda, ey nodon, ne sud.
Ey Navoiy, dema jon ber, vaslidin sud istasang,
Yuz tuman jon bersa, chunkim, vasl emas imkon, ne sud.
128

Ey yuzung sham'iyu zulfung dudidin tarki xirad,
Ko'ngluma subhi azaldin qism to shomi abad.
Dema, to joning jasadda bo'lg'usi, qilg'um jafo,
Qayda qolmish jon manga, chun za'fdin yo'qtur jasad.
Menu ko'yung qaydakim devona, balkim devmen
Kim, malak xaylig'a yo'q gustox aning tavfig'a had.
Gar bori ishq ahlin o'z ko'nglung uchun qilding qabul,
Men necha mardud esam, tengri uchunkim, qilma rad.
Xastalig' ko'rkim, bo'lur har dam hayotim munqati',
Gar nafasqa dam-badam chiqmaqqa jon qilmas madad.
Istasang olam eli mahsudi o'lmoq, zinhor
Yema yuz olamcha elga tengri bergandin hasad.
Ey Navoiy, kasb oyini fano qil, uylakim
Umrning miodi yetkanda kerak bulsang muad.
Zol Harfining Zavil Hayotlarining Zufununlig'i "Favoyid" din
129

Ishq amrig'a erur kavnu makon ichra nafoz,
Shohning hukmig'a andoqki jahon ichra nafoz.
Ishq ahkomi ko'zu ko'nglum arodur joriy
Ki, qazo amrig'adur bahr ila kon ichra nafoz.
Yer har ne desa, ma'mur erur ushshoqi
Ki, aning so'zigadur jonu jahon ichra nafoz.
Ahli savdo eshitur har ne ko'ngul desaki, bor
Shahna buyrug'ig'a bozoru do'kon ichra nafoz.
Qonima, amrini istarki, ravon qilsa raqib
Ki, ajal hukmig'adur jonu ravon ichra nafoz.
Dayr pirig'a haqorat bila ko'z solmaki, bor
Amrig'a kufr elida yaxshi-yamon ichra nafoz.
Ishq dargohida qul bo'ldi Navoiykim, bor
Amru farmonig'a paydovu nihon ichra nafoz.
130

Tikibtur boshig'a jonona ta'viz,
Kerakkim, tiksa bu devona ta'viz.
Boshing'ga evrulub sadqang bo'layin
Ki, bastur sham'g'a parvona ta'viz.
Qo'p, ey roqiyki, tumoring kerakmas,
Netay bo'lsa pariy begona, ta'viz.
Sening ruq'angni chun bo'yning'a ostim,
Bu majnung'a kerakmas yona ta'viz.
Manga ta'viz ul oy qissasi, bas,
Erur oshiqqa ul afsona ta'viz.
Jununum daf'ig'a baskim yozilmish,
To'ladur go'shai vayrona ta'viz.
Navoiy ayshi hifzig'a ne yetmas,
Xati sog'ar bila paymona ta'viz.
131

Bo'la olsa labing ollida Masiho tilmiz,
Yangi boshtin yana topqay edi ihyo tilmiz.
Bo'lsa Farhod ila Majnun, ne ajab, shogirdim,
Istasam ishq jununda meni shaydo tilmiz.
Sho'xlug' maktabida sendin etib kasb atfol,
Aylamaslar biri ustodg'a aslo tilmiz.
Ishq ta'limgahidin ko'ngul istar maxlas,
Qilg'ay ozodlig' andoqki tamanno tilmiz.
Ko'zung ofat aro ustod, vale xolu xating
Davr urub ollida o'rgangali yag'mo tilmiz.
Maktabi ishq aro men telbaradim, demangkim,
Misli Majnun yana bir bo'lmadi paydo tilmiz.
Ishq zindonda g'am shomi, Navoiy, u nedur,
Qilsa kech uylaki maktab aro g'avg'o tilmiz.
Re Harfining Ra'nolarining Rustoxezi "Favoyid" din
132

Qarida garchi sabuk ruhlug' farovondur,

Vale yigitlar aro chun kirar, garonjondur.
Shabobning havasidin saqolni rang etma,
Oqorsa sabza, ko'karmak yana ne imkondur.
Qari yigitlar ishin chun qilur, erur mabhut,
Yigit qarilar ishin pesha qilsa, nodondur.
Aso yururga madaddur, vale aso ahli
Chu nayza tutti, hamul yo'l yururga nuqsondur.
Chu qad egildi, aso birla dog'i bo'lmas tuz,
Eshitsa tuz anga bir kunji baytul ahzondur.
Chuqurg'a tushti chu ko'z, go'yiyo qaviy za'fin,
Nazar qilur uyatidin chuqurg'a pinhondur.
Darig'kim, qaridim zuhdu faqr lofi bila,
Vale ishim yoshurun barcha jurmu isyondur.
Xudoy uchun qiling, ey porso yigitlar, shukr
Ki, sizga jurmu gunahdin xudo nigahbondur.
Yigit bila qarig'a zuhd birla isyonda,
Yo'q ixtiyor munga qahr anga ne ehsondur.
Yigitligida kishi qilmasa itoati amr,
Ne sud chun qaridi, nechakim pushaymondur.
Navoiyo, yema g'am, ne uchunki, bahri karam
Chu urdi mavj, borig'a umidi g'ufondur.

133

Erur hamisha xazon bargidek boshimda sharor,
Senga ne g'amki, boshing uzradur hamishabahor.
Yana netib kishi qolg'ay tirikki, chiqting mast,
Etakni sanchibu oshufta chirmabon dastor.
Tanim chuqur-chuqur o'lmish, bori bo'lub to'la qon,
Nedinki tishlab-tishlab qilibmen ani afgor.
G'ubor ichinda quyosh tong emas, bu tongdurkim,
Ko'rundi yuzu xatingdin quyosh ichinda g'ubor.
Chu dayr xizmatin ortug'roq aylaram, ne ajab
Belimga mug'bacha zulfaynidin iki zunnor.
Chu sof aysh ila qasr ichra bordurur yuz biym,
Xusho farog'at ila dardu kulbai xammor.
Navoiyo, tilar ersang zamone osoyish,
Zamona fikriga ko'nglungni qo'ymag'in zinxor.

134

Qonima har dam ko'zungning o'zgacha angezi bor
Kim, aning mujgoni birla g'amzai xunrezi bor.
La'li yodi qong'a ashkim rangini aylar badal,
Olloh-olloh, ne ajoyib la'li rangomezi bor!
Ishq boshimnn kesib, yo'l topqay ul oy ko'yida,
Ne uchunkim, itlari ollida dastovezi bor.
Hajr shomi, qil tamoshokim, jamoling shavqidin
Notavon ko'nglumning o'tlug' ohidin gulrezi bor.
Naylab ul ko'zdin bo'lay eminki, bemor ersa ham,
Ofiyat ahliga rahm oyinidin parhezi bor.
Bog' aro gul sochti noz uyqusidin ul sarv uza,
Tong nasimining magar parvizani gulbezi bor.
Charx chun bemehrdur, Parvezdek qonin to'kar,
Mehrningkim, shomi siymin na'ldek shabdezi bor.
Bog'i davron gullari chun bevafor, tong emas,
Kecha gar tong qushlarining nolai shabxezi bor.
Ayb ko'p qilma Navoiy ko'zlari sho'robasin,
Ko'rki, ul oying ne yanglig' la'li sho'rangezi bor.

135

G'ariblig'da demankim g'amu malolati bor
Ki, sendin anru ko'pgulning g'arib holati bor.
Ko'ngul ilojini qil, en quyosh, vnsol ilakim,
Masih dam ura olmas kebi malolati bor.
Ko'pgul jununda tilin aql elini fahm etkay
Ki, dardu shavq kalomi bila maqolati bor.
Firoqing ilgida chun o'lmadim, boshim quyidur,
Bu sheva zohir etar, kimsakim xijolati bor.
Ko'ngul jafosidin obod erurki, bo'ldi tuzuk

Harimi mulk, agar shohning adolati bor.
Keturda la'linga jonim payomini, ey gul,
Eshitki, payki saboning ajab risolati bor.
Firoq ahli chu g'amdin xalos emas tunu kun,
Mudom icharga bu ahvolning dalolati bor.
Visol ruq'asi yetmas manga, xush ul novmid
Ki, qosidi qo'lida xatti istimolati bor.
Navoiy, istasang o'z'lukni raf, majnun bo'l
Ki, aql pirini ko'rdum - base jaholati bor.

136

Go'yiyo ko'nglum taxayyul mulkinging sultonidur
Kim, xayol ichra qilur har ayshkim imkonidur.
Husniyu ishqim kamol ichra yaqindurlarki, bor:
Ul mening hayronimu olam aning hayronidur.
Tutmamish rangin bulut ko'kniki, olamni tutub,
Aks ko'k mir'otig'a solg'an sirishkim qonidur.
Sarsaru to'fon yetar, ey xalq, o'lung ogohkim,
Ohu ashkimning bu oqshom hajrdin tug'yonidur.
Chug'z bo'lmish ganji vasling shavqidin ko'nglum qushi,
Zaxmi ko'p ko'nglum uyi ul chug'zning vayronidur.
Husng'a chun yo'q vafo, bas tut vafoni mug'tanam,
Necha kun, eykim, mahbublug' davronidur.
Ishq dashtida Navoiydur, quyun qilmang gumon
Kim, tani xoki bila bir sho'x sargardonidur.

137

Vaslidin chun multafit ko'proq bo'lur furqatda yor,
Tarki vasl aylab qiling, ahbob, furqat ixtiyor,
Dema ko'nglung bo'ldimu tark aylamak yoru vatan,
Ne ko'ngulni tark qilmoq, ne vatan, vah, qaysi yor.
Topmadim bir nechakim mehru vafo tufrog'ida[1],
Dona sochtim ashkdin, kirpik bila aylab shiyor.
Siyngun ashk o'lmoq oltundek yuz uzra ne osig',
Jism hijron ko'rasida bo'lmayin xolis iyor.
Kimki, olam xalqi birla oshnolig' qilmadi,
Ani de farxunda axtar, muni bilgil baxtiyor.
Holini naylab nihon tutsun Navoiy xastakim,
Yetsa ashkin oh urar, yig'lar agar ohin tiyor.

138

Parvona qanoti arokim dog' ila qondur,
Hajr o'tiyu g'am yarasidin ikki nishondur.
Sarig', qizil alvon bila xil'atlaring, ey gul,
Ra'nolig' erur, ulki libosingda ayondur.
Ul ko'z qorasi hay'ati majruh ko'ngulda,
Hijron o'tidin ikki yangi dog'i nihondur.
Ko'nglumniki pargolalar etti g'ami hajring,
Lola varaqidek borida dog' ila qondur.
La'lingdin agar qatrai qon qilsa tarashshux,
Tufroqqa tomizmaki, aning tufrog'i jondur.
Bu gulshan aro bo'yi vafo yetmadi guldin
Bulbulg'aki, ming navha bila da'bi fig'ondur.
Shavq o'tig'a yonmoqqa o'zni urdi Navoiy,
Qovdung, kelu lutf aylabon ul telbani yondur.

139

To buzug' ko'nglum aro zulfung xayoli aylanur,
Ajdahoyedurki, bir vayrona nechra to'lg'anur.
Ahli dard ohu fig'onidur, emas ko'su nafir,
Sayr uchun ul xo'blar shohi qachonkim o'tlanur.
Gar tanimda dog'lardur, vah, ne tong toshida dog',
Notavonekim, ichi hijron o'tidin o'rtanur.
Har shararkim, o'tlug' ohimdin borur gardun sari,
Ahli ishq arvohi o'rtanmakni andin o'rganur.
Ravshan etmas bazmni husn ahli sepdek, kim etar
Dahr yorutmog'ni gar anjum quyoshqa o'tkanur.
Chun bu gulshan bevaforur, jom davrig'a to'kar,

Necha pora siymkim, umrida nargis qozg'anur.
Andoq uyqug'a Navoiy bordi hijron shomikim,
Yaxshidur gar hashr g'avg'osida dog'i uyg'anur.
140

Teshildi xasta ko'ngul, ishq tig'i etkach zo'r,
Kirar anga qora qayg'u sipohi uylaki mo'r.
Yuzi ko'zumdayu g'oyibmen andin, aylama ayb,
Sirishkining suyi rangin ne nav' bilsun ko'r.
Labing xayolida sho'roba to'ksam, andin erur
Ki, bir chuchuk berur ul yerdakim, su bo'lg'ay sho'r.
Ajab emas ishimiz dayr aro gadolig' esa,
Nedinki, mug'bachalar qildi bizni muflisu o'r.
Agarchi mahvashim rustoyi oyindur,
Valek shahru viloyatqa soldi g'orati g'o'r.
Bu dasht sathida jomi Jam ichra ko'p boqtim,
Qadah keturki, ne Bahrom zohir o'ldi, ne Go'r.
Navoiy aytsa abyot ul oy mehrinda,
Kerakki nag'masi bo'lsa bayotiyu mohur.
141

Itlaring xayli meni o'ldi gumon ayladilar,
Ki, boshimda kecha to subh fig'on ayladilar.
Qatlina xat yozib afloku nigin anjum o'lub,
Yuz tuman yerda bu mahzarni nishon ayladilar.
Ne balo erkin ul oykim, ko'zu qoshin aflok
Fitnai olamu oshubi jahon ayladilar.
Ishq savdosi jahon ichra yoyildi, garchi
Ani savdozada ko'nglumda nihon ayladilar.
Maxlasim yo'q tirik andin, ne qilay, ey ashob,
Dard ila ishq chu ko'nglumni makon ayladilar.
Ishq chovushlari yuz qofilani har lahza,
Ko'yidin mulki fano sari ravon ayladilar.
Ko'yida erdi Navoiyu ko'runmas emdi,
Ishq ila dard ani, bilmonki, qayon ayladilar.
142

Vahki, savdo dashtida qildi meni devona hajr,
Bir pariy ishqida holim shahr aro afsona hajr.
Orzudinkim kirib kulbamg'a, tutqay bir qadah,
Tunu kun hamkosa furqatdur manga, hamxona hajr.
Ul buzug'lug'larki yetkurdi, bir-ikisin eshit:
Qildi vayronim yiqib, ko'nglum uyin vayrona hajr.
Tanimasmen dema elnikim, taaddi boshlag'ach,
Oshnolardin burun qildi meni begona hajr.
Shart qildim: vasl topsam, kelsa gar yuz ming balo
Tortayin, ammo qabul etmay chekarga yona hajr.
Hajr aro har necha sochtim ashki hasrat berdi bar,
Ne samar bergay, chu bir mazra'da sochqay dona hajr.
Ey Navoiy, har kishikim istagay albatta vasl,
Tortibon yuz ming balo chekmak kerak mardona hajr.
143

Ul malaksiymoki, husn ichra pariy monandidur,
Huri jannatdurm yoxud odamiy farzandidur.
Eyki, gah-gohi ko'rarsiz ani, noshukr o'lmangiz,
Voy, ul mahzunki yod etmak bila xursandidur.
Zog'lar ko'yida ko'nglumni cho'qushub uzdilar,
Tumshug' ermas, har biri og'zida bir parkandidur.
Ko'nglima jon rishtasi, yo hajr tori chirmashib,
Qayd soldi, yo sening zanjiri zulfung bandidur.
Ul Masihodin netib forig' bo'laykim, har nafas
Hajr tig'idin ko'ngul yuz qatla' hojatmandidur.
Rahni xirqamkim, to'shabturlar ani mayxonada,
Go'yiyo har yon yopushqan durdlar payvandidur.
Ey Navoiy, ko'ngluma man'i junun ko'p qilmakim,
Ani Majnun aylagan ahli nasihat pandidur.
144

Vaslidin novmid ekan chog'da firoqi kuydurur,
Chunki bo'ldi vasl ummidi, ishtiyoqi kuydurur.
Turg'ani birla bir otashporadur ul sho'xkim,
Yo'qu borimni aning boshtin ayoqi kuydurur.
Otashin serob la'li jong'a o't solsa, ne tong
Kim, meni ul o't bila su ittifoqi kuydurur.
Xolin ul yuz o'rtamishkim, fitnadur davron aro
Kim, jahon ahlin jahonning ehtiroqi kuydurur.
Bazm aro kuymakdin o'zga yo'q nasibim o'zgakim,
Xohi gulgun boda, xoh ul turfa soqiy kuydurur.
Ishq bir o'tdurki, ko'nglumdur anga otashkada,
Ul visoqin kuydurur, bizni visoqi kuydurur.
Solmoq o't barlosu tarxon orazi ne sudkim,
Bizni kuygan chehra birla bir yasoqi kuydurur.
Kuydururga elni ham gohe qilurlar ittifoq,
Yo'qki, yolg'uz olam ahlining nifoqi kuydurur.
Ey Navoiy, oshiq o'lding, bilki, olam mulkini
Ishq etib toroj, har ne qolsa boqiy, kuydurur.
145

Safarda, vahki, mendin ayru bir g'oyib musofirdur
Ki, ko'zdin garchi g'oyibdur, vale ko'nglumda hozirdur.
Tilab mushkin g'nzolimni ko'ngul, devonalar yanglig',
Hamisha tog'u dasht ichra kiyiklar birla soyirdur.
Agar xud barcha bir kundur, ne mumtad hajr ekan, yorab
Ki, ming yil shiddatin sharh etsa til vasfida qosirdur.
Fido ruhum qushi ul chug'zg'akim, eski qabrimda
Erur ham navhagar anduh birla, ham mujovirdur.
Ajral gar qatl ta'limin kelib olsa firoqingdin,
Ne tong bu ishda bor ul muftadi, lekin bu mohirdur.
Xato yo'q novaki qatl otsa hajring jong'akim, ham bu
Duo birla tilar haqdin hamul shastig'a qodirdur.
Ne tong har zarra ollinda yer o'pmak aylasam zohir
Ki, dilbar orazi xurshidig'a ashyo muzohirdur.
Kstur, soqiy, aningdek mayki, kul qilg'ay vujudumni
Ki, o'zluk pardasi matlub ruxsorig'a sotirdur.
Yoqing, ahbob, marham vaslidii, yo'q ersa, boringkim,
Navoiy hajr neshidin base ozurda xotirdur.
146

Voyki, bag'rim yana hajr o'qidin yoradur,
Har nafas ul yoradin jon o'zidin boradur.
Jonima ofat labi hajri balo, ohkim.
Baxtima bir hukmi bor la'lu gar xoradur.
Dard sipehri tanim turg'onu o'tkan o'qung,
Lam'ai paykon bila sobitu sayyoradur.
Ko'yida topmaq seni mumkin emas, ey ko'ngul,
Anda chu sen telbadek yuz tuman ovoradur.
Charx arusiga yo'q, garchi yomonlig' shior,
Aqdig'a mayl etmakim, shohidu badkoradur.
Vo'smasi qavsi quzah, g'ozasi gulgun shafaq,
Zulfu yuzi tunu kun, ko'rki, ne makkoradur.
Ishq ajab dard emish, dardqadur chora sabr,
Vahki, Navoiy base oshiq bechoradur.
147

Ishq dog'idin nishon qolg'andin, el jonim olur,
Yusa ketmas, tig' ila yo'nsam, nishon ko'prak qolur.
Vah, ne holatdurki, qoshu ko'zini ko'rgach qora,
Aqlu jonim sovrulur, sabru shikibim qo'zg'alur.
Qoshi hajrida yangi oy zavraqining xavfi bor,
Sarsari ohim bila chun bahrn ashkim chayqalur.
Ko'k shabistoni qizil gullar ochar, chun qon yoshim
Aksini g'am shomi anjum ko'zgusi ichra solur.
Boda tut naqdi hayotimni olib, ey mug'bacha,
Jon topay bir lahza chun bu naqd oxir siyg'alur.
Faqr vodiysida chun urdung qadam, o'zlu kni sol:

Yo'l uzundur, bu og'ir yukni ko'targan tovshalur.
Ey Navoiy, to tiriksen, tortqung eldin jafo,
Sovug'ach hangomai ishqing, bu g'avg'o tarqalur.
148

Birov tig'i firoqi, vah, yana ko'ksumni chok aylar
Ki, ham zaxmi, ham ixfosi, ham izhori halok aylar.
Magar istab itiga tu'ma ko'nglum birla bag'rimdin
Birin pargola-pargola, birisin chok-chok aylar.
Ne muhlik dard erur ko'nglumdakim, afg'onima har kim
Ki, yig'lar, ishq aning ham fig'onin dardnok aylar.
Ajab yo'q ishq bebok ilgida mendek asir o'lmoq
Kishikim, ishq ko'yi azmini bevahmu bok aylar.
Ajab yo'q vasl xayli tushkali tartib etar manzil,
Gar ashku oh o'ti elning ko'zu ko'nglini pok aylar.
Mening boshim kesakcha ham ko'runmas raxshi ollinda,
Birovkim, tavsani toj ahlining boshini xok aylar.
Ko'ngul bog'ida dardu g'am niholin ekkali go'yo,
Qazo dehqoni har yon o'qi zaxmidin mag'ok aylar.
Xusho ulkim, xazon fasli mayi ol ichsa bog' ichra,
Qadah sarpo'shi xinolig' ilikdek bargi tok aylar.
Bir ahli ishqni yori halok aylab Navoiyni,
Bu yanglig' yorsiz jon minnatin chekmak halok aylar.
149

Ey ko'ngul, dushmanlar oncha makr ila fan qildilar
Kim, vafolig' do'stni jonimg'a dushman qildilar.
Dud boshimdin chiqar, go'yoki hijron toshidin
Yog'durub har yon, bu gunbad uzra ravzan qildilar.
Boshima jo'lida soch ermaski, zog' aylab g'ulu,
Zaxmlardin tu'ma istarga nishiman qildilar.
Hajri shomidin osib gardun qora kiz bo'ynig'a,
Subh chok aylab yaqo holimg'a shevan qildilar.
Uchmish erdi ishq o'ti, xasdek tanimni dardu shavq
Kuydurub, go'yo bu tufroq birla ravshan qildilar.
Boda tutkim, ahli hikmat charx bemehr erkanin
Jom davri xatlari birla mubarhan qildilar.
Ey Navoiy, Ka'ba tut yo dayrkim, ahli jahon
Jurm g'amdin bu iki manzilni ma'man qildilar.
150

Qayu tarafki quyosh yanglig' ul nigor borur,
So'ngincha soya masallik bu xoksor borur.
Dema nujumki, ko'k tirlar ohim o'tidin
Ki, shomi g'am anga ko'p shu'layu sharor borur.
Kularda rishtai durdek tishin ko'rub, ashkim
Tizilgan inju masallik tuzub qator borur.
Fig'onni zabt qilurmen, valek ul qotil
Chu jilva ayladi, ilgimdin ixtiyor borur.
Ichimda yuz boshog', ey gul, ne ayb ingransam,
Alam topar, tobonig'a aningki, xor borur.
Bu guliston aro bulbulg'a rahm qil, ey gul
Ki, hay deguncha xazon yuzlanib, bahor borur.
Navoiy o'lsa, yedik ko'yi itlari so'ngakin,
Raqib qilma gumonkim, desangki bor borur.
151

Menu furqat ayyomiyu zorlig'lar,
Har aqshom tong otquncha bedorlig'lar.
Balo xaylikim yog'durub toshu novak,
Tanu jonima andin afgorlig'lar.
G'amu dard zindoni ichra ko'ngulga
Tushub o'tlosh-o'tlosh giriftorlig'lar.
Gahi yorsizlig'lar anlab halokim,
Gahi dardu g'am ko'rguzub yorlig'lar.
Meni, soqiyo, hajr davrida mast et
Ki, yoqmas mizojimg'a hushyorlig'lar.
Fano dashtida tashla o'zruk yukinkim,

Kerakliktur anda sabukborlig'lar.
Navoiy, bahor o'ldi, tavbangni sindur
Ki, xushtur bu fasl ichra xummorlig'lar.
152

Oncha ko'nglumni jununu ishq yag'mo qildilar.
Kim, meni devonani olamg'a rasvo qildilar.
Xalq ba'zi kuldp, ba'zi ibrat olib yig'ladi,
Har qachon mufrifit jununimni tamosho qildilar.
G'amzasi har damki qon to'kmakka xuni istadi,
Ko'zlari men qoni to'lg'an sari imo qildilar.
Men gadokim, vaslekim chun ko'rdilar yuz tig'i qatl,
Shahlar anikim, xayol ichra tamanno qildilar.
Ko'yiga kirgach meni munglug', hujum etti raqib,
Uylakim, itlar gado ko'rganda g'avg'o qildilar.
Men chu asran olmadim sirrimni, naylab ayb etay,
Dushmanoyin do'stlar gar oshkoro qildilar.
Vah, ne zulm erdiki, o'zga sari solding tig'i zulm,
Har nechakim, jon bila ko'nglum tavallo qildilar
Boda ichkim, g'ussadin fard o'ldilar ul xaylkim,
Bu ko'han dayr ichra mayli jomi sahbo qildilar.
Ey Navoiy, bergil o'zluk naqdinu kasb et fano
Kim, alar sud ayladilarkim, bu savdo qildilar.
153

G'am tuni ikki ko'zulgakim quyoshe evrulur,
Lam'asidin har biriga g'ussa yoshi evrulur.
Hajr vodisinda sargardonmen andoqkim quyun,
Hamqadam bo'lsa manga bir lahza, boshi evrulur.
Istaguncha boda ichdik zahr davron bazmida,
Kimki qon yutmoq bila aning maoshi evrulur.
Shu'lai vasl ichra kuysa tong yo'q ulkim, yorining
Boshig'a parvona yanglig' betahoshi evrulur.
Rasm erur payvasta yoning bo'lmag'i qurbon aro,
Tong emas gar choklik ko'nglumda qoshi evrulur.
Fayz ar o'tdin yetar, parvez etib ul yer tutar,
Chun nabi sari xayol ichra nachoshi evrulur.
Ey Navoiy, o'z quyoshim boshig'a evrulmagim
Yaxshiroqkim, boshima gardun quyoshi evrulur.
154

Birov g'ami yana ko'nglumga qo'zg'olon soladur,
Birov demayki, bu oshubni falon soladur.
Necha yaqin bo'ladur ul og'iz yo'qi, lekin
Takallumi yana ko'nglum aro gumon soladur.
Taajjub aylamangiz daf'a-daf'a faryodim
Ki, shavq ko'nglumga yodin zamon-zamon soladur.
Rafiqlar, bilingizkim, musofirim yodi
Boshing'a har nafase tarki xonumon soladur.
Desak, shikib bila o'zni zabt aylay, ishq
Yana bu shu'lani ko'nglumga nogahon soladur.
Ne naz' bulbuli zor etmasun fig'onki, sipehr
Bu gulshan ichra, bahor o'lmayin, xazon soladur.
Navoiy o'lsa ko'han piru kuysa, ayb etmang
Ki, mundoq o't anga bir sho'xi navjuvon soladur.
155

Ne pariydurkim, xirad asxobini majnun etar,
Husni har soat ko'ngul holini digargun etar.
Mayg'a mashg'ul aylaram o'zni, vale ko'nglum yana
Kim, ul oy vaslini yod aylar, meni mahzun etar.
G'am yuki ko'nglumga har soat qo'yar ko'hi balo,
Garchi ashkim sayli har dam tog'ni homun etar.
Pand ila ishqimg'a har kim, desakim, taskin beray,
Ohkim, bu o'tni dam birla yana afzun etar.
Jomi vahdat no'sh etar, ey shayx, mug' dayri aro,
Bodag'a ulkim riyoiy xirqasin marhun etar.
Dayr piri ozu nofi' nukta der, voiz, ne sud,

Gar dame afsona aytur, lahzaye afsun etar.
Ey Navoiy, shoh G'oziy gavhari nazming bilur
Kim, fido har lafzig'a ko'zdin durri maknun etar.
156

Ne naxl qomat ekinkim, ko'ngul xarobi erur,
Ne turrakim, qora jonimda pechu tobi erur.
Dedi ko'zi: seni bir g'amzada halok aylay,
Hanuz g'amzada ko'nglumda iztirobi erur.
Firoq shomiki, ahli xirad berur pandim,
Magarkn, do'zax ulu bu aning azobi erur.
Jamoldin garaz ul chehradur, bu turfa varaq
Magarki, husn kitobining intixobi erur.
Tanimda yuz alifu yuz tugandin o'lg'an sifr,
Magar ko'ngul alamu ranjining hisobi erur.
Sabo nasimi aningdek esar chamandinkim.
Degaysen, ahli vafo umrining shitobi erur.
Navoiy o'ldiyu jon topti la'lgun maydin,
Magarki, soqiyi gulchehra la'li nobi erur.
157

Har necha yetkursu ul sho'xi sitamgar intizor.
Naylagumdur tortman men zori muztar intizor.
Vah, ne tun erdi bukim, kelgay deb ul sham'i chigil,
Shomdin to subh tortarmen sarosar intizor.
Jon tilar bo'lsa, ravon beray ko'ngulkim, bu mato'
Arzimas tortar uchun ul huri paykar intizor.
Javru lutfi har ne kelsa shodmenkim, yo'qturur
Ixtiyorim, yordin gar kom erur, gar intizor.
Har kun ul oy intizoridin kuyubmen onchakim,
Boqsa, bir hijron tunicha bor ekin har intizor.
Ul quyoshning gomi davri yetsa xushtur subhi vasl,
Bersa ham bir yilcha tun charxi mudavvar intizor.
Soqiyo, hijron xumori lolu madhush aylamish,
Bermagaysen bizga yetsa davri sog'ar intizor.
Va'da qildingkim, kelay qatlingg'a, vah, lutf aylakim,
Asru ko'p chekti bu joni g'ussaparvar intizor.
Ey Navoiy, chun sabukashsen, qadam ur tezkim,
Rindlarni qilmasun nogah mukaddar intizor.
158

Ko'zumba o'qi gardidin ziyodur,
Magar o'q milu gardi to'tiyodur.
Borurda ko'yiga yo'q ixtiyorim,
Meni har nechakim ko'nglum tiyodur.
Ko'ngul ishq o'ti ichra bo'ldi xolis,
Magar bu qalbg'a ul kimyodur.
Ko'ngul saydini mahrum etmagaykim,
Aning mujgoni novak, qoshi yodur.
Nechuk shahni qilay mehmon, mangakim
Gadolik kunjida bir bo'ryodur.
Menu mug' dayrinng pirig'a qulluq
Ki, shayxi shahr ishi ro'yu riyodur.
Senu kavsarki dayr ichra Navoiy,
Bu davlatqa musharraf holipyodur.
159

Ruh gulzorida, yo rab, ul ne sarvi nozdur
Kim, ravonbaxsh irniga ruhul qudus hamrozdur.
Olloh-olloh, ne latofatturki, kirdim bog' aro,
Sarvi mingdin ko'pturur, lekin bir andoq ozdur.
Ul pariy ishqida g'olib bo'ldi ruhoniyaatim
Kim, aningdek ham aning sari ishim parvozdur.
Erdi jon bermak Masih anfosi, bukim, yuz Masih,
Jon topar anfosidin - bas bul-ajab e'jozdur.
Ishqiin naylab nihon asrayki, xuni g'amzasi
Dam-badam xunobai ashkim kebi g'ammozdur.
To ne bo'lg'ay ishqim anjomiki, jonim qolmadi,

Shavqidin bu damki ishqim davrig'a og'ozdur.
Gul visoli bir necha kun besh emas, ey andalib,
Yo'qsa andin benavosen, qishdurur gar yozdur.
Dahr bog'ining gulida yo'q vafo, bu turfakim,
Sarzanishqa xorii yuz ming til bilan tannozdur.
Bo'ldi gulshan qushlari xomush nolang huznidin,
Ey Navoiy, bu ne gulbongu hazin ovozdur.
160

Yuzung ravshan, enging ham ravshan, ey hur,
Alarning shonida nurun alonur.
Iki qotil ko'zung bemorimenkim,
Erurlar ayni usrukluqda maxmur.
Chu bo'ldi javri bemiqdor, derlar:
Kech andin, vah, manga bu ish ne maqdur.
Aning husnicha ishqim tutti shuhrat
Ki, bo'ldi sham'icha parvona mashhur.
Ne tong biym o'lsa ishqingdin ko'ngulga
Ki, bor o'tdin harosan tab'i mahrur.
Xiradqa bizni targ'ib etma, ey shayx,
Bu ishdin tut junun ahlini ma'zur.
Visol et elga qism, ey charx, baskim,
Navoiy mahvashidin bo'ldi mahjur.
161

So'zi hajring ichra jismi zori g'amnok o'rtanur,
Uylakim, barqi balo choqilsa, xoshok o'rtanur.
G'am tuni ul husn sham'i boshig'a parvonadek,
Evrulub har lahza bu joni havasnok o'rtanur.
Kuydi ko'nglum istabon ishqin fidoilig' bila,
Kimsa o't uzra nechakim borsa bebok, o'rtanur.
Subhidam gulgun bulut yo shom ham gulgun shafaq,
Yo ul oy hijronida holimg'a aflok o'rtanur.
Ishq ko'nglumga tushub, nobud bo'ldi ruhu nafs,
O't chu bir kishvarga tushti - poku nopok o'rtanur.
Chustluq birla qutulmoq ishqidin mumkin emas,
Necha bo'lsa shu'lada parvona cholok, o'rtanur.
Ey Navoiy, ul quyosh husnini fahm ettim dema
Kim, aning darkida xayli hissu idrok o'rtanur.
162

Qayda topqay telba ko'nglum ul qora ko'zdin xabar,
Chun junun ichra qararib, topmas ul o'zdin xabar.
Dayr toqi ichra usruk bil xabarsiz kofire,
Eyki bilmak istading ul qosh ila ko'zdin xabar.
Ko'yida ko'nglumga voqi' bo'lg'an ishni, ey rafiq,
Ham magar fahm aylagaysen el aro so'zdin xabar.
Fahm etarmen ashkdin hijron tariqin, uylakim,
Kecha ozg'an topsa yo'l holini yulduzdin xabar.
Ishqi dashti ichra jismim tufrog'in sovurdi oh,
Hech kim borib vale tutmadi ul tuzdin xabar.
Vodiyya hijron aro men bekas ittim, so'rmadi
Hech yori ul taraf borib, bu yolg'uzdin xabar.
Topmadim burqa'da ul yuzdin xabar, gar pardada,
Ey Navoiy, yor topti men kebi yuzdin xabar.
163

Oytmon ko'zu ko'ngul matlubi ko'yung bog'idur,
Bu biriga xori, ul birga g'araz tufrog'idur.
Koshi hajrinda yangi oy shaklidin furqat tuni,
Ko'nglum afgor etkali go'yo falak tirnog'idur.
Sarvig'a tortib qabo, chekkan quyoshqa soyabon,
Chobukim bo'yida shirdog', boshida qalpog'idur.
Demakim: bo'ldung qariyu, o'tti davri ishqkim,
To tirikturmen menga ishq muhabbat chog'idur.
Bilgurur parvonaniig bolida humrat birla xol,
O'ylakim, ko'nglumda hasrat qoni, furqat dog'idur.
Dahr gulzorn aro hasrat yelidini har taraf

Tomdi bulbul ko'ngli qoni, dema gul yafrog'idur.
Ey Navoiy, ko'nglum olib itlariga tashlasa,
Ko'ngul aning barcha maqsudum ko'ngul olmog'idur.
164

Nazarga qaysi tarafdinki bir g'ubor kelur,
Ko'zum yorur bu tamanno bilaki, yor kelur.
Chu ko'chadin qulog'im dubdurun eshitsa ko'ngul
Dukuldar, uylaki ul nozanin savor kelur.
Boqar yona sari ko'rmasa solibon ul sho'x,
Qoshida qay saridinkim bu beqaror kelur.
Qochinglar ahli salomatki, kofiri maste
Chiqarg'ali xiradu sabrdin dimor kelur.
Ko'rub, bo'lurlar oshufta ro'zgor ahli,
Qayu tarafki bu oshufta ro'zgor kelur.
Bukim bir-biri kenicha bordilar ahabob,
Azolarig'a sirishkim tuzub qator kelur.
Navoiyo, qalaming javfi bahr yo'limudur
Ki, turmayin ichidin durri shohvor kelur.
165

Beliyu og'zi ko'r-ar-ko'rmasda chun pinhon erur,
Bas muni quchmaq, ani o'pmak qachon imkon erur?
Men dog'i dey belinu og'zinki ko'rdum, ko'rmadim
Yo'q tamannolarni topqan, topmag'an yakson erur.
Bevafolar qaddu mujgonini ko'p qilmang xayol
Kim, biri tuz-o'qdurur, bu bir itik paykon erur.
Ishvagarlar lablari qasdig'a jondin kechmangiz,
Negakim o'z qasdi joni qilg'an el nodon erur.
Tunu kun deb istamang har lahza zulfu yuzlarin
Kim, bu bir domi balo ul shu'lai hijron erur.
No'sh emasdur dahr bazmida, gazakkim neshdur,
May demakim, sog'ari hijron ichinda qon erur.
Ey Navoiy, bu g'arib ishlarki, taklif aylading,
Bizgadur bisyor mushkil, gar sanga oson erur.
166

Hush chun may bazmi ichra dilsitonimdin ketar,
Tob jismimdin, hayot ozurda jonimdin ketar.
Bazmdin usruk chiqibkim, otlanur oliftavor,
Hush boshimdin, xirad vahmu gumonimdin ketar.
Tund markab uzra jismi har tarafkim bo'lsa xam,
Teng bo'lub xam tobi jismi notavonimdin ketar.
Mastlig'din har kishiga chopsa markab xo'yfishon,
G'ayratidin ashk chashmi xunfishonimdin ketar.
Uyga yetkuncha yetar yuz qatla jonim og'zima,
Chun uyur ranju alam ruhu ravonimdin ketar.
Sa'b ish ermish ishq, yo rab, yo mening jonimni ol,
Yo'qsa, bu beboklik nomehribonimdin ketar.
Ey Navoiy, jonima yettim ko'ngul afg'onidin,
Yonim etkil choku ul majnunni yonimdin ketar.
167

Bog' atri chu nasimi gulu shamshod berur,
Yorning gul yuzu shamshod qadin yod berur.
Borsa Parvez bori hashmati yelga ne ajab,
Joni Shirinni chekib ohki, Farhod berur.
Jilva qildi qaddingu nargisu gul bo'ldi tonuq,
Anga qulluq xatikim savsani ozod berur.
Ko'rmagan bo'lsa yuzung mushafini tifli chaman,
Nega gul daftari avroqini barbod berur.
Ey ajal, sun bo'yun g'amzagakim, bosh chekmas
Har ne ta'limki shogirdg'a ustod berur.
Qilma bedod burunroqki keturgaylar yuz,
Angakim, zulmkash el cheksa fig'on dod berur.
Tig'i devona Navoiyni ne g'am qatl etsa,
Chun anga jon yana ul huri parizod berur.
168

Shu'lai ruxsorig'a ko'nglum qushi aylonadur,
Tong emas, gul sham'ig'a bulbul agar parvonadur.
Bulg'anib kulga, yaqosin chok etar har subh charx
Bir quyosh ishqida go'yo men kebi devonadur.
Yig'lar ahvolimg'a ham begonayu ham oshno,
To ulusqa oshno, ul oy manga begonadur.
Eyki, so'rdung hajr zindoni baliyat chohini,
Xayra maqdam, kelki, sen so'rg'an bizing koshonadur.
Kirpik uzra qatralarkim topti bu ko'z mardumi,
Mazra'i dard uzra go'yo ul ekin, bu donadur.
Zor jismimda so'ngakkim, bilgurur dandonasi,
Go'yiyo ko'nglum uyining farshig'a dandonadur.
Soqiyo, davron eli paymonidin yod etmagil,
Davr ayog'in tutki, matlubum mening paymonadur.
Ermas ul farzonakim, tark etti dunyo hosilin,
Balki hosil qilg'ali mayl etmagan farzonadur.
Ey Navoiy, so'zla voqi' dostonim ishq aro
Kim, bu dam Farhodu Majnun qissasi afsonadur.
169

Ishq har dam ko'ngluma bir o'zga mehnat kelturur,
Hajr har soat boshimg'a o'zga shiddat kelturur.
Do'zax o'tidin ajal dog'i keturmas oncha so'z
Kim, g'am o'tidin ichimga dog'i furqat kelturur.
Charx anjumdin keturmas oncha ofat saylikim,
Qatra xaydin jonima ul moh tal'at kelturur.
Chehra o'tidin bulutdek dudi ohim chiqti, lek
Ul bulut selobi dardu barqi ofat kelturur.
Solmangiz ko'z daftari hajring'a, ey ahli nishot
Kim, anga boqmoq ko'ngulga dardu hasrat kelturur.
Ul pariy yuz dev ilandur, garchi kirgach ko'ngluma,
Rashkdin, billah, maloyik yodi g'ayrat kelturur.
Boda ich, bu korgah vaz'ig'a ko'p fikr etmagil
Kim, anga har necha chirmashqancha hayrat kelturur.
Bu chaman ichra muhabbat naxli ekmang zinhor
Kim, berib hasrat guli, bori malolat kelturur.
Yuz jarohat birla ko'yungda Navoiy ko'nglini
Qilg'an itlar tu'ma, el ko'ngliga ibrat kelturur.
170

Tiyra hajr ayyomida bilmonki, jonon qaydadur,
Kecha ne bilsun kishi xurshidi raxshon qaydadur.
Ishq dashtida yugurturmen quyunlar ohdin,
Ko'rgali bu turfani Majnuni hayron qaydadur.
Eyki dersen: yor yetkach boshinga, jon qil fido,
Ey fido jonim sanga deykim, manga jon qaydadur.
Bir qadah tutqay deb ul kofir, kiribmen dayrg'a,
Ayting', ey kufr ahlikim, ul nomusulmon qaydadur.
Ishq aro to itti ko'nglum tarki xonumon qilib,
Bilmadimkim, ul aloxonu alomon qaydadur.
Qaydadurkim yo'qturur, ko'ksumni chok et, dog'i ko'r,
Dema jonokim, ichingda dog'i ninhon qaydadur.
Ey Navoiy, demakim, yo'q gulda dildorimcha husn,
Aytkim, bulbulda dog'i mencha afg'on qaydadur.
171

Xating ichra labi xandon ko'rinur,
Xizr ila chashmai hayvon ko'rinur.
Ishq dashti aro g'amzang o'qidin
Ko'z yetar yergacha paykon ko'rinur.
Bil, junun bodiyasida menmen,
Qayda bir telbai uryon ko'rinur.
Lola butg'an kebi qon yoshimdin,
Tog'u vodiy bori yakson ko'rinur.
Garchi ishq ichra, base, mushkil bor,
Vasl ummididin oson ko'rinur.
Ko'zum o'ldi yana go'yo oshiq,

Baski bir chehrag'a hayron ko'rinur.
Lofi zuhd urma, Navoiy, har dam
Ki, aning aksari yolg'on ko'rinur.
172

Hajr aro qolmishmen, soqiy, labolab jom ber,
Dam-badam shu'lamg'a su quymoq bila orom ber.
Bir yuzi gul furqati ashkimni rangin aylamish,
Sog'ari gulrang ichinda bodai gulfom ber.
Ey salomat ahli, o't mayxonadin, yo men kebi,
Mayg'a sajjodang garav qo'y, tarki nangu nom ber.
Dayrdin sarxush chiqib yuz noz ila, ey mug'bacha,
Ahli taqvo ichra o't sol, molishi islom ber.
Torttim yillar xumori hajr aro nokomlig',
Rahm etib, bir qatla la'ling bodasidin kom ber.
Telbalikdin bilmadim, ne arz qildim, ey rasul,
Tengri haqqi ollida ayturda sen andom ber.
Ey Navoiy, sen gadog'a uyla siym andomdin,
Vaslining imkoni yo'q, tarki xayoli xom ber.
173

Xo'blar tig'i yetishmasdin burun bu zor o'lar,
Chin emishkim, bo'lsa ko'p qassob, qo'y murdor o'lar.
Demakim, har dam ko'zidin yuz kishi bemor o'lur,
Kirkikidin ko'z yumub ochquncha ming bemor o'lar.
O'lmakimdin qilma hayrat, eyki chekting tig'i kin,
Qotil ar sensen, meningdek notavon bisyor o'lar.
Darddin o'lmon, tanimdin cheksalar paykonini,
Jonni har kimning tanidin cheksalar, nochor o'lar.
Ko'ngluma bir tig' ila o'lmakni oson aylakim,
Furqatingdin ul zaifi notavon dushvor o'lar.
Ishq bazmi bodasi gar bo'lsa mundoq ruhbaxsh,
Qoni o'z bo'ynig'akim, bu davr aro hushyor o'lar.
Benavolar ollida umri abaddin yaxshiroq,
Har kishikim faqr yo'linda Navoiyvor o'lar.
174

Ikki zulfung telba ko'nglumga qorong'u kechalar,
Za'fdin bexudlug'um uyqu anga bu kechalar.
To giriftor o'ldi zulfung domig'a ko'nglum qushi,
To'lg'anib jismim, ko'zumdin o'chmish uyqu kechalar.
Qayda bo'lsun uyqum, oqizmish uyqu xaylini,
Tinmayin oqqan sirishkim qonidin su kechalar.
Har ne nav' o'lsa o'tar kunduz ishi, lekin bo'lur
Hajr dardidin xarob ahvolim asru kechalar.
Tiyra shomim shiddatin ko'rgilki, charxu subhdin,
Holima gah yig'lag'udur, goh kulgu kechalar.
Subhdek sof istasang ko'nglungni, andin charxdek
Tiyralik chirkini siymin ashk ila yuv kechalar.
Ey Navoiy, charx yanglig' istar o'lsang subhi vasl,
Tongg'acha ashk axtarin to'kmay bo'lurmu kechalar.
175

Kecha badmast o'lg'animdin infiolim bordur,
Mayni emdi og'zima olmas xayolim bordur.
Ulki der, may ich uyatdin bilmagay o'z holini,
Bilsakim bazm ahli ollinda ne holim bordur.
Demakim may daf' etar, gar yetsa har dam yuz malol
Kim, icharda ani har dam yuz malolim bordur.
Yor tavbam bilsa garchi may berur, bermay majol,
Yolborib uzr aytqumdur, to majolim bordur.
Rindlar tavbamni sindirmoqqa bu taqrib emas,
Boda nafyidinki, har dam qilu qolim bordur.
Zuhdu istig'nomu yaxshi, yo'qsa isyonu niyoz,
Shahr shayxidin bu yang'lig' bir savolim bordur.
Ey Navoiy, men xud ettim tavba, lekin, netkamen
Kim, ajab mayxorai bee'tidolim bordur.
176

La'li shavqidin ko'zu ko'nglumda ashku ohdur,
Yo zuloli Xizr ila anfosi ruhullohdur.
Ko'p shararliq dudi ohim birla chiqqan jong'a boq
Kim, ming o'tlug' korvonga bir gado hamrohdur.
Baski, boshni yerga urgan un bila uyg'ondilar,
Sarguzashtimdin kecha hamsoyalar ogohdur.
Ul zaqanda bo'lsa har bir qatra xo'y kavkab ne tong
Kim, quyoshning chashmasi yonida bo'lg'an chohdur.
Do'stlar, mumkin emas bo'lmoq muyassar vaslkim,
Men anga dilxoh emoi, ulkim manga dilxohdur.
To tirikdur, shahg'a ko'praktur gadodin dardi sar,
Chun o'lum vaqti yetarib tengdur gado, gar shohdur.
Dayr piri ollida qilsam gadolig', ayb emas,
Ey Navoiy, bilki fayz ahlig'a shayallohdur.
177

Boshimg'a kuyida har dam g'ulu qilur itlar,
Gar o'lmasam, bu g'uluni nag'u qilur itlar.
Magarki, g'urbat aro zor o'lmakimdir,
Figonki, bir-biriga ro'baro' qilur itlar.
Osib bo'yinlarig'a kiz azo uchun juldin,
Tong otqucha boshima navhamu qilur itlar.
Tutarg'a motamim, oyo, yig'ildilar yoxud
Qilurg'a tu'ma tanim orzu qilur itlar.
Kuyub dumog'lari, g'ingshibon qochar har yon,
Yemakka jismim etin, chunki bo' qilur itlar.
Fano yo'li kiyikni ayla sayd, sher ersang
Ki, dahr jiyfasini jo'stujo' qilur itlar.
Navoiy uzra hujum aylasa raqiblaring,
Ne tong, gadog'a hamisha g'ulu qilur itlar.
178

Zulfung ustida gajak qulloblar taqlididur,
Yo'qsa, kilki sun'din ul turraning tashdididur.
Istadi chun vasli zulfu qaddidin ko'rguzdilar,
Jilva takrori magar ul naf'ining ta'kididur.
Ul pariy ishqida naylab qilg'amen tarki junun
Kim, bu ishta bo'ynuma tushgan junun ta'vizidur.
Ishq aro Farhodu Majnun qatlini qilmoq bayon,
Yordin go'yo meni qatl aylamak tamhididur.
Kufri zulfi ichra har soat rusuxim uylakim,
Dam-badam ahli yaqin imonining tajdididur.
Ul quyosh vaslin tilarsen, bo'l mujarrad, negakim,
Ko'kka Ruhullohni yetkurgan aning tajrididur.
Istasang jon yo ko'ngul, qilsam taraddud, ayb emas
Kim, Navoiyda alarni tonglamoq tardididur.
179

Tovushkim uy toshidin kelsa, dermen bag'ri toshimdur,
Eshikdin soya kirgach, sog'inurmenkim quyoshimdur.
Ichinda tog'ning qon, toshida yuz ming balo toshi,
Aning toshu ichi mutlaq degaysen ichu toshimdur.
Emastur gardu go'y ul sho'x maydonida, go'yokim
Biri farsuda jismimdur, biri sargashta boshimdur.
Sirishkimni jigar pargolasi bil, dog'i ko'z nuri.
Ko'ngul sirrini, vahkim, zohir etgan ushbu yoshimdur.
Demay past o'ldi afg'onim yelidin naxli ayshimkim,
Bu naxlim arrasi muhlik fig'on ichra xaroshimdur.
Urarmen yerga boshimni g'amingdin jon taloshurda,
Firoqing xayli birla ul - urushum, bu taloshimdur.
Yomon holimg'a hayrat qilmang, ey Farhod ila Majnun,
Bukun siz mehmonsizkim, tarab birla maoshimdur.
Falak qasri bilan kun muttakosidin demang, so'z kim,
Fano dayri makonim, faqr tufrog'i firoshimdur.
Dedimkim: Tushta mehrob ichra ko'rdum kofiri maste,
Dedi: Ko'rgil Navoiy, ko'z ochibkim, ko'zu qoshimdur.
180

Qatlima tig' o'lg'alikim charx ishi ozordur,
Mavji ashkim aksidin po'lodi javhardordur.
Ko'k tegirmon toshi aylandurmaq istar boshima,
Dema oyu kun boshim uzra bukim sayyordur.
Ishq dashtida quyun ermaski, men devonag'a
Dasht aro sargashtalik xattin sizar pargordur.
Dardi tog'ida choqinlar dema, de o'tluq kamand
Kim, solurda bo'ynuma charx ilgidin takrordur.
Rahm qil, gardunki, bir dilxastamen, maqdur emas.
Chekmaki gar mehnatu bedod bu miqdordur.
Ey xusho, xumxonakim, qilg'anning anda tarki hush,
Ko'k xumidin har nekim kelgay, farog'i bordur.
Muncha dardu g'ussadin maxlas topar yer istasang,
Ey Navoiy, bilki, ul yer kulbai xammordur.
181

Hureki, mening jonima ofat yetilibtur,
To'bi kebi qad birla qiyomat yetilibtur.
Ushshoq ko'zidin durru gavhar oqizurg'a
Bir bahri jafu, koni malohat yetilibtur.
La'ling mayikim so'rg'ali devona bo'lubmen,
Shirin ko'rinur, lek bag'oyat yetilibtur.
Ishqing chamanida ne tarab shoxiki, ektim,
Har birisi bir naxli nadomat yetilibtur.
Yuz zarracha sargashtaligim bo'lsa ne tongkim,
Yuz mehrdin ul sho'x ziyodat yetilibtur.
Bu bog' aro qolmaydur ajal yelidin ozod,
Har gulgaki savsan kebi qomat yetilibtur.
Hijron g'amidin vahm etu shukr ayla, Navoiy,
Bu lahzaki, vaslig'a salomat yetilibtur.
182

Ichkali gulrang may nargis masallik jomi bor,
Savsani to'n birla ulkim sarvdek andomi bor.
Gulshan ichra sarvi ra'nodek qilib har yon xirom,
Mavzi'i dilkash aro may ichkali oromi bor.
Bodai sofi chekib ahbob ila g'ofil valek
Kim, yiroqtin dog'i bir mahrumi xunoshomi bor.
Bu jafu ahli vafoni qildi maydek talxkom,
Kim qoshinda kirsu har noahli maydin komi bor.
Men yutub xunoba yillar, el chekarlar jomi aysh,
Chora yo'q ulkim, azaldin baxti nofarjomi bor.
Chun vafo ahlig'a davron tutmadi jomi murod
Kim, murod andin tama' aylar, xayoli xomi bor.
Ey Navoiy, gar fano dayri sari qilsang guzar,
Dayr pirining yamon-yaxshig'a lutfi omi bor.
183

Har kishikim, bir so'z ul badmehrdin taqriri bor,
Holatimning tokim ul taqir etar tag'yiri bor.
Muhtariz bo'l shu'lai ohimdin, ey gul xirmani
Kim, choqin xirmong'a tushkanning ajab ta'siri bor.
Ko'ngluma yo'q chora o'rtanmakdin o'zga ishq aro,
G'ayri kuymak mo'rning o't ichra ne tadbiri bor.
Hindui zulfikim, ul yuz taxti farmonidadur,
Joduyedurkim, anga go'yo pariy tasxiri bor.
Sabzai xatting erur har sari zulfung toridin,
Xatti zangoreki, mushki nob ila tahriri bor.
Faqr dashti ne qotiq yo'ldurki, solik har necha
Qilsa diqqat birla haq amrin ado, taqsiri bor.
Gar Navoiy jon berib, ul zulfining har torini
Olsa, ayb etmangki, bu savdo aro tavriri bor.
184

Gulni naylay, xotir ul ruxsori gulgun saridur,
Qo'y gulafshonni, ko'ngul bog'i humoyun saridur.
Chekti qatlim tig'ini gardunu men ham oh o'qin,

Ohkim, qatlimg'a ohim dog'i gardun saridur.
Ko'zlaring devona ko'nglum jonibin tutti, ne tong,
Ishq dashtida kiyiklar xayli Majnun saridur.
Nomasin ko'rgach nedin ko'zu ko'ngulga bo'ldi rashk
Kim, agar ul bo'lsa xat sari, bu mazmun saridur.
El qading zikrin qilurda oqsa yoshim tong emas,
Tifli sofiy tab' mayli so'zda mavzun saridur.
Podshohekim qanoat maxzanin istar, erur
Bir gadodekkim, xayoli ganjn Qorun saridur.
Ey Navoiy, ista ma'ni olamikim, keldi dun,
Har kishikim mayli ushbu dunyoi dun saridur.
185

Ko'ngul hadiqasida bir niholi navrasdur
Kim, ushbu bog'da jinsi shajardin ul basdur.
Nazzora tuhmatin aylab kirar ko'zumga raqib,
Sirishkim oqsa ne tongkim, ko'zum aro xasdur.
Qadu yuzi shajaru o't bu yo'lda, ey ko'nglum,
Adab bila yurukim - vodii muqaddasdur.
Menga ne nargisu ne gul kerakki, matlubum
Jamoli bog'ida gul uzra ikki nargisdur.
Magarki, jonima kirpiklarningning o'qlarini
Otar, tanosib uchun qoshlaring muqavvasdur.
Haqir ko'rma fano ahlini palos arokim,
Kamiyat himmatng'a jul sipehri atlasdur.
Habib ko'yida ahabobning himoyati bor,
Navoiy osru va lekpn g'aribu bekasdur.
186

Yana sensiz ohim o'ti shu'lazandur,
Ki, gardung'a har uchqun otashfikandur.
Kirib kulbam ichra kulu o'tni ko'rsang,
Bu so'zon ko'ngul, ul bir ozurda tandur.
Dema lolagun hulla ichra uyubmen
Ki, ishqing shahidig'a qonlig' kafandur.
Iting o'lsa, jismig'a jonimni solg'il
Ki, bu ruhg'a ul munosib badandur.
Qayon bo'lsa, ko'nglum uyin darding istar,
Nedinkim, musofirg'a mayli vatandur.
Falak sho'xidin mehr ko'z tutma, nevchun
Ki, javr anga sheva, jafanga fandur.
Navoiy hazin bo'lsa bog' ichra tong yo'q
Ki, sensiz bu mahzung'a baytul-hazandur.
187

Xasta ko'nglum azm etar ul sarikim, jonon borur,
Dam-badam jon ham chiqar, go'yo bu ham ul yon borur.
Ko'nglum ichra to'qtamas la'ling xayoli bir zamon,
Ne ajab o'lsam, bu zaxmimdin chu har dam qon borur
Ondakim sensen yetar beshak fig'onim, ey quyosh,
Men bora olmon, netay, ul yerdakim, afg'on borur.
Qomating jon qasdi etsa, kirpikingdur rahnamoy,
Har qayon o'q borsa, aning ollida paykon borur.
Yod etarlar vodii ishq ahli Majnun sayrini,
Bexabar har yon quyundekkim, bu sargardon borur.
Yo'ldin oxir surma sultonmen debon darveshni,
Yod et: ul yo'ldinki ham darveshu ham sulton borur.
Hajrdin andoq zaif o'lmish Navoiy, ey pariy
Kim, qayonkim borsa sendek xalqdin pinhon borur.
188

Ko'nglumni figor ettingu jonimda balodur,
Bilmon yana, ey sarv, boshingda ne havodur.
Qoshingda girih, yuzungga ter, ollinga sandal,
El jonig'a ul shaklni, bilmon, ne balodur.
O'z darding unut bo'lg'ay agar shammaye bilsang,
Hajring tuni ichra bu uqubatki mangodur.
Jon evrulubon boshingda sen chirmab o'zungni,

G'uncha kebikim, girdida sargashta sabodur.
Ko'nglum solibon nabz kebi borur ilikdin,
Nabzing sari ko'rsamki tabib ilgi borodur.
Afg'onki, xazon mehnatidin qolmadi solim,
Har sarvi gulandomki bu gulshan arodur.
Yo rabki, Navoiy g'amu dardig'a davo ber
Kim, yor salomatlig'i dardimg'a davodur.

189

Ko'zum yoshiki yurak qonig'a tutosh ko'runur,
Berur qonimg'a tonug'luq, agarchi yosh ko'runur.
Labini so'rg'ali aqlim junung'a bo'ldi badal,
May ichsa tez o'lur el, sog'da gar yovosh ko'runur.
Shikasta ko'ngluma oz g'am bo'lubturur kulli,
Kesak qanoti sinuq qush ko'ziga tosh ko'runur.
Ne kunki yuzini ko'rsam, tushumga kirsam ne tong
Quyoshqa boqsayu ko'z yumsa ham quyosh ko'runur.
Ne rud oqizding ulus qonidinki, tegrangda
Nazarda soy toshidek necha boqsa, bosh ko'runur.
Mug' eshikin to'radek yop yuzungg'akim, gardun,
Quyosh sinoni chekib tavrada savosh ko'runur.
Navoiyning bu namozi ne nav' ekin, yo rab,
Ki, sajda vaqti ko'ziga ul egma qosh ko'runur.

190

Bag'rimni tig'i hajar ila yuz pora qildilar,
To yor ko'yidin meni ovora qildilar.
Butkudek erdi vasl ila ko'nglum jarohati,
Hijron qilichi birla yana yora qildilar.
Mazmuni o'lmaku oti hijron g'ami degan,
Yuz ming jafoni jonima yakbora qildilar.
Turg'an yoshim oqizdilar ul oy firoqida,
Sobitlarimni kavkabi sayyora qildilar.
Voiz uni surud erur ishg'oli ayshig'a,
Qismat kunida aniki mayxora qildilar.
May tutki, jom davrida-o'q toptilar iloj,
Jam'iki charx davrini nazzora qildilar.
Yo rab, ne dey alamiki, miskin Navoiy
Behushu aqlu bedilu bechora qildilar.

191

Har niyozu ajzkim, bu joni noshodimda bor,
Vahki, yuz ming oncha noz ul sarvi ozodimda bor.
Va'dai mehru vafog'a munkir o'lma, ey pariy,
Kim necha Majnun vola men vale yodimda bor.
O'tidin Majnun, ey roviy, ne hayrat qilg'amen,
Menki, yuz parvona andoq mehnatobodimda bor.
Ko'ngluma ko'hi g'amu mujgonlarning kirmish, valek
Ne g'am ul tog'din, bu metinlarki Farhodimda bor.
Kesgali hushu xirad naxlini bilgil arraye,
Har xaroshikim junun sharhida faryodimda bor.
Dayr piri o'z'lukum qaydin ketardi, vah, ne tong,
Gar duosi har sabuhi vaqti avrodimda bor.
Ey Navoiy, telbaratmishdur meni ifrot ila,
Baski mufrat odamiyliklar pariyzodimda bor.

192

Qoshing avji malohatning yangi tug'qan hilolidur,
Qading naxli latofat bog'ining navras niholidur.
Fido jonim qading naxlig'akim, garchi erur navras,
Vale andomu ra'nolig'da haddi e'tidolidur.
Nazokat gulshanida toza gulbun qomating shibhi,
Aning tab'ida muzmar g'uncha yo'q og'zing misolidur.
Chuchuk lafzing Masihoning tufuliyatdag'i nutqi,
Beling jonbaxshliqta ko'ngliga kirgan xayolidur.
Ne tong ko'nglum agar majruh o'lub, qon borsa zaxmidin
Ki, uzgan g'unchadek bir tiflvashning poymolidur.
Yuru, ey Xizrkim, hayvon suyidur zahr agar ichsam

Bu damkim, jomim ul sho'x itlari sing'an safolidur.
Xalo mavjud emas su zarfidin chiqqach havo to'ldi,
Havoi ishqidin mamludur, o'zdin kimki xolidur.
Navoiy ashkidek ul sho'x agar tinmas, ajab ermas,
Qilurlar po'ya yoshlar to yugurmak ehtimolidur.
Fano dayrin tilarmen, men vale uchmog'ni zohidkim,
Mening komim - qadah durdi, aning - kavsar zulolidur,
193

Xasta ko'nglum o'rtanur, go'yo sevar jonim borur,
Yig'lag'um kelur, magar gulbargi xandonim borur.
Ul quyosh hajrindankim jonimni o'rtar g'am tuni,
Sham' yanglig', ne ajab, gar durri g'alconim borur.
Nil ila har yon alif ko'ksumga qozg'an, vah, ne sud
Kim, alifdek qad bila sarvi xiromonim borur.
Evrulub boshig'a, ruxsoridin o'rtan, ey ko'ngul,
Kuygucha hajrinda chun sham'i shabistonim borur.
Men xud o'lgum shukrkim, ul ham bora olg'usi yo'q,
Tig'i hajri zaxmidin bu nav'kim, qonim borur.
Rozi o'ldumkim, ajal bo'g'zummi bo'g'qaykim, nedin,
Men qolib mahjur anga har lahza afg'onim borur.
Ne namoz o'lg'ayki, o'zni ko'rguzub jam' ichra jam'
Yuz parishonlig' sari tab'i parishonim borur.
Ey Navoiy, shu'laliq joning ovuchlab boshla yo'l,
Kechqurun chun o'tlanib ul mast mehmonim borur.
194

Savsani to'n birla ul qad savsani ozod erur,
Yo binafsha bargidin zeb aylagan shamshod erur.
Olloh-olloh, bilmon ul qadniki savsan bargidin,
Zeblik shamshod erur yo savsani ozod erur.
Vah, ne sarvedurki, to xil'at kiyibtur savsaniy,
Chok o'lub gul xil'ati, bulbul ishi faryod erur.
Savsanu sarvi agar yo'qtur damimdin bog' aro,
O'rtanibon sarvu savsan, hullasi barbod erur.
Shomi g'am ko'nglum uzoru hullasin yod aylabon,
Mehr o'ti har yon binafsh etgan bulutdin shod erur.
Qozg'ali g'am Besutun tog'in Navoiy ilgida,
Vahki, savsan bargi ermas, teshai Farhod erur.
Yuz tili bo'lsa, dam urmoq shart emas ozodadin,
Ey ko'ngul, savsan tilidin bizga bu irshod erur.
195

Bargi nay to'n ichida nol kebi beli nihondur,
Qalami fo'ta qamish bandidek ustida ayondur.
Ayladim tarh vafo qasrini ko'ksum uza ko'rkim,
Na'llar tarhida ayvonlardin yerda nishondur.
Zulfi hijronida mundoqki tanim har sari sonchar,
Raglarim jism aro qatling'a magar necha yilondur.
Chug'z vayrona aro angladi go'yoki o'larmen,
Motamimg'a ishi har lahza g'aribona fig'ondur.
O'qung' og'zida qizil tus emas ko'nglum arokim,
Tong emas og'zi qizil bo'lsa, g'izo chun anga qondur.
Hullai toat etar do'zax o'tin daf, yo'q ersa,
Ul haroratqa ne daf, kafaning garchi katondur.
Voizekim o'zi qilmas amalu elga berur pand,
Gar emas uyquda bas munchaki der ne hazayondur.
Xas kebi tushti Navoiy may uza, g'am neta olg'ay,
Xossakim anga hubob uyi kebi dorul-amondur.
196

Sochbog'ingdin chiqqan, oyo, sunbuli urchinmudur,
Yo terisin solg'an ikki af'iyi mushkinmudur.
Iffatingdindurmukim, me'jar yuziga tushti chin,
Yoxud anda zeb uchun mashshota solg'an chinmudur.
No'shxand etkanda, la'lingdin ko'runmishmu tishing,
Anglamon, yoxud asal ichra yozilg'an sinmudur.
Sunbulin ko'rgach, ko'zum bo'ldi qorong'u, ey sabo,

Sochi mundoq tiyra yoxud sochbog'i ekinmudur.
Chiqsa aqdingdin arusi dahr, bergil naqdi jon,
Demagilkim, xun bahodur ushbu yo kobinmudur.
Dahr zolin gar desam Farhodkush, ayb etmangiz,
Gar emas Farhodkush, oxir dengiz, Shirinmudur.
Shavq o'ti topqach sukun dersenki, ishq'i tarkin et,
Ey Navoiy, bir nafas bu shu'lag'a taskinmudur.
197

Boshtin ayog' yalang tanim uzraki toza dog' erur,
Husnung'a qilg'ali nazar har biri bir qarog' erur.
Ishq gadolari degay ko'nglak erur muraqqa'im,
Toza tugon nishonidin har sari baski dog' erur.
Zaxmlarim fatilasi jon o'tidin tutashqali
Tiyra ko'ngulga dardu g'am bazmi uchun charog' erur.
Ko'hi balodurur tanim, chashmasi ko'zki qon to'kar,
Tong yo'q agar bu tog' uza qon oqizur buloq erur.
Pardasidin ichinda o't g'uncha emaski yog' aro,
Har sari ishqing o'tidin bir qizig'an dumog' erur.
Zohidu uchmoqu tomug' biymi bila umidikim,
Ahli fanog'a mosivalloh g'amidin farog' erur.
Dayrda ko'r Navoiyni mug'bachalar g'amidakim,
Egnida chok xirqavu ilgida bir ayog' erur.
198

Ko'nglum aro bir ajab muhol havastur,
Lablaridinkim husuli mumkin emastur.
Turmadi tan chok-chok uyida ko'ngulkim,
Telba qush ul, bu usholg'an eski qafasdur.
Aytsam, ey sho'x, bo'yni bog'lig' itingmen,
Der yaramas qaysi itki harza marasdur.
Bir nafase, ey Masih, boshima yetkil
Kim, bu nafas bedilingg'a so'ngg'i nafasdur.
Sabrim uyin yiqsa iki ko'z sirishki ajab yo'q
Kim, birisi Dajladur, birisi Arasdur.
Dayri fano mayli qildi rindi xarobot,
Kim, kecha anda ne shahnadur, ne asadur.
Kuysa Navoiy, firoq aro ne ajabkim,
Ul itik o'tdur, bu ayni za'fda xasdur.
Ze Harfining Zebolarining Ziynati "Favoyid" din
199

Ey ko'ngul, ummid torin gulshani davrondin uz,
Ham gulu shamshoddin, ham la'lu rayhondin uz.
Sarv qadlar la'li birla og'zidin kom istama,
Ham tama' gul bargidin, ham g'unchai xandondin uz.
Bu chaman ra'nolarig'a yo'qturur bo'yi vafo,
Savsani ozoddin kech, nargisi fattondin uz.
Chunki ne jonon qolur, ne jon agarchi sa'b erur,
Kechkil avval jondin, andin so'ng tama' jonondin uz.
Kir fano dashtida ul bemehr mahvash ko'yidin,
Ya'ni bo'l overayu ummid xonumondin uz.
Mayg'a, ey soqiy, ajal zahri ezib bir jom tut,
Tori ummidimni, ya'ni rishtai hnjrondin uz.
Ey Navoiy, gulshani davronu jonu xonumon,
Barchadin kechtim dema, lekin ko'ngulni andin uz.
200

Bizni, ey ishqu junun, rasvoi olam qildingiz,
Har ne rasvolig'din afzunroq bo'lur ham qildingiz.
Jonu ko'nglimga malolat toshlari birla qoqib,
Dard ila anduh mismorini mahkam qildingiz.
Muncha bedodu sitamkim, qildingiz men telbaga,
Ishq aro shavqu muhabbat ahlig'a kam qildingiz.
Chun men o'ldum g'am tuni ul tundin-o'q aylab libos,
Ne osig' gar charx ishin holimg'a motam qildingiz.
Ishq dardidin o'larmen bu kecha, ey do'stlar,
Hajr zahridin magar zaxmimg'a marham qildingiz.

Kishvari vasl ichra har kim aysh etar bo'lsun halol,
Chun manga o'voraliq' mulkin musallam qildingiz.
Sirri ishqim bilmagan el qolmadi, garchi manga
Nomabar qush o'rnig'a anqonn mahram qildingiz.
Gulshani dahr ichra, ey bazmi tarab soqiylari,
Hajr xunobin nedin bizga damo-dam qildingiz.
Oxir, ey ishqun junun, yuz nav' tuhmat aylabon,
Ham Navoiy sirri ishqin elga mubham qildingiz.
201

Bizga jonon vasli uldurkim, jamolin ko'rgabiz,
Parda ruxsorida ochib, zulfu xolin ko'rgabiz.
Bo'lsa maydon azmi, yo'lida tufrog' o'lg'abiz,
Qilsa gulgashti chaman, ra'no niholin ko'rgabiz.
Tiyar boroni balo yog'dursa jonlar qasdig'a,
Novaki mujgon bila mushkin hilolin ko'rgabiz.
Ko'zga bir ham jilva ber, bazmi visolin, ey sipehr,
Vah, necha ko'z ollida xayli xayolin ko'rgabiz.
Ko'zgu ul yuz jilvagohedur debon qildi nazar,
Yo'q bu ma'ni birlakim ul yuz misolin ko'rgabiz.
Vasli bazmi ayshi chun elga nasib o'ldi zarur,
Kim, baliyat jomining ranju malolin ko'rgabiz.
Yo'q, hazin ko'nglumdin o'zga yordin bekumu bahr,
Necha ushshoq ichra aning infiolin ko'rgabiz.
Ichsalar kom ahli sofi ayshu biz qolsaq tirik,
Dayr aro mayxonaning sing'an safolin ko'rgabiz.
Ey Navoiy, zarrag'a xurshid vaslindin dema,
Muncha baskim jilvada gohi jamolin ko'rgabiz.
202

Qading tuz, naxli gulzori Eram tuz
Ki, tuz ashyog'a bo'lmish soya ham tuz.
Magarkim, zulfini cheksam tuz o'lg'ay,
Yo'q ersa bo'lmas oncha pechu xam tuz.
Sirishkimdin qading mayl etti har yon
Ki, qolmas o'q havo bo'lg'anda nam tuz.
Ne tong gar tuz chekarmen shu'lai oh,
Kerak chun ishq jayshida alam tuz.
Muqavvas charx ohimdin xam o'lmish
Kim, ul o'qni otarmen dam-badam tuz.
Riyo yo'lida gar ko'p pechu xam bor,
Qadam qo'ykim, erur dashti adam tuz.
Bu dayr ichra navoye, ey mug'anniy,
Navoiy nolasidek zeru bam tuz.
203

Ey sanga xunrez mujgonu baloangez ko'z,
Bizga mujgoning sinoni zaxmidin xunrez ko'z.
Fitna ko'zluqlarda yo'q ermish ko'zungdek solg'uchi,
Bir qiyo boqmoq bila olamg'a rustaxe ko'z.
Ey ko'zi ayni balo, ne rahm sendin ko'z tutay
Kim, sanga xunrez ko'zdur, bizga xunomez ko'z.
Ko'z savodin ayladi kirpiklaring parvezani,
Ne ajab bo'lsa jamoling shavqidin gulbez ko'z.
Ko'rki, har kirpik uchig'a bog'labon bir pora la'l,
Keltiribtur lablaring ollinda dastovez ko'z.
Dahr zoli nechakim Farhodkushdur, turfa ko'r
Kim, xatodur tutsa gar andin vafo Parvez ko'z.
Ey Navoiy, yig'lamoqdin xira bo'lmish ko'zlaring,
Ishq aro binandalig'larg'a keraktur tez ko'z.
204

Chun anga noxush kelur, bazmida otim tutmangiz,
Kimki otim bilsa ham ul bazm aro yovutmangiz.
Hajr o'tig'a men qilibmen xo'yu do'zaxdin demang,
Har zamon jannat nasimidnn meni qo'rqutmangiz.
Vasl jomi o'zgal qismidur, ey jonu ko'ngul,
Sa'yida behuda zaxmat tortibon qon yutmangiz.

Telba ko'nglum bo'lsa betoqat maloli hajr aro,
Juz visol ummidi harfidin ani ovutmangiz.
Ey shabistoni visol ahli, firoqim kulbasin
Kim, dedi bir kecha sham'i vasl ila yorutmangiz?
Men kuyarmen hajr aro, har dam o'tum tez etkali,
Ey tana'um ahli, vasl afsonasin chubrutmangiz.
Toyiri vasl aylamas hargiz Navoiy sari mayl,
Kelsa afg'on tortib, ey jonu ko'ngul, urkutmangiz.
205

Ey malohat shevalik shirin dudog'ing so'zga uz
Hikmat ilgi go'yiyo soldi shakar tangiga tuz.
Necha buzg'aysen ko'ngul mulkin jafu tarhin solib,
Bir bu vayron yerni tuzmakka jafu tarhini buz.
Chehra ochsang yo takallum qilsang, o'lgan jon topar,
Olloh-olloh, bordur ul ne la'li jonbaxsh, ul ne yuz.
Oy sanga o'xshar va lekin ul sovug'dur, sen malih,
Farq ko'ptur nechakim bo'lsa mushobih tuzu muz.
Bazmidin chiqti raqib usruk, hazar, ey ahli zuhd,
Rasmdur qochmoq ulus ittinkim, ul bo'lg'ay qutuz.
Ko'zga soldim jon berib olib ayog'n tufrog'in,
Anglamon qadrini koloning chu olmishmen ujuz.
Ne tafovut ishq'i dashti qat'ida issig'-sovuq
Kim, samandar o'tda sayr aylarda tengdur yozu kuz.
Shayxda yo'q rindliq, zohidda yo'q rasmi vafo,
Dayr piri har suluk irshodida keldi to'kuz.
Hajrdin o'ldi Navoiy, soqiyo, tut jomi may,
Ey mug'anniy, sen navo ohangida qo'psa qubuz.
206

Do'stlar, may bila jonimg'a jafu aylamangiz,
Bazm aro bo'lmasa ul sho'x, meni istamangiz.
Bo'lubon yor, meni istasangiz, mast o'lubon
Yig'lasam, holima badmast debon qovlamangiz.
Qo'yinguz bir nafase, jonima bedod aylay,
Tifl yo telba kebi man' etibon aldamangiz.
Rahm agar qilsa xudo yori va gar tig' chekib,
Qatl ham aylasa, zinhorki man' aylamangiz.
Itlari o'llig'a tashlangki, g'izo qilsunlar,
Bazmini barham urub, motamima yig'lamangiz.
Ey vafo ahli, duom ushbu dururkim, yo rab,
Bevafo mohjabinlar qo'lig'a uchramangiz.
O'yulub tushti Navoiy tanining dog'lari,
Ko'yida o'lgan it o'lsa, terisidin yamangiz.
207

Bir kun, ey hushu xirad, men telbaga yor erdingiz,
Bexabar ham bo'lsam o'zdnn, siz xabardor erdingiz.
Dard yetkanda davajo', yolg'uz erkanda rafiq,
G'ussa vaqti yoru g'amginlikda g'amxor erdingiz.
Nayladim, nettimki, bir yo'li chekib mendin ilik,
Emdi ermastursiz andoqnm, burun bor erdingiz.
Bo'lmasa hushu xirad g'amxorim, ey ishq' junun,
Siz bo'lung boqiyki, holimg'a madadkor erdingiz.
Ishq agar zor etti, afg'on qilmang, ey jonu ko'ngul,
Toki siz bor erdingiz, ishq ilgida zor erdingiz.
Sotmangiz olamg'a savdoyi esam, ey dardu g'am
Kim, menga ishq ichra doim siz xaridor erdingiz.
Ey zamon ahli, fusunu g'adringiz ne aybkim,
Ham zamondek doim afsunsozu g'addor erdingiz.
Rindlar bas tiyradur, siz xonaqahg'a tushkali,
Ey xush ul kunkim, muqimi ko'yi xammor erdingiz.
Shomi hajridin Navoiyning xabar bergan ulus,
Go'yyokim kecha tong otquncha bedor erdingiz.
208

Yor etti mehri tarkiyu men yormen hanuz,
Ishqi salosilig'a giriformen hanuz.

Hajrim tuniki yilcha edi bu umid ila
Kim. kelgasen, yo'lung uza bedormen hanuz.
Kelgach, ko'ngul yarasi yovushti o'ngalg'ali,
Bir lahza bormag'ilki, dilfigormen hanuz.
Bozori husn davrida har necha xayli xat,
Qildi g'ulu, valek xaridormen hanuz.
Ey shayxi soda, zuhduma har kun inonmakim,
Tunlar muqimi kulbai xammormen hanuz.
Men o'lgali ko'p erdiyu itlar fig'onidin
Qilding gumonki, ko'yung aro bormen hanuz.
Aylab falakni jom sumurdum, Navoiyo,
Qo'sh tut bu bazm ichindaki, hushyormen hanuz.
209

Nozaninlig' bog'ida qadding niholi sarvnoz,
Parvarish topib niyoz ashki to'karda ahli roz.
Ishq so'zidin nega kuydung debon ayb aylamang,
Zulm erur nevcun choqindin qilmading deb ehtiroz.
Sarvnozim nechakim har lahza yuz ming noz etar,
Netgamen ko'rguzmayin har nozig'a yuz ming niyoz.
Buylakim haq nuri zohirdur yuzungda, bo'lmag'ay
Filhaqiqat sirri ishqingga xayol etmak majoz.
Sham' o'rtar demagil, parvonani kim bildikim,
Sham'g'a parvona ko'ngli o'tidin ermas gudoz.
Xam bo'lub yer o'pmakim ko'yida har yondin ne ayb,
Ka'bag'a joyizdurur har saridin qilmoq namoz.
Rostlarning chun Xuroson nechra yo'qtur hurmati,
Vaqt erur qilsang, Navoiy, emdi ohangi Hijoz.
210

Ne labidin istimo' etti quloq bir qatla so'z,
Ne yuziga bir nazar solmoq murodin topti ko'z.
Deding elni o'lturay bir so'z bila, ammo seni
Aylayin mahrum, vah, jono, dema bu nav' so'z.
Eyki, bir oy ishqidin oshuftasen, vasl istasang,
Har jafo qilsa chida, har nav' bedod etsa to'z.
Oshnolarni qovar, lekin sevar begonani,
O'zni yot aylar jafo birla va lekin yotni o'z.
May uchun zohid ridosi andin o'lmas rahnkim,
Bodapololiqqa ham loyiq emas ul porabo'z.
Kimsa davron ahlidin hargiz vafoye ko'rmadi,
Kimga kim qilsang vafo paydovu ko'z tut birga yuz.
Ey Navoiy, xo'blarg'a mahkam ermas tori ahd,
Rishtai ummidni emdi bu mahvashlardin uz.
211

Boshimg'a zaxmlarning qoni turmasdin bo'lub o'jiz,
Falak choqii o'tig'a kuydurur har dam bulutdin kiz.
Agarchi tund tavsan erdi aqlim, kelki, nshqingdin
Nachukkim, ko'nglung istar ham zabundun emdn, ham o'jiz.
Jamoling lam'asidin gar kul o'ldum, tong emasturkim,
Bu yanglig' barqi ofat kimsaga choqilmamish hargiz.
Surub xoki tanimga raxsh, agar o'lturdi ul chobuk,
Hayotimg'a, Masiho, urma damkim, ketmasun ul iz.
Qadah xurshidin ul oy ilgiga olg'ach, yorur olam,
Kalimullohning ilgida bu yanglig' yo'q edi mu'jiz.
Ko'zum xunobidin ofoq rangn qirmizi bo'ldi,
Hamonkim, bu chashma suyidin hosil bo'lur qirmiz.
Qilay xomangg'a jon naqdini isor, ey musavvir, kel,
Sirishkim rangidnn kulbam aro ul oy misolin siz.
Agar bizdin malole erdi sizga, ey visol ahli,
Sizu jomi murod emdiki hajr o'tig'a kuyduk biz.
Navoiy o'n sakiz ming olam ichra bor esa rasvo,
Tong ermas, chunki bo'lmish mahvashining yoshi o'n sakkiz.
212

Bir pariyvash volihi bo'ldum, meni majnun dengiz,
Shomi hajrim tuli savdosini ro'zafzun dengiz.

Dudi ohimdin shararlar bo'lsa ko'nglum o'tidin,
Olami ishq ichra ani anjumu gardun dengiz.
So'rsa ko'nglum holini ishq ahli lahni nazm ila,
Ani rasvo ayladi bir qomati mavzun dengiz.
Ranji ishqimni dengiz Farhodu Majnun birla teng,
Dard ila hajrim bisotin tog' ila homun dengiz.
Bir yuzi gulgun g'amidin yuz tikon ko'nglumdadur,
Xorxorimning iloji bodai gulgun dengiz.
Do'stlar, ishq ahli g'avg'osin tafahhus qilsa yor,
Dardi hajring shiddatidin o'ldi bir mahzun dengiz.
May to'la aylab Navoiyg'a tutung, ey ahli bazm,
Ichmasa, g'am yerga arzimas bu dahri dun, dengiz.
213

Ul yuz atrofi malihu la'li xandonida tuz,
Tengri har yon to'kti go'yo husnining xonida tuz.
Xoni husn ul yuz, namakdon og'zidur, ul xon aro
Nutqi sho'rangezdin paydo namakdonida tuz.
Chun fano yo'lig'a kirdim - og'zi ko'nglumda, ne tong
Kim, safar ahli chu azm etti, bo'lur yonida tuz.
Husnining ani ko'ngul oshubi bo'ldikim, solur
Kulgudin zaxmig'a shirinkorlig' onida tuz.
Tuzmasa tong yo'q ko'ngulkim, ul malohat konining,
Ishvasi to'ldurmish aning zaxmi pinhonida tuz.
Novaki zaxmida og'riqdin achishmoqdur fuzun,
Muzmar etmishlar magar su birla paykonida tuz.
Achig'-achig' yig'lamay naylay iki la'ling uchun
Kim, xayoli soldo ko'zlar ashki g'altonida tuz.
Ul malohat koni ishqidin qayon borsam, kelur
Do'stlar, olling'a rasvolig' biyobonida tuz.
Ey Navoiy, ne ajab solsa chuchuk jonimg'a so'z,
Chunki bor ul no'shlabning shakkaristonida tuz.
214

Ey visol ahli, mening holim ko'rub, rahm aylangiz,
Yor zulmi gah-gahi yetsa, shikoyat qilmangiz.
Ey ibodat xayli, pandim bergucha tengri uchun,
Yorg'a rahmu manga sabru tahammul istangiz.
Aqlu sabru zuhdu taqvo jonima qilmang g'ulu,
Chiqti mast ul sho'x, turmay emdi har yon butrangiz.
Ko'zu ko'nglumdin edi ranjim ani ko'r ayladim,
Bo'lsa bu devona paydo o'tqa solib o'rtangiz.
Men fano dashtida tufrog' o'lsam, ey ahli niyoz,
Ishlarim dostonlarin olmoqqa talqin asrangiz.
Egma qaddim xam bo'lub turmoq uchun, ey sho'xlar,
Yaxshidur cholokliklar birla sekrib o'ynangiz.
Bir pariyyash ishqidin miskin Navoiydur biling,
Dasht aro oshuftayu majnun sifatliq ko'rsangiz.
215

Ishq sirrig'a amin kimsa xayol aylamangiz,
Qismingiz xalqdin anduhu malol aylamangiz.
Asray olmay o'zunguz, chunki tilarsiz hamroz,
Topmag'i mumkin emas, fikri mahol aylamangiz.
Xo'blar turrai oshuftasig'a mayl etmang,
Ko'nglunguzni kuch ila shiftahol aylamangiz.
Gulda yo'q bo'yi vafo, sham'da yo'q shu'lai mehr,
O'zni bulbulvashu parvona misol aylamangiz.
Dilbarim chiqqusi xurshiddek, ey mahvashlar,
Haddingizni bilib, izhori jamol aylamangiz.
Ko'rkaboylarg'a gado bo'ldunguz, ey ishq ahli,
Bu g'anilarg'a vafo naqdi savol aylamangiz.
Tarki nshq etti Navoiy, tutubon taqvoyu zuhd,
Ey sanamlar, anga ko'p g'anju dalol aylamangiz.
216

Sarv kim ko'rdi aning ustida mohi dilnavoz,
Oy qachon qildi tulu' - ostida aning sarvinoz.

Ma'ni ahlida bu surat zohir o'ldi har qachon
Kim, shabiston ichra qildi jilva ul sham'i tiroz.
Ne g'arobatlar ekin ul oydakim, har dam qolur
Husnining har diqqati kashfida hayron ahli roz.
Beadad nozi bila behad niyozim sharhida,
Daftare yozib, otin qo'ymoq bo'lur "Nozu niyoz".
To xayoling ko'z dadur, ko'z uyi go'yo Ka'badur
Kim, turub atrofidin kirpiklarim aylar namoz.
Demang, ul sho'xi balo usruk yetishti, qil hazar,
Vah, netaykim, bu balodin aylayolmon ehtiroz.
Ey Navoiy, qalbu jon naqdin magar pok o'ynading,
Ul muqomir shevag'akim bo'ldi oting pokboz.
217

Rozi ermasmen, ko'ngul chokini payvand etsangiz,
Qolg'anin ham koshki parkand-parkand etsangiz.
Itlari ollida solibkim meni, ul ko'ydin
Qovmaq istarlar, dame mashg'ulu xursand etsangiz.
Qayd etarda ul pariy ko'yida men devonani,
Itlari zanjiri birla koshki band etsangiz.
So'rmog'img'a kelsa Majnun netti, ey ahli junun,
Va'zu pand aytib, meni bir dam xiradmand etsangiz.
Telba itni demangiz mendek, nedinkim or etar,
Aqlu hush ahlini bir majnung'a monand etsangiz.
Eyki debsiz: pangingizdin bodani tark etkamen,
Tark etay, avval meni shoistai pand etsangiz.
Gar achchiq yig'lar Navoiy daf'ig'a, ey sho'xlar,
Netti ollinda turub bir dam shakarxand etsangiz.
218

Ko'nglum oldi yor, chun yuziga boqib turdi ko'z,
Vahki, oldurdi ko'ngul, har kimsakim oldurdi ko'z.
Boqq'ach ul qotilg'a, soldi boshima tig' uzra tig',
Olloh-olloh, ne balolar boshima kelturdi ko'z.
Hajr shomi ko'z yoshim boshimdin oshti, uylakim
Su yo'lin har sari aylab raxnalar, bilgurdi ko'z.
Oh o'tidin ayladi zohir ko'ngul barqi balo,
Nechakim ko'nglumga ofat yomg'urin yog'durdi ko'z.
Ko'hi dard o'ldum menu tegramda sabru xush elin,
Yog'durub yoshini, sayli ashk birla surdi ko'z.
Hajr kojidin ko'zumga har zamon o't choqilur,
Bu choqinlarg'a tanim xoshokini kuydurdi ko'z.
Oh o'tidin bori qutqardi bukim ashkim aro,
Su kishisi yanglig' o'z mardumlarin yoshurdi ko'z.
Nahs yulduzdek ko'zi chun tushti, barham bo'ldi bazm,
Muhtasib mayxona ahli bazmig'a yetkurdi ko'z.
Ey Navoiy, istama mendin ko'ngulkim, yog'durub
Jolai ashkin, ko'ngulning shishasin sindurdi ko'z.
219

Tengri bermish ul pariy paykarga andog' tor og'iz
Kim, kishi bilmaski, anda yo'qmudur yo bor og'iz.
Ignasi birla Masih og'zin tikib, urmas nafas,
Jon berurga ochsa ul sho'xi shakarguftor og'iz.
G'unchalar xandon emas gulshandakim, har saridin,
Ochti gulro'yum duosin qilg'ali gulzor og'iz.
Turfa ko'rkim, so'z bila ham o'lturur, ham tirguzur,
Chun ochar muhlik so'z ayturg'a Masihovor og'iz.
Orazing davri erur xurshid davridin nishon,
Qayda mehr ichra ko'rungay nuqtai pargor og'iz.
Og'zima yetkur quloq, bilkim, sening zikringdurur
Ul zamonkim, jon berurda tebratur bemor og'iz.
Soqiyo, ratli garon birla meni serob qil,
Kim, qurubtur tashnalablig'din manga bisyor og'iz.
Eykn ko'nglung sirrin istarsenki, pinhon asrasang,
Dahr bog'i ichra ochma g'unchadek zinhor og'iz.
Ey Navoiy, yorning ko'ngli tutuldi noladin,
Kosh hargiz ochmag'ay erdim meni afgor og'iz*.

Ushbu bayt Parij nusxasidan to'ldirildi.

220

Anga xo'ydin toza bo'lmish obi hayvon birla yuz,
Hajridin og'ushta bizga ashki g'alton birla yuz.
Sham'i vasl, eykim, ko'zung yorutti, shod o'lkim, mening
Ro'zgorimga qarardi dudi hijron birla yuz.
Bir sarig' kog'azdurur tim-tim qizil bo'lg'an menga,
Qatra-qatra ashkdin naqsh aylagan qon birla yuz.
Surtarim tufroqqa yuz hijronda zoyi' bo'lmag'ay,
Surtar o'lsa q vasl aro bir-birga jonon birla yuz.
Ey ajal, qo'ykim, qo'yay yuz yorning ko'yigakim,
Qo'yg'udekturmen adam ko'yiga armon birla yuz.
Xonaqah ahli nifoqidin qutulmoq istabon,
Qo'ymisham iynak fano dayrig'a afg'on birla yuz.
Ey Navoiy, ul quyosh yodida andoqkim shafaq,
Bizga rangin ayla jomi charxi gardon birla yuz.

221

Manga o'lmaklik erur hajrda oson sensiz,
O'layin, lek dame bo'lmayin, ey jon, sensiz.
Jonsiz imkoni nafas yo'q kishiga, vahki, manga
Ne uchun tinmas eknn bir nafas afg'on sensiz.
Barq ila ra'dchadur tog' uza men majnung'a,
Kechalar oh bila nolai pinhon sensiz.
Tushmasin kimsaga bu nav' qatiq kunki, manga
Buylakim, qolmisham o'z holima hayron sensiz.
Qilmag'ay tang'a ajal dardu balosi jonsiz,
Jong'a zulmiki qilur mehnati hijron, sensiz.
Charx hajringda yaqindur boshima yemrugay,
Ko'r, nelar kelturadur boshima davron sensiz.
Bo'lsa vaslingda Navoiy yo'q ajal mumkin anga,
Lek bir lahza hayot anga ne imkon sensiz.

222

Ey sanga qadi rost, lekin turrai tarror ko'j,
Kim ko'rubtur sarv ila sunbulni bu miqdor ko'j.
Rostlarg'a rostlig'dur ish magar, ul mastning
Qomatikim rostdur, lekin anga raftor ko'j.
Qiblai din orazingdur, kufr tori sunbulung,
Ne ajab gar qibla tuz bo'lsa, vale zunnor ko'j.
Rostlar boshpni tufrog' aylasa raxshi ne tong,
Ulki qo'ydi mastlig'din bosh uza dastor ko'j.
Ishq aro ko'nglung tuzatkim, rost solg'ay aks yor,
Ko'zgu egri bo'lsa, solur aksini ruxsor ko'j.
Egridin juz egrilik hargiz asar bo'lmas ayon,
Kim solur albatta soya naxli nohamvor ko'j.
Qolibon zulfung aro topti Navoiy jismi tob,
Naylagay bo'lmay tanob ichra uzulgan tor ko'j.
Sin Harfining Siyminbarlarining Savdosi "Favoyid" din

223

Gulshani iqbol xori mehnatig'a arzimas,
Bodai gulgun xumori nakbatig'a arzimas.
Lolaruxlar vaslida yuz yil kishi qilsa nishot,
Bir zamonlig', bilki, dog'i furqatig'a arzimas.
Bahru kon naqdin agar yig'ding, vale yetkach ajal
Barchani solib ketarning shiddatig'a arzimas.
Har necha tersang yigitlikning bahori gullarin,
Bir xazoni shaybu ohi hasratig'a arzimas.
Taxti izzat uzra nasb etsa birovni davri charx,
Azl ko'yining g'ubori zillatig'a arzimas.
Har iyecha davlat sahobi sochsa gavhar boshinga,
Anglakim, bir qatla barqi ofatig'a arzimas.

Xirqam olib raxn, durdi dard ber, ey mayfurush
Kim, xarobot ahli sofi ishratig'a arzimas.
Har zamon yore ketar jonimni olg'il, ey ajal
Kim, hayot ahhobi dardn furqatig'a arzimas.
Kimsa birla tutmag'il ulfat, Navoiy, negakim,
Ayrilurda manga bo'lg'an holatig'a arzimas.
224

Ne hadki aylagamen yor dastbo'si havas,
Muyassar o'lsa itining ayog'in o'pmak - bas.
Tabib bermadi muhlik harorating'a sukun
Ki, tez o'lur bu o't, ar xud Masih ursa nafas.
Ko'zung ko'ngulni kabob etti, mast agar ermas,
Tanurdin kishi qushqa bo'lurmu, qilsa qafas.
Havasi labing shakaridur chibindek etsa havo,
Ko'nguldin o'lmadi kam hech bu havoyu havas.
Firoq ashkidin el g'ofil o'lmasunki, qilur
Ko'zum orasida har qatra qilmag'anni Aras.
Nasimi husn yorutti chu shavq shu'lasini,
Erur teng o'rtamakida xitoyiyu charkas.
Navoiy o'lmadi roviy hadisidin xushhol
Ki, bu habibu anis aytur ul habibu anas.
225

Holima yor tarahhum qilmas,
Yig'lasam zor, tabassum qilmas.
Ko'ngluma vahm erur hijrondin,
Qatldin hech tavahhum qilmas.
G'uncha og'zing so'zida qaysi zamon
Kim, hazin ko'nglum o'zin gum qilmas.
Javrlarkim qilur ul oy manga,
Yetti aflok aro anjum qilmas.
Qaysi bir zulmki qilmas ul sho'x,
Garchi bu zor tazallum qilmas.
Yuz kalom el bila aytur har dam,
Bizga bir nukta takallum qilmas.
Ey Navoiy, qiya boqti demakim,
Ko'ngluma yor tarahhum qilmas.
226

Ko'z yorutmoqqa demon mehri jamoling bog'i bas
Kim, samanding na'li, balkim, yo'lining tufrog'i bas.
Ko'rgali maqsud ruxsorini mir'ot istaram,
Har taraf ko'ksumdagi ishqingning eski dog'i bas.
Buzg'ali ko'nglumni zahmat chekmangiz, ey dardu g'am
Kim, bu kishvarni buzarg'a hajr xayli yog'i bas.
Yo'lida tufrog'men, sovurma, ey gardun meni
Kim, bu ishga chobukumning raxshining tuynog'i bas.
Ko'zni yozg'ursam o'yarg'a hojat ermas tig'i tez
Kim, ani ko'r etkali hajr ilgining tirmog'i bas.
Qorig'anda tavba xushroqdur yigitlar ishqidin,
Beadablig'larki ko'rguzdung yigitlik chog'i - bas.
Ey Navoiy, dilrabolarning vafosin istamon
Kim, manga o'z dilbarim javru jafu qilmog'i bas.
227

Shomi hijronim'ga, ey gardun, sahar paydo emas,
Chekma zahmat qatlimakim, hojati yaldo emas.
Jonim olmoqqa ajal xaylidurur ko'yung aro,
Itlaringdnn boshim uzra har taraf g'avg'o emas.
Nastarandurkim, yuzung hajrida qonlig' ko'z bila,
Za'faroniy yuzga surtubmen, guli ra'no emas.
G'unchadek ko'nglum yo'q og'zing hasratig'a tushkali,
Ham aning rangin hamono tuttikim, paydo emas.
Har dam istig'noyu nozi yuz gunahsiz qon to'kar,
Bu ajab muhlik balodur, nozu istig'no emas.
Charx jomida to'ladur zahri qotil qasdima,
Gar nashotim yo'q, ajab yo'q sog'ari sahbo emas.

Shohlardin lutfu ehson da'b erur ajz ahlig'a,
Barcha shahlar zolim, ondoqkim, bizing mirzo emas.
Eyki, mendek telba ermassen, jihat ushbu ekin
Kim, nigoring bir pariy paykar malaksiymo emas.
Zikru tasbih istama mendin, Navoiykim, ishim
Tunlar ul oy hajrida har ohu vovaylo emas.
228

Ko'rmak ani chun hadim yo'q, meni jonon tanimas,
Yo'q ajab gar ann ham bu zori hayron tanimas.
Oshiqu ma'shuq bo'lmoq bir-birin tanishmayin,
Biz ikovdin boshqa go'yo ahli davron tanimas.
G'amki yuz yillik rafiqimdur, netibmen telbag'a
Ko'rmayin ko'ksumda yuz ming dog'i hijron tanimas.
Va'dai vasli ne yod etkayki bazmi aysh aro,
Mastlig'din kimsani ul ahdi yolg'on tanimas.
Ey musulmonlar, ajab yo'q kofiru mast o'lmag'um,
Chunki islom ahlini ul nomusulmon tanimas.
Tanima davr ahlinikim, ulki jon qilsang fido,
Holinga tag'yir bergach davri gardon, tanimas.
Ey Navoiy, qil Iroq ohangiyu azm et Hijoz
Kim, muhabbat zumrasin ahli Xuroson tanimas.
229

Bizga ishq anduhidin ish zorlig'larmu emas,
Holi hajr oshubidin dushvorlig'larmu emas.
G'unchadek yuz pora ko'nglum holi bir gul hajridin,
Xorlig'larmu emas, afgorlig'larmu emas.
Tong emas hijron sahobin desalar yog'durdi qon,
Ko'zlarim da'bi kecha xunborlig'larmu emas.
Ey ajal, hijronda o'lmakdin meni qo'rqitmag'il,
Ish manga bu so'zda minnatdorlig'larmu emas.
Emin o'lma, mehr ko'rguzgan bila, aflokdin
Kim, bu kajravlar ishi g'addorlig'larmu emas.
Mahvashekim pokrav oshiqni qilg'ay bahravar,
Husnidin oyini barxurdorlig'larmu emas.
Ey Navoiy, yor ko'yi itlarining holinga
Kecha tutmoq qopmog'idin yorlig'larmu emas.
230

Base bu dayri ko'han mahbasida qilma julus
Ki, anda har kishi majlis tuzar, bo'lur mahbus.
Jahondin istama ochuq futuh avbobin
Ki, bu zamona aro bo'lmish ul eshik madrus.
Havos sa'yi bila fayz yo'q riyozatsiz,
Gar o'lsa dog'i bu ish bizga bo'lmadi maxsus.
Sovug' kelur ko'zuma xonaqohu zuhdu riyo,
Xusho sharorai Zardusht birla dayri majus.
Mayi mug'ona agar bizga tutsa mug'bachalar,
Gar arg'anun uni yo'q ersa, basdurur noqus.
Chu yo'q bu kishvari islom aro vafo bila mehr,
Xusho navohiyi Afranju xittai Tartus.
Chu umr o'tar, bu kun o'zni nishot ila xush tut
Ki, tongla naf' yeturmas darig' ila afsus.
Visoldin men agar noumid esam, yo rab
Ki, ishq zumrasidin qilma kimsani ma'yus.
Navoiyo, senu o'vorlig'da rasvolig',
Nedinki dayri fano ichra nang erur nomus.
231

Har kishiga dast bersa ul pariy yanglig' anis,
Boqa olmas topsa mehri xovari yanglig' anis.
Mehr etib zohir, xaridor o'lmas ul oy borida,
Har ko'ngulkim topsa mehru Mushtari yanglig' anis.
Ming fig'onliq ko'nglum ul gulrux bila gar topti uns,
Basdurur bulbulg'a gul bargi tari yanglig' anis.
Rahmi ortuq bo'lg'usi ul nomusulmondin base,
Bo'lsa din xaylig'a xaybar kofiri yanglig' anis.

O'z anisimdin ko'ngul gar uzmasam yo'qtur ajab
Kim, topilmas kimsaga o'z dilbari yanglig' anis.
Sen manga, bas, Layliyu Shirin ul ikki zorg'a,
Har kishiga bo'lmas o'z mahpaykari yanglig' anis.
O'z anisimg'a agar devonamen, yo'q aybkim,
Yo'q ajab devonalig' topqan pariy yanglig' anis.
Xushtur ul oy, gar anisim bo'lsakim ishq avjida,
Toli' o'lmas ul saodat axtari yanglig' anis.
Ey Navoiy, yuz tuman mug' dayrida sayr aylasang,
Topmagung ul aqlu din g'oratgari yanglig' anis.
232

Dayr aro bizga vatan sarmanzili xammor bas,
Qibla - but, sarrishtai faqru fano - zunnor bas.
Dam-badam bir mug'bacha la'li labi hijronidin,
La'lgun sog'ar qadahdek, didai xunbor bas.
Devsiyratlardin, ey gardun, meni og'ritmakim,
Yuz alarcha og'riturg'a ul pariy ruxsor bas.
Yor zulm etgan sayi ag'yor so'rmoq zulm erur,
Vahki, shoyad qilmag'ay hargiz jafosin yor bas.
Jomi minoyini soqiy gar bas etmas, bok emas,
Garchi javrin qilmag'ay bu toqi mnnokor bas.
Charxdin ne kelsa, xush bo'lkim, sening ko'nglung uchung
Aylamas davrini hargiz gunbadi davvor bas.
Ey Navoiy, rishtai davrong'a chekkil durrn nazm
Kim, zamon avroqig'a sendin so'z-o'q osor bas.
233

Mehr go'yokim tulu' etmish, mening mohim emas,
Kim, yuziga ko'z sola olmonki, dilxohim emas.
Har dam ohingdin dema mir'oti husnung tiyradur,
Tiyra bo'lma, ishqing o'ti dudidur, ohim emas.
Sa'b uchun ishq o'ldilar Fyarhodu Majnun yo'lda-o'q,
Kim, biri holo bu vodiy ichra hamrohim emas.
Oh, jismimni aning ko'yiga soldi yuz ming oh,
Kim, anga bir ko'hi mehnatdur pariy kohim emas.
Ahli ishq istar visolu men xayolig'a dog'i,
O'zin loyiq topman el bu ishta ogohim emas.
Men fano dayri gadoyimen, nedur sing'an safol,
Ilgima gar har eshikda shay-al-ollohim emas.
Ko'yida chun tufrog' o'ldum, esmasun ul yon sabo,
Ey Navoiy, ul maqomimdur, guzargohim emas.
234

Tutmayin olamda ko'nglum nasli odam birla uns,
Vahki, oxir tutti bir oshubi olam birla uns.
Kimga aytay ul pariy dardin meni majnun dame,
Chun tuta olmon junundin hech hamdam birla uns.
Jonda har zaxm ichra chun dardi aning matlubdur,
Bu jihatdindurki, topmas hech marham birla uns.
Gar unuttum vaslni hijron aro, yod aylamas
Shodlig'ni ulki, tutti mehnatu g'am birla uns.
Vomiqu Majnung'a holim demadimkim, qo'ymadi
Vahshati hijron tutarg'a hech mahram birla uns.
Bor esa novmid oshiqqlar anisim, tong emas,
Motam ahlig'a, ajab yo'q, ahli motam birla uns.
Olam ahli sust paymondurlar, ey ahli vafo,
Dast agar bersa, tutung bir ahdi mahkam birla uns.
Ul pariy paykar malakvash men junundin devsor,
Tutmasa yo'q ayb bu rasvoi olam birla uns.
Ey Navoiy, shoh chatri soyasidin ori bor,
Tutqan el bir lo'lili oshufta parcham birla uns.
235

Qo'p, ey bodi sabo, jonon sari es,
Masih anfosi yanglig' jon sari es.
Aning ko'yida qil arzi niyozim,
Dame ul ravzai rizvon sari es.

Dame gul birla sunbul xaylidin o't,
Zamone lolayu rayhon sari es.
Chu ul gulshandin o'ldung ruhparvar,
Yonib bu kulbai ahzon sari es.
Isidin ber tanimg'a ruh, ya'ni
Ki, bu farsudai hijron sari es.
Fano dashtida, ey hijron samumi,
Quyun yanglig' bu sargardon sari es.
Navoiy chun o'lar, ey sarsari oh,
Buzug'lik qilg'ali davron sari es.
236

Manga ishrat yeri - kunji fano bas,
Yangi masnad, bir eski bo'ryo bas.
Yalang tan yopqali bas sholi idbor,
Bosh ostida yalang qo'l muttako bas.
Davo dardimg'a gar topmon, emas g'am
Ki, dardimg'a davosizlig' - davo bas.
Mayi ishratni ahli aysh cheksun,
Menga xunoban ranju ano bas.
Men o'ldum xud vafo yo'lida tufrog',
Vale yor aylamas javru jafo bas.
Skandarga jahonu azmi zulmat
Ki, mulki ishqu shomi g'am manga bas.
Desam anglay jahon holiin ravshan,
Qadah oyinayi getinamo bas.
Havodisdin panoh har kinga bir yer,
Manga mayxona kunji multajo bas.
Navo ma'shuqdin gar tutsa ushshoq,
Navoiyg'a navosizlig' - navo bas.
237

Ey ko'ngul, holimg'a ul oy rahm qilg'udek emas,
Zorlig' birla ishim andin ochilg'udek emas.
Ishqida rasvolig'im ul nav' bo'ldi foshkim,
Zuhdu ismat pardasi birla yopilg'udek emas.
Jomi ishqidin ko'ngul ul nav' erur masti xarob
Kim, qiyomat bazmig'a tegru ayirg'udek emas.
Uyla ishq'i dashtida majnun ko'ngul ovoradur
Kim, pariylar istagan birla topilg'udek emas.
Soqiyo, la'ling mayidin gar iloje qilmasang,
Bu xumorim la'li may birla yozilg'udek emas.
Dard o'tin qilg'an havas avval ko'ngulni o'rtadik
Kim, ul o't har xom ko'ngliga yoqilg'udek emas.
Ey Navoiy, ul pariyvashdin vafo ko'z tutmag'il
Kim, junun ahlini aslo ko'zga ilg'udek emas.
238

Zulfidur ko'nglumda har dam, oh chekmak sud emas
Kim, havog'a mushku anbar gardi butrar, dud emas.
Husni vasfin demakim, ishqim kebi poyoni yo'q,
Mehridin ne deykim, ul sabrim kebi mavjud emas.
Yuz vafo ahd aylasang, yo'qtur vafoi ahd hech,
Kim, sening ahdingg'a oyini vafo ma'hud emas.
Lablaring hajrinda jonim qasdig'a ko'z davrida,
Neshlardur la'lgun, mujgoni xun olud emas.
Dog'i ishqin ko'ngluma qo'yidum, qanoat qilmadi,
Qalbi soyildekki, olib bir diram, xushnud emas.
Anglag'il nobudini yuz qatla xushroq budidin,
Solikekim, faqr aro budi aning nobud emas.
Shayx agar yopti Navoiyg'a eshik, rasvo debon,
Shukr erurkim, afvu rahmat eshiki masdud emas.
239

Qilding ofat barqidin jonimg'a o't yoqmaq havas,
Tifl o't yoqmoq uchun qilg'andek o't choqmaq havas.
Telba ko'nglum shu'lai ishqingni asrar jon aro,
Uylakim ahli junun aylarlar o't yoqmaq havas.

Yo mizojing tund ekandin, yo raqibing vahmidin,
Boqa olmon necha ko'z istar sanga boqmaq havas.
Ishq jurmin bo'ynuma tuttum, vale bu jurm uchun,
Qilmading zulfung tanobin bo'ynuma toqmaq havas.
Sayli ashkim istaram sursam, vale ko'yung sari,
Istamon vayron qilur andishadin oqmaq havas.
Bazmi himmat ichra may ichsam, qilurmen hazl uchun,
Charxning farqi uza rad ilgini qoqmaq havas.
Necha o't yoqmaq havas qilg'ung Navoiy jonig'a,
Anda bir qilsang bo'lur marham dog'i yoqmaq havas.
240

G'amzangni kishi nazzora qilmas
Kim, bag'rini pora-pora qilmas.
Dardimg'a agarchi yo'q shumora,
Ishqing muni ham shumora qilmas.
Bechora meni dengiz g'am ichra
Kim, yor g'amimg'a chora qilmas.
Qilg'anni jahong'a ohu ashkim,
Charx aylamasu sitora qilmas.
Ishq qildi ko'ngulga dardi hajring
Kim, shishag'a sangi xora qilmas.
Topmas kishi dahr bazmidin kom,
Kim, majma'idin kanora qilmas.
Xilvat aro kirgali Navoiy,
Juz maxlasin istixora qilmas.
241

Ul oy bo'lmay manga mahbubu ma'nus,
Meni vaslidin etti charx ma'yus.
Ne bilgay holatim dasht uzra Majnun,
Ki, ermas hajr zindonida mahbus.
Magar g'am shomi hijron qiyri birla
Yuzumga vasl eshikin qildi madrus.
Sen, ey davlat qushi, uchkim, menu chug'z
Kim, ul manhusu baxtim dog'i manhus.
Vafo ahli zamondin qilma bovar
Ki, ne ma'qul erur bu ish, ne mahsus.
Ketur maykim, chu bo'ldum oshiqu mast,
Hamul dam daf' bo'ldi zuhdu nomus.
Navoiy rag'mig'a xush tutsun o'zni
Angakim, bir anise bo'lsa ma'nus.
Shin Harfining Sho'xlarining Shamoyili "Favoyid" din
242

Oqara boshladi boshu to'kula boshladi tish,
Safar yarog'ini qilg'ilki, tushti boshinga ish.
Yigitligim boribon, keldi boshima qarilig',
Fano yo'lida bu yanglig' emish borishu kelish.
Yuz ulki, qirqdin ellikka qo'ydi yuz, qilsa
Ming ishidin biriga yaxshiliq mahol ermish.
Erur hayotning o'q yanglig' o'tmakiga dalil,
Kishiki, yo kebi qadg'a asodin etti kerish.
Adudur olti jihatdin manga chu yetti falak,
Ne sud yoshim agar oltmish va gar yetmish.
Yigitlik o'ldi bahoru kuhulat o'ldi xazon,
Degay bu so'zni - qarilig'ni qishqa o'xshatmish.
Ne qish nishoti manga qoldi, ne xazon, ne bahor,
Nahorima chu xazon qo'ydi yuz, xazonima - qish.
Ne turfa ishki, birav chun toriqti umridin,
Desa uzun yasha, qarg'ishdur anga bu alqish.
Navoiyo, tutar ahli fano najot yo'lin,
Erishmak istar esang ishda, ham alarni erish.
243

Ulki bizni zoru ani asru zebo aylamish,
Ani noparvoyu bizni noshikebo aylamish.
Ishqida har kimki sodiqroq, jafosi sa'broq,

Ahli husn ichra ul oy xush rasm paydo aylamish.
Dayr aro yuz mug'bacha ta'lim olurg'a qo'ydi yuz,
To labing ehyoyi anfosi Masiho aylamish.
Gar itingning poybo'sin topmasa ko'nglum, ne tong,
Ne uchunkim, haddidin ortuq tamanno aylamish.
Ishq aro o'lmay netaykim, ko'k meni aylab gado,
Husni iqboli mening mohimni mirzo aylamish.
Tog' aro Farhodu dasht ichra solib Majnunni ishq,
Kimni mendek jumlai olamda rasvo aylamish.
Yig'lamish gohi kavokibdin kulub, gah subhdin,
Charxkim, holimni g'am shomi tamosho aylamish.
Jon berib, davron elidin istamang mehru vafo
Kim, base topmish ziyon, har kim bu savdo aylamish.
Gar Navoiy, ko'ngli mulki bo'lsa vayron, ayb emas,
Turktozi ishq ul kishvarki yag'mo aylamish.
244

Yuz balo boshimg'a yog'durg'an dedim aflok emish,
Chunki tahqiq ayladim, ul kofiri bebok emish.
Husn avjida tulu' aylab yorutg'an dahrni,
Men quyosh sog'indim, ul ruxsori otashnok emish.
Notavon jismimni sayli ashk uza qildim qiyos,
Olami ishq ichra daryo uzra bir xoshok emish.
G'am tuni bemehr ekandin yo'qki ko'ksun chok erur,
Subhning pirohani dog'i bu g'amdin chok emish.
Ko'ngulu ko'z qonidin orig' bo'lur ermish yuzi,
Oshiqekim, har g'arazdin ko'zu ko'ngli pok emish.
Yo'q shafaq, mazlum qonig'a qolib erdi sipehr,
Ani yug'an bahri ashkim mavjidan ko'lok emish.
Yetsa muhlik g'am, tilarmen bodano'she negakim,
Dofi'i ul zahrning, bildimki, bu taryok emish.
Xurda sochqandin chaman mulkida sulton bo'ldi gul,
G'uncha qonlig' ko'ngliga solg'an girih imsok emish.
Eyki dersenkim, mening husnummu ortuq yo quyosh,
Sog'inursenkim, Navoiy buyla beidrok emish.
245

Qomatu raftoring ul mundin, bu andin xo'b emish,
Juzv-juzvung bir-biridin lutf aro marg'ub emish.
Har ne qilsa, o't yoqar ahli muhabbat jonig'a,
Ey zaif ahhob, ul oy ne balo mahbub emish.
Nomasin bo'ynung'a osdim - dardima berdi shifo,
Ul kitobat hirzi jon ermish, demang maktub emish.
Gar tutub Layli otin, Majnun qilur ermish fig'on,
Andin ermishkim, junun oyinig'a mansub emish.
Yor otin jondin chiqarib, tilga mazkur aylamak,
Oshiqi farzona ollinda qachon mahsub emish!
Hajrdin nevcun talab vodiysida qildim fig'on,
Chunkn tolib birla ermish, kimsakim matlub emish.
Bo'lmasa hech ish, o'zidin bexabarliq basdurur,
Ishqi g'olib ilgida har kimsakim, mag'lub emish.
Foniy o'lsang, kir fano dayrig'akim, yo'l topmamish,
Har kim anda o'zluki aybi bila ma'yub emish.
Gar visol ahli Navoiydin tanaffur etsalar,
Yo'q ajabkim, hajr zindoni aro mankub emish.
246

Kirpiking neshduru g'amzangu hajring ham nesh,
Ne ajab, ko'ksumu ko'nglum bila bag'rimdagi resh.
So'rdung el ko'nglini, so'rg'il chu dedim ko'nglumni,
Reshg'a kimsa iloj aylamamish, sanchib nesh.
Ko'nglum andishasi vaslingdurur, ummid bukim,
Haq murodig'a tekurgay, chu erur xayrandesh.
Ko'zlaring keshi erur kufr emas hech ajab,
Ahli islom seni gar desalar kofirkesh.
Bog'lading zulf ila ko'nglumni, xalosi tilamon,
Berkrak chekkali shoyadki degaymenkim, yesh.
Nesh so'l ko'ziga yetganda gar o'tru tutmas,

O'ng ko'zin ayni rizo ani demaydur darvesh.
Do'stung dedi Navoiy o'zini, bilmonkim,
Ne uchun bo'ldi aning dushmani begonayu xesh.
247

Ey, ko'ngul gulzori vasling subhida nolanda qush,
Yo'qki, atfoli firoqing ilgidin parkanda qush.
Qasri uzra qushmu timsol ettilar ul shahning,
Yo boshig'a chatrdek ochti qanot farxunda qush.
Nutqi to'ti, jilvasi tovsu raftori tazarv,
Husn gulzorida yo'qtur bir anga monanda qush.
Nomai shavqumni chun elturga ojiz bo'ldilar,
Yel ko'runmas ko'zga dam urmas bo'lub sharmanda qush.
Qush bo'lur, boshimg'a qo'ng'ach, dudi ohimdin qora,
Ko'r junun jazbinki, anda qo'nsa, bo'lg'ay banda qush.
Faqr tut, gar istasang uchmoqki, bu ummid ila,
Bo'ynig'a tasbih osib, yungdin kiyibtur janda qush.
Ey Navoiy, ishqdin qochma, boqib bulbul sari,
Ko'rki, maxlas topmadi bu banddin parranda qush.
248

Har nechakim javru istig'no erur jonong'a ish,
Juz niyozu ajz ne bo'lg'ay meni hayrong'a ish.
Shavkat ahli yor la'lidinki, kom etmish tama',
Ey ko'ngul, o'lsam ne tong, chunkim tushubtur jong'a ish.
Ashku ohimdin agar ko'nglum buzulsa ne ajab,
Mulku kishvar buzmayin ne bo'lg'usi to'fong'a ish.
Hajr dashtida quyun birla yugurmakdur ishim,
Mundin o'zga bo'lmag'ay majnuni sargardong'a ish.
Bodano'shum tavba tarkidinki, qildi tarki hush,
Ey ko'ngul, tushti yana men zori besomong'a ish.
Jon olibkim, va'da pobo's etti, mumkin yo'q vafo,
Chunki yolg'on va'dadur ul va'dasi yolg'ong'a ish.
Necha jon qildim fidosi - odamiylik' topmadim,
Tushmasun, yo rab, pariy jinsi bila insong'a ish.
Gar Navoiy kuydi hajr otashgahida, yo'q ajab,
O'rtamakdin o'zga bo'lmas shu'lai hijrong'a ish.
249

Ham xati xazrosi xushtur, ham labi go'yosi xush,
Ham Xizr xush, ham aning ayni hayotafzosi xush.
Ey mug'anniy, hajr za'fidin hazinmen uylakim,
Lahnda dudi bila kelmas Masih anfosu xush.
Bir ishorat birla o'lturdiyu xushmenkim, kelur
Barcha gar xud qatl uchundur, yorning imosi xush.
Uylakim tojir bo'lur, xush yaxshi savdo bersa dast,
Meni savdoyini asrar zulfining savdosi xush.
Ruh xayli oldorab, o'z holig'a topmas shuur,
Chun xirom etsa, ravnoso qadi ra'nosi xush.
Vah, nedin ajzu niyozim noxush erkin ollida,
Nechakim, ko'nglumga kelsa nozu istig'nosi xush.
Ey xirad ahli, senu aqlu vara' mulkida qayd
Kim, erur ishq ahli ollinda junun sahrosi xush.
Ichkali eski safol ichra gadolig' durdini,
Bizga o'zga kelmadi juz sog'aru sahbosi xush.
Ey Navoiy, qullug'in nazm ichra arz etmak ne sud,
Ulki qilmas nazm birla qullug'in mirzosi xush.
250

Ul oydin ham vafo xush, ham jafu xush,
Ne kelsa o'zgalardin - barcha noxush.
Tabibo, lutf etib, qo'pqil boshimdin
Ki, kelmaydur bu dardimg'a davo xush.
Farog' ahlig'a jomi vasl xushtur,
Menga lekin erur zahri balo xush.
Yo'q ersa vasl iqbolig'a haddim,
Vale ko'nglumga bor ul muddao xush.
Agar no'shi visol, ar zahri anduh,

Nekim tutsang icharbiz, soqiyo, xush.
Bu dayr ichra ul o'zluqtin qutuldi
Ki, kirgach tortti jomi fano xush.
Navoiy xushtur ashku ohi birla,
Anga chun keldi bu suyu havo xush.
251

Muhabbat shevasining lozimi ajzu niyoz ermish,
Vafo oyinining xosiyati so'zu gudoz ermish.
Der erdilarki, ajz ahli niyozi nozaninlarning
Qilur nozini kam, ul mujibi tug'yoni noz ermish.
Qaddining jilvasi ollinda sarvinozni ko'rdum,
Bu bir asru furutan, ul bag'oyat sarfarozi ermish.
Netib o'lmayki, sabrim ozdin-ozu shavq ko'ptin-ko'p,
Ul oying husni ko'ptin-ko'p, vafosi ozdin-oz ermish,
Jahon bog'ida rustaxez tushmish erdi har yondin,
Jihat ma'lum qildim, sarvnozim jilvasoz ermish.
Birav bazmin bu aqshom rashki jannat dedilar, bilduk,
Shabistonin munir etkan bizing sham'i Tiroz ermish.
Balo zahrini chekmay zuhdung, ey so'fi, erur borid,
Haqiqat ishqig'a ham choshni ishq majoz ermish.
Vafosiz erkanin dahr ahli bilmay, jon fido qildim.
Vafo ahlig'a bu eldin munosib ehtiroz ermish.
Navoiy, o't Nahovandu Spahon birla Nayrezdin,
Husayni tuyg'uchakim, sanga ohangi Hijoz ermish.
252

Feruza tugma birla nigorim bo'ynida kish,
Oyu tunga charx javharidin ziynat aylamish.
Ul oyni hajr sari dalolat qilur ulus,
Bil, ey buzug' ko'ngulki, yana bizga tushti ish.
Kelmakni tark qildiyo borurg'a bo'ldi jazm,
Bo'lmay orada bir-iki qatla borish-kelish.
Ko'zni samandi na'lig'a qo'yg'anda koshki,
Anda tikarga aylasa kirpiklarimni shish.
Ey hajr tig'i, sen dog'i kesmakta qil madad,
Ul ko'y itiga uzgali bag'rimg'a ura tish.
Barq uzra tarki mehr gumon ayladi ko'ngul,
Po'yanda raxsh uza bizning shahsuvor emish.
G'am yo'q, Navoiy, etsa azimat safarg'a yor,
Desang iti o'zungni qayonkim borur ermish.
253

To'makim, topmas iting ura tani zorimg'a tish,
G'ussadin men ham urarmen jismi afgoring'a tish.
Men kimu kulmak so'zi, chun g'uncha ichra joladek,
El aro irjaymadi hargiz chu dildoringa tish.
Ne ajab sarig' yuzum tag'yiri chun qon ichkali,
Bag'rima mahkam bo'lur har lahza xunxoring'a tish.
Kufr aro tushmish girih dinimg'akim, ochilmadi
Nechakim urdum tugun ochmoqqa zunnoring'a tish.
Tanni tishlab-tishlab uzmak istaram, vah, ne osig'
Kim, ochilmas bir-biridin emdi bemoring'a tish.
Bul-ajab holimg'a gar hijron tuni kulmas falak,
Nega anjumdin ko'rundi xasmi g'addoring'a tish.
Ey Navoiy, erni aning la'ldur yo yuqti qon,
Berkiganda bag'rima sho'xi sitamgorimg'a tish.
254

Garchi atfol otti bir-bir jismi uryonimg'a tosh,
Ko'rki, xirman-xirman o'ldi jam' har yonimg'a tosh.
Kulbam atrofida bedodu malomat toshidur,
Go'yiyo yog'mish falakdin baytul-ahzonimg'a tosh.
Hajr tog'ida labi shavqida oqsa qon yoshim,
La'l o'lur go'yo bo'yalsa har taraf qonimg'a tosh.
Do'stlar, bastur mazoring'a malomat toshlari,
Chekmangiz mehnat qo'yarg'a qabri vayronimg'a tosh.
Bas qiling atfol tosh otmoqki, qon bo'lmish ichim,

Tegdi go'yo toza qo'yg'an dog'i pinhonimg'a tosh.
Garchi toshing tutti yer jismimda, lekin zulm edi,
Buki o'tti zaxm aro chun tegdi paykonimg'a tosh.
Chun to'yubtur notavon jismim baliyat toshidin,
Berma, ey gardun, g'izo yanglig' yana jonimg'a tosh.
Vazn uchun paymonani qilg'il ulug', ey mayfurush
Kim, emas tortar uchun hojat bu mezonimg'a tosh.
Jomni chekmakta g'am daf'ig'a qolqon ayladim,
Ey Navoiy, charxdin yog'di bu qolqonimg'a tosh.
255

Ey, gulshani husn ichra xating sabzai dilkash,
Kim atri etib ruh dimog'ini mushavvash.
Ul ko'zga emas hojati sog'ar, negakim bor
Qon ichmak ila mastu mayi noz ila sarxash.
Olamni agar qo'zg'abon o't solsa, tong ermas,
Ul sho'xki sarxush chiqibon, sekretur abrash.
Ruhoniyatim g'olib erur, toki ichib roh,
Jonimg'a solur aksini ul huri pariyvash.
Davr ahlida yo'q sofki, aning g'ashi yo'qtur,
Juz soqiyi davr ilgida sofiy mayi beg'ash.
Zohid, senu kavsar, bizu mug' dayri nedinkim.
Bir zahri balokash bizu sen no'shi riyochash.
G'ayringdin orig' ayladi ko'nglini Navoiy
Kim, but raqami birla bu uy erdi munaqqash.
256

Shukrkim, sochtim esa g'am tuni anjum kebi yosh,
Vasli subhida tulu' ayladi olling'a quyosh.
Zaxmlar ustida marhamg'a momug'luq qiladur,
G'am sahobi necha yog'durdi sinuq boshima tosh.
Tutosh erdi g'am aro navhalarim bir-biriga,
Ayshdin kulgularim bir-biriga o'ldi tutosh.
Hajr xunobi mayi vasli manga berdi samar,
Zahr bo'lg'ay edi og'ushta bu xunobig'a kosh.
Ahli ishq, o'lmangiz ozurda firoq o'tlaridin,
Ul tomug'qa bore vasl uchmog'i ermish podosh.
Ishq aro vaslni kom ahli nachukkim, talashur,
Hajmi zumrai nokom kerak qilsa talosh.
Kim firoq o'tig'a sabr etsa Navoiy yanglig',
Otashin gullar anga bo'lg'usi ul o'ttin fosh.
257

Bizga yo'qtur olam ahlidin jafodin o'zga ish,
Har zamon yuz dardu har dam yuz balodin o'zga ish.
Ohkim, andin jafodin o'zga kelmas o'truda,
Garchi mendin kelmadi hargiz vafodin o'zga ish.
Menmenu oshnqliq, ey nosihki, umrum borida,
Boshima juz ishq kelmaydur qazodin o'zga ish.
Zulfi zanjiri aro ming zulm ko'rsam, ey ko'ngul,
Juz tazallum istamamen muhtalodin o'zga ish.
Nozu istig'no necha ko'rguzsa ul sultoni husn,
Juz niyozu ajz ne kulgay gadodin o'zga ish.
Xizmatig'a qaysi yuz birla boraykim, kelmamish
Tiyralikdin o'zga men yuzi qorodin o'zga ish.
Do'stu lutfidin umidim onchadurkim, g'ayri afv
Istay olmon, garchi qilmaymen xatodin o'zga ish.
Mendin o'zga ish kelmay juz mayi subhiy chekib,
Juz g'ino kelmas yana ahli riyodin o'zga ish.
Ey Navoiy, va'dai vaslig'a bo'l xursandkim,
Charx nogah qilmag'ay zohir oradin o'zga ish.
258

Olur jonimni ishqu manga dam urmoq mahol o'lmish,
Birovdekkim, tili aning o'lar holatda lol o'lmish.
Erur har sari keskan na'l yo raxshing izi bilmon,
Tanim tufrog'i to javlongahingda poymol o'lmish.
Ichib qonimni ul ko'z kim qizarmish, notavonedur

Ki, ham bemorlig'da may chekib, ruxsori ol o'lmish.
Tanim to rishtai zulfung xayoli birla chirmashdi,
Biaynih rishtai zulfungg'a chirmashqan xayol o'lmish.
Qoshing hajrida tishlar birlakim jismimni naqsh ettim,
Nazzora aylakim har paykari mushkin hilol o'lmish.
Ko'ngul bog'ida ohim o'qlari qadding firoqidin,
Bari g'am bergali har qaysi bir ra'no nihol o'lmish.
Fano ko'yiga kirkim, jam bila jomi jahonbindur,
Gadokim, jom anga bu dayr aro sing'an safol o'lmish.
Sen uyqu ichrasen, xurshid avji davlating tushdur,
Ham ushbu tushda ul xurshidqa doim zavol o'lmish.
Yuzung ko'rgach Navoiy ko'ngli ozdi, zulfdin band et
Kim, ul majnun bahori vaslidin oshuftahol o'lmish.

259

Husni devoni uza matla'dur ul payvasta qosh,
Kotibi taqdir aning misra'larin yozg'an tutosh.
Jolai ofat kebi ul oy bahori husnida,
Charx anjum javharidin yog'durur boshimg'a tosh.
O'tlug' ohimdin bo'g'uz og'zimg'acha majruh erur,
Ayb qilma, ey ko'ngul, nolamda fahm o'lsa xarosh.
To sirishkim qong'a evruldi dame tinmay oqar,
Muztarib bo'lmoq ajab yo'q, bo'lsa xun oluda yosh.
Yoshurun erdi g'amim, mufrit qadah o'tkan kecha
Yig'latib, beixtiyor etkan emish el ichra fosh.
Xilvat etkan ixtiyor ilgida bir ibriqi may,
Tong emas gar qilsa bir bodom ila har kun maosh,
Ey Navoiy, keldi yoru bordi ko'nglungni olib,
Yana bir qatla kelib, joningni dog'i olsa kosh.

260

Yo'zuqsiz, jurmsnz bedod etar fosh
Manga ul surmasiz ko'z, vo'smasiz qosh.
Fig'onkim, bu taraf boqmay o'tarsen,
Nechakim, ko'zlarim yummay to'kar yosh.
Sirishkim sayli har yon uyla surdi
Ki, topmon ko'ksuna urmoq uchun tosh.
Iliging o'pkali ochmish og'izlar,
Qilichingdin sarosar zaxmlig' bosh.
Hamono qolmas o'z holida rangi,
Sizarda suratnngni ko'fsa naqqosh.
Bahodur naqdi din, ey dayr piri,
Karam qil mayki, borbiz asru qallosh.
Demish: kelsam Navoiy qatlin aylay,
Kelib, ne ko'ngli istar, aylagay kosh.

261

Pariyzodeki, mushkin zulfi jonim mustamand etmish,
Maloyik qushlari ul halqa mo'lar birla band etmish.
Samandingkim, yolindek tez erur, yuz shukrkim, gardun
Anga bizni samandarvash, munga gardi samand etmish.
Chekarga ishq otashgohig'a devona ko'nglumni,
Qazo har bir sharar torini bir o'tluq kamand etmish.
Vafog'a telbalikdin nopisand o'lsam, ani ko'rkim,
Jafog'a kimni mencha ul pariy paykar pisand etmish.
Mayi ravshan tut, ey soqiyki, ko'nglum tiyra qilmish shayx,
Damu afsun bila baskim, anga izhori pand etmish.
Labingda no'shu zahri hajr og'zimda tong ermas, gar
Menga har zaharxand o'lg'anda ul bir no'shxand etmish.
Labi la'lin malohat xoli birla bahravari qilg'an,
Mening jonimni dag'i ishq birla bahramand etmish.
Biravkim, sarvdek ozodavash bo'ldi bu bog' ichra,
Qazo dehqoni ham sarsabz ani, ham sarbaland etmish.
Navoiy, kech visol ummididinkim, haq seni behad
Zalilu zoru yoringni azizu arjumand etmish.

262

Sahob ermashi, kukrab tog' uza har sari aylanmish

68 Kitoblar Olami | Sever.UZ | Uzsmart.UZ

Ki, dudi ohu afg'onim falak toqig'a chirmanmish.
Aning ilgidadur ko'nglumki, andin ayrila olmas,
Tamom ul qush masallikkim, kishi ilgiga o'rganmish.
Kecha uyqu birovda bo'lmasa ne tongki, ko'yungda
To'shanmish xorni ostidayu xoroni yastanmish.
Choqilg'ach lam'ai husnung, manga qolmas asar boqiy,
Birovga ne asar qolg'ayki, barq o'tig'a o'rtanmish.
Raqibing ham, iting ham ko'pplumga ko'yungda dushmandur
Ki, tunlar to sahargah tortmish afg'onu kungranmish.
Jahon ahlig'a gar uyqu harom o'lsa ajab ermas
Ki, noz uyqusidin ul kofiri bebok uyg'anmish.
Meni oshuftani ul turradin qilmoq xalos o'lmas
Ki, jonim rishtasi birla aning har tori to'lg'anmish.
Zamong'a bovujudi bevafo'lig' ta'n qilmangkim,
Zamona ahlidin rasmi vafo bobinda saylanmish.
Manga zuhdi riyoi xirqasidin ul palos ortuq
Ki, yuz qatla fano dayrida may loyig'a bulg'anmish.
Xusho mug' dayrikim, bir damda aylar muflisu rasvo
Biravkim, umrlar ham molu ham nomus qozg'anmish.
Navoiy zuhd xarfın tavba qilsa, ey riyo ahli,
Anga kelmas o'lum, bir harzani gar aytmish-tonmish.

263

Dardi ko'p uryon tanimg'a yuz tuman dog' o'lmamish,
Toki har bir dardig'a bir dog' etar chog' o'lmamish.
To ko'zung oyini usruklukduru bemorlig',
Za'flig' sarmast ko'nglum lahzaye sog' o'lmamish.
G'am tuni ul oydin ayru aylamish anjum xirosh,
Har taraf ko'ksumni go'yo ranja tirnog' o'lmamish.
Poya ishq ahlig'a olidur, yo'q ersa xalqdin,
Qochqali Farhodning manzilgahi tog' o'lmamish.
Foniy o'lkim, dayr piri jur'asidin bahravar
Bo'lmamish, har kimki bu dayr ichra tufrog' o'lmamish.
Ne asar qilg'ay ko'rub qonlig' tanim uzra tugan,
Senki hargiz may tomib, gulgun to'nung dog' o'lmamish.
Ey Navoiy, vaslig'a sendin keyinrak yo'q kishi,
Kimsa garchi oshiqi sendin burunrog' o'lmamish.

264

Demagil mujgonkim, ul ko'z qasdi ahbob aylamish
Qim, temurdin neshlar aylab, siyahtob aylamish.
Xolu xatdin mushafi ruxsorig'a kilki qazo,
Mushk birla nuqta, anbar birla e'rob aylamish.
Uyqudin bosh qo'yg'ay ul ko'z sajda, xud qilg'usi yo'q
Kofirekim, mastlig'din azmi mehrob aylamish.
To'lg'adi jon rishtasiyu tori zulfi xushturur,
Gar bir ip eshmak uchun ul ikkini tob aylamish.
Nomabar qush yordin kelgach, o'larmen shavqdin,
Jon chekarga go'yo har tirnog'ni qullob aylamish
Ey xush ulkim, bu havodis dayrig'a kirgan kishi
Chiqqucha, davron ani masti mayi nob aylamish.
Ey Navoiy, zavraqi umrung qutulmaskim, qazo
Davrig'a aning falak bahrini girdob aylamish.

265

Dardi ishqing uyla zor etmish meni, ey bag'ri tosh
Kim, qo'yarmen yig'labon har notavon ollida bosh.
Ko'ngluma ko'zdin kirib, g'ayri xayolin qo'zg'adi,
Zarra xayli qo'zg'alur, chun kirdi ravzandin quyosh.
Chun meni qildi balo tog'i junun, tosh otmangiz,
Negakim yerdin olib otmas kishi tog' uzra tosh.
Reshdur bo'g'zum balo zahri ichardin, yo'q ajab,
Holima yig'larda andin o'tkan un topmoq xirosh.
O'qi yetkachkim, bo'lub jon birla ko'nglum muztarib,
Iztirob ermas, boshog' ustida aylarlar talosh.
Durdi joming ham g'izo, ham bodadur, ey mug'bacha,
Piri dayr iqbolidin shahlarg'a yo'q mendek maosh.
Eyki, ko'rmaysen Navoiy ohi o'qi hay'atin,

Bir stundek shu'la ko'k sahfig'acha, ko'rgil, tutosh.
266

Xil'atinmu qildi ul gulro'i siyminbar binafsh,
Yo binafsha aylamish gulshann sar-tosar binafsh.
Arg'uvongun yuz, binafsha rang xat jonim olur,
Xil'ati bo'lsun aning gar arg'uvoniy gar binafsh.
Yo'qki, ul sanchar binafsha dastasin dastorg'a,
Egnida xil'atlarin dog'i qilur aksar binafsh.
Savsaniy bo'rkung yopar kechkangni, ey mir'oti husn,
Ko'zgu yanglig'kim, o'chasen qildi ohangar binafsh.
Xayli ruhoniy hamonokim, binafsh aylar libos
Kim, haririn aylar ul huri pariy paykar binafsh.
Burqa' olg'ach, kiydi moviy xil'at uzra savsaniy,
Mehrdirin qilg'an kebi moviyni nilufar binafsh.
Ne binafshadur, ne nofarmon guli, ne savsaniy
To'nkim, ul kiygali loyiq emastur har binafsh.
Gul kebi jismingg'a, ey soqiy, binafsh oyin to'nung,
Uyladurkim, bodai gulrang uchun sog'ar binafsh.
Gar Navoiy aqli mabhut o'lsa, qilmang aybkim,
Hoshiya zarbaft etib, deklay kiyar dilbar binafsh.
267

Meni ishq ichra degan oqilu farzona emish,
Degay ulkim, so'zin eshitsaki, devona emish.
Yopsa yuz har kecha ko'nglum qushidin, tong yo'qkim,
Malak ul sham'i jahontobqa parvona emish.
Qasri ul husn shahining erur andoq oliy
Ki, falak kungurasi qasrig'a dandona emish.
Ko'zlarim andin emish qonu ramad aynidakim,
Durd hamkosa munga, hajr anga hamxona emish.
Zaxmi ko'p tanda jununluq ko'ngul oromidin
Telbalar maskani fahm o'ldiki, vayrona emish.
Jannatu kavsar umidi bila o'ldung, ey shayx,
Bilki, naqd ushbu fano dayrida mayxona emish.
Zuhd ila eyki Navoiyni o'karsen, ko'rduk
Ishi usruklik emish, hamdami paymona emish.
268

Bizing shaydo ko'ngul bechora bo'lmish,
Malolat dashtida ovora bo'lmish.
Anga baskim yog'ar tosh ustida tosh,
Tanida yara uzra yora bo'lmish.
Urarda dam-badam xorog'a boshin,
So'ngaklar anda pora-pora bo'lmish.
Balo tog'i aro yotqanda bemor,
Xirad sinjobi xoru xora bo'lmish.
Qora qildi nachukkim ro'zgorim,
Aning ham ro'zgori qora bo'lmish.
Qadah xurshidi qanikim, g'amidin
Sirishkim kavkabi sayyora bo'lmish.
Navoiy, choradin ko'p dema so'zkim,
G'amingg'a chorasizlig' chora bo'lmish.
269

Ul qadar ul kofir islom ahlini qatl aylamish
Kim, shahodat barmog'in ham zaxm aylab bog'lamish.
Garchi din ahlig'a aning ilgidin yuzlandi qatl,
Ilgining qonin dog'i emdi oqizmoq boshlamish.
Qatliga ko'nglumni to'xtatsam agar yo'q, vah, ne sud,
Chun meningdeklarni o'lturmakka ko'ngli to'qtamish.
Nozu istig'noda kim ifrot etar, ma'lum o'lur
Kim, jamoli mufrit erkanni o'zi ham anglamish.
Ishq zulmi haddin o'tti ko'ngluma, ey porso,
Go'yiyo bir mustajobud-da'va ani qarg'amish.
Qochmayin aftodalig'din, arzi ixlos aylakim,
Do'st lutfi oqibat aftodalarni qo'ldamish.
Bag'riyu ko'ngli Navoiyning nedin yuz poradur,

Itlaringga to'ma aylarga hamono to'g'ramish.
270

Har pariy paykarga bir devonayekim zor emish,
Kunda ming zulm o'lsa, bir ham rahm gohe bor emish.
Qaysi majnuni balokashga pariy ruxsorida
To abad zulm uzra zulm, ozor uza ozor emish.
Sen bu oyini jafo solding orag'a, yo'qsa xalq
Ko'rsa shiddat lutf birla, yo'qsa barxurdor emish.
Olloh-olloh. bu ne so'z bo'lg'ay menu hijron tuni,
Vasl subhi qay qachan beyorlarg'a yor emish.
Hajr shomi shiddatidin ishq tarkin har kecha
Jazm etibmen, lek doim subh istig'for emish.
Davr jomi birla taskin topmas ermish, soqiyo,
Kimnikim sargashta qilg'an bu to'quz pargor emish.
Deb emishsen: Jonni bergaymu Navoiy istasam,
Bilmagansenkim, bu xud jon birla minnatdor emish.
Sod Harfining Sanamlarining Sayti "Favoyid" din
271

Ishqing eliga ranju ano birla ixtisos,
Xayli g'amingg'a dardu balo birla ixtisos.
Fitna agar jahonni qora istamas, nedin
Istar ul ikki ko'zi qora birla ixtisos.
Maxsus bo'lmasam sanga yo'q ayb, bo'lmasa
Olam elida shahg'a gado birla ixtisos.
Topsa ko'ngul qadingg'a xususiyat, etma ayb,
Kim, ko'rguzar Kalim aso birla ixtisos.
Ul ko'zga qoshu kirpik ila ixtisos esa,
Ne tong qaroqchig'a o'qu yo birla ixtisos.
Ovoralarini ista jahon ichrakim, kerak
Dayri fanoda ahli fano birla ixtisos.
Ul gul firoqi ichra Navoiy fig'on bila
Bulbuldururki, topti navo birla ixtisos.
272

Istaram furqat aro jonu jahondin maxlas,
Istamasmen vale ul ofati jondin maxlas.
Hajrida jondin agar o'zni xalos istarmen,
Jong'a ne mumkin erur istamak andin maxlas.
Yaxshi ermas manga sendin tilamak o'zni xalos,
Sen muhiqsen, tilar ersang bu yomondin maxlas.
Tilamang nomu nishonimni balo dashti aro,
Berdi chun ishq manga nomu nishondin maxlas.
Kecha itlar unidin garchi xalos istar xalq,
Itining komi bu faryodu fig'ondin maxlas.
Bir zamon zulmlaridin chu xalos ermasmen,
Yo'q ajab, gar tilasam ahli zamondin maxlas.
Garchi jon mehnatidin qildi Navoiyni xalos,
Qatl ila istamak o'lg'aymu falondin maxlas.
273

Raqib ul nav' erur jonong'a maxsus
Ki, muhlik dardi aning jong'a maxsus.
Junun toshin libos ahlig'a otmang
Ki, ul bo'lmish meni uryong'a maxsus.
Buzug' jismimda turmas zor ko'nglum,
Agarchi chug'z erur vayrong'a maxsus.
Visol ahliyu dardu g'am, ne ya'ni
Ki, bor ul ojizi hijrong'a maxsus.
Demang Majnunni yor ollida o'lmish
Kim, ul ishdur, bu besomong'a maxsus.
Ne tong davron eliga bevafolig',
Chu bu oyin erur davrong'a maxsus.
Surudi ayshu kom ahliki bo'lmish,
Navoiy nolayu afg'ong'a maxsus.
274

Qilmadi jonimni hijron bandidin davron xalos,
Men netib o'zni xalos istay, chu bo'lmas jon xalos.
O'qini chekkanda paykondin xalos o'ldi, vale
Bo'lmadi tutqan so'ngaklar hibsidin paykon xalos.
Jon menga, men jong'a, o'lmak istar erdim onsizin,
Meni jondin, jonni mendin ayladi hijron xalos.
Ul pariy ishqin demang yoshurki, ul taklifdin
Telbalik uzri bila bo'ldum, meni uryon xalos.
Uyla muhlikdur g'ami hijronki, gar vasl o'lmasa,
Yo o'lum andin kishi bo'lmoq emas imkon xalos.
Jon berib, dushvorlig'lar birla davron ahlidin,
Kimki maxlas topti, bo'lg'an bil ani oson xalos.
Ul pariy shaydolaridin, ey Navoiy, istaram
Uylakim, hush ahlidin majnuni sargardon xalos.
275

Ey, sening dardu g'aming jonima xos
Kim, alardin tilamon jonni xalos.
Meni hijron evazi aylar, aning
Ishqi har kimga raqam sursa qasos.
Mehmon bo'lmaq emish jon uyida
Yorkim, ko'nglum o'lubtur raqqos.
Meni ishq etti zabunu ojiz,
Bu emish dardu muhabbatqa xavos.
Xating ul Xizriki, terlasa yuzung,
Obi hayvon aro bo'lg'ay g'avvos.
Do'st ko'yida gadolar bilgil,
Bo'lsa xarrozu gar xud xavvos.
Ey Navoiy, tilar ersang maxlas,
Ishq ko'yida shior et ixlos.
Zod Harfining Zamiron Bo'ylarining, Ziyosi "Favoyid" din
276

Vah, nelar bo'ldi menga ishq g'amidin oriz,
Yuz ming oncha dog'i hijron sitamidin oriz.
Ishqu hijron o'tidin oriz ekancha yuz ming,
Bo'ldi ag'yorg'a ashkim alamidin oriz.
Sabru oromim uyiga bu yiqilmoq bo'ldi,
Sar-basar ko'zlar aro ashk namidin oriz.
Xirmaning hushuma kuymak ham erur ko'nglumning
Hajr aro soiqakirdor damidin oriz.
Kishvari xotirima muncha buzug'lug'lar erur
Barchasi xayli muhabbat qadamidin oriz.
Ko'ngluma mug'bachalar ishvasidin jon xatari,
Dayr pirining o'lubtur karamidin oriz.
Tori jismingg'a, Navoiy bu qadar tob o'lmish,
Ul sanam turrasining pechu xamidin oriz.
277

Holim kim ekin aylaguchi yorg'a ma'ruz,
Men bedil ishin qilg'uchi dildorg'a ma'ruz.
Yerlar o'pubon ashk to'kub, nolalar aylab,
Bir xasta g'amin etkuchi g'amxorg'a ma'ruz.
Ey bodi sabo, jon sadqang, gar qila olsang
Zori so'zin ul boisi ozorg'a ma'ruz.
Qo'pqanda sabuhi uchun etsang bu hazinning
Baxt uyqusin ul davlati bedorg'a ma'ruz.
Hijroni xumori aro ranjur o'larimni,
Kim aylagay ul dilbari xammorg'a ma'ruz.
Hajrim tunida charxki qoldi harakatdin,
Ey ashk, qil ul kavkabi sayyorg'a ma'ruz.
Bu dardu firoq ichra Navoiyki, topilmas
Bir-bir kim ekin aylaguchi yorg'a ma'ruz.
278

Ey, yetib la'ling mayidin ruhuma osori fayz,
Lam'asidin kasb etib ko'nglum uyi anvori fayz.
Oллоh-olлоh, ne labu ne nutqi ruhosо ekin

Kim, Masiho birla Xizr andin qilur izhori fayz.
Fayzlarkim, yetti ishqingdin manga, ofoqni
G'arqa aylar fayz bahri, aysam asrori fayz.
Bu jazo munkirga bas ermasmu kim foiz dedi,
Qobili fayz ermas ulkim, aylagay inkor fayz.
Kir xarobot ichrakim, bir jur'asidin yetkurur,
Fayzni yuz shayxcha bazm ahlig'a xammor fayz.
Dayr piridin yetar yuz fayzu bir yo'q shayxdin
Kim, munga yetmish yaqin fayzu anga pindor fayz.
Ey Navoiy, mug'tanamdur piri dayru mug'bacha
Kim, biridin yetmasa, yetar biridin bor fayz.
279

Ey, latofatda sanga lolayu nasrin oraz,
Bizga aning g'amidin qon bila rangin oraz.
Meni ul ko'yida bexud ko'rub el der: o'lmish
Qo'yubon ollida tufroqqa miskin oraz.
Naylayin ul qaddu oraz g'amidin bog'nikim,
Anda yo'q sarv sifat qaddu gul oyin oraz.
Har pariy tavrada ul orazu lab o'lturadur
Kim, base tuzluq erur ul labu shirin oraz.
Yangi gulbarglari hoshiyasidin bo'lmish,
Orazing ollida zoli anga purchin oraz.
Demakim, bog'da yeldin to'kulubtur gulkim,
Xo'blar qo'ydi ul oy yo'lida chandin oraz.
Chu Navoiy ko'rubon yor yuzin, jon berdi,
G'amza ta'riz etibon ayladi tahsin oraz.
Te Harfining Tannoqlarining Tarovati "Favoyid" din
280

Gar fano rasmini qilmoq tilar ersang mazbut,
Nafs ila ruhni zinhorki qilma maxlut.
Ruh ul nurdururkim, haq anga bermish avj,
Nafs zulmatqa qolib, qilmish anga poya hubut.
Ruh rahmoni erur, nafs erur shaytoni,
Ikkisin bir-biriga qo'shmaq emastur mashrut.
Ruhg'a sheva Kalimullo ishin qilmoq fosh,
Nafs fir'avnliq asbobini aylab marbut.
Ruhg'a daa'b Habibullo ishi oyini,
Nafs Bujahlliq asbobini aylab mabsut.
Yo rab, et bizni habibing sifatig'a rosix,
Ayla Bujahl tariqin ichimizdin masqut.
Qil Navoiyni hamul xat bila, yo rab, ozim
Kim, biror yonidin ayrildi o'tuz olti xutut.
281

Qilg'ay ul orazni ko'rmakdin meni hayronni zabt,
Kimki qon to'kmaktin etkay ul ko'zi fattonni zabt.
Zabt qil dersen ko'zung yoshiyu ko'nglung ohini,
Olloh-olloh, kim qilibtur sarsaru to'fonni zabt.
G'ayridin ko'nglum qushi ko'ksumni mazbut asradi,
Chug'zi ojiz, vah ne qilg'ay, aylamay vayronni zabt.
Menki afg'ondin ko'ngulni zabt eta olmon, ne nav'
Zulm etar bedodidin aylay ko'ngul olg'anni zabt.
La'li hajrinda firoqi neshidin o'lsam, ne tong
Kim, qila olmon ko'ngulning yarasidin qonni zabt.
Nolani men qayda zabt ettimki, aylay olg'amen,
Hajrdin har lahza ko'nglum aylagan afg'onni zabt.
Charxdin ne kelsa, xush tut o'z'nikim, qilmas qazo,
Bir sening ra'ying uchun bu gunbadi gardonni zabt.
Zabt qilmas davr ayog'in sipqorurda, soqiyo,
Shahki jomi adl birla aylagay davronni zabt.
Ey Navoiy, zabt qilmon o'zni hijron bazmida,
Qilmasam tong yo'q surudu nag'mai hijronni zabt.
Soqiyo, may to'la bermakin azm aylading,
Usruk o'ldumkim, qiladur suhbatini jononni zabt*.
282

Ey, xayolingdin manga har dam nishot,
Ko'ngluma vasling so'zidin inbisot.
Gar sanga bo'lmoqqa had yo'q muxtalit,
Ham tahayyul birla xushtur ixtilot.
Xo'blarni rux bila qil motkim,
Shoh ko'rmaydur seningdek bu bisot.
Dema, ruxsorum nachuk vaf aylagung,
Qo'yki, bir dam yaxshi aylay ehtiyot.
Gar pariy sendek dedim yozg'urmakim,
Telba alfozida bo'lmas irtibot.
Eski olamg'a ko'ngul ko'p bog'lama
Kim, musofirg'a vatan bo'lmas rabot.
Ko'rsa hajringdin Navoiy yuz malol,
Raf' etar, vaslingdin o'lg'ach bir nishot.
283

Yuzung yonidakim bosh chekti har yondin muanbar xat,
Gul uzra mushkkin kilki qazo qilmish muharrar xat.
Jamoling safhasig'a ikki qoshing matlayedurkim,
Yoziptur kotibi sun' ani husn ahli uchun sarxat.
Guli ruxsoringa ko'p zeb berdi sabzai xatting,
Bag'oyat xushnamo ermish qizil kog'azda axzar xat.
Yuzungnung tebrasida xatmudur yo sun' pargori,
Quyoshning davrig'a tahrir uchun chekti mudavvar xat.
Yuzungnung dog'i birla aijumungdin ne osig', ey oy,
Quyoshdek oraz uzra xushturur gar xol erur, gar xat.
Meni maxmurlug' ranjiddin ozod etsang, ey soqiy,
Yozarmen, garchi ilgim titramaktin kelsa abtar xat.
Xating vafida har nekim savod etmish ko'ngul, andin
Erur bir anbarin zanjiri savdo ahlig'a har xat.
Ko'rurun gul kebi orazda mushkin xat, base, dilkash,
Varaq gar xo'b emastur, xo'b emas yozmoq muyassar xat.
Navoiy, berma pandim, xosa xat bosh chekti ul yuzdin,
Chiqq olmon xatidin, har nachukkim cheksa dilbar xat.
Ze Harfining Zariflarining Zuhuri "Favoyid" din
284

Gar yorning ahvolig'adur yor mulohiz,
Oz ham xush erur, bo'lmasa bisyor mulohiz.
Bu davrda yor uyladurur yorg'a dushman,
Kim tutmas o'zin onchaki ag'yor mulohiz.
Davr ahlig'a soqiy ne mulohiz bo'la olg'ay,
Nevchunki emas gunbadi davvor mulohiz.
Ne yori vafodor mulohiz ekan oxir
Kim, bo'lmadi ul sho'xi jafokor mulohiz.
Faryodki, ishqim marazi bo'ldi fuzunroq,
Har nechaki, bo'ldum meni bemor mulohiz.
May berki, qazo topmog'usi aql ila tag'yir,
Har nechaki bo'lsa xirad osor mulohiz.
Ko'ngliga Navoiyning urar ishq nihon o'q,
Naylab bo'la olg'ay bu dilafkor mulohiz.
285

Ey, labing zohir etib shirin lafz,
Xoh yolg'on desun ar xud chin lafz.
Chinu yolg'onning shirindur,
Gar desa bir dam aro chandin lafz.
Otashin la'ling erur bas rangin,
Ne ajab, qilsa ayon rangin lafz!
La'li alfozi meni tirguzdi,
Qaysi bir deb, ne qilay ta'in lafz.
Qahru lutfung bori jonbaxshdurur,
Buyla kim ko'rdi hayotoyin lafz.
Anglamon g'oyati ma'ni so'zinga,
G'oyatash aylagamen tahsin lafz.
Qil, Navoiy, so'z aro ma'ni qasd,
Istama uylaki suratbin lafz.
286

This is not registered version of TotalDocConverter

Ul pariy tarkida aqlim dedi yolg'on alfoz,
Ne ajab, aytsa devona parishon alfoz.
Ahli ishq ollida ne lafz degay mustahsan,
Ne degay ahli xirad ollida nodon alfoz.
Hur husnini qiziqroq dedi ul yuzdin shayx,
Surmagay buyla sovug'luq bila inson alfoz.
Sirri ishqimdin el ollida biror lafz dedim,
Bu emish qilg'uchi qoyilni pushaymon alfoz.
Lafzi jonbaxsh ila ul umr magar bo'ldi Masih,
Yo'q esa buyla asar birla ne imkon alfoz.
Bir-iki lafz dedim ishqidin - o'lturdi meni,
Magar emdi degamen hashrda qolg'an alfoz.
Ul pariy kulmak uchun, ko'rki, Navoiy g'amidin,
Fosh etar ahli junundek chekib afg'on, alfoz.
257

So'z adosindadur ul koni malohat laffoz,
Uylakim vasfi aro ahli balog'at laffoz.
Nomasin qush keturub, sayrasa avsofida ko'p,
Yo'q ajab, chunki bo'lur ahli risolat laffoz.
Yaxshi alfoz ila til gar desa ul oy qavlin,
Tong emastur, kim erur ahli maqolat laffoz.
Vasfi har lafzida yig'latdi ko'ngul dard ahlin,
Qayda topti bu qadar dard ila holat laffoz.
Ko'ngul ollida g'amin qilma talaffuz, tilkim,
Yetkurur ahli maoniyga malolat laffoz.
So'zda ma'ni bila ko'p lafzg'a mayl aylamakim,
Zohir oroyishini ayladi odat laffoz.
Lafz zebida Navoiyga berur ma'ni yuz,
Qayda ma'nida topar muncha mahorat laffoz.

AvvalgiI- qismB Keyingi

† Bu g'azal "Navodir un-nihoya" devonidan kiritilgan bo'lib, qo'lyozmada

So'zu yoru yordin so'rmongki, hijron dashtida
Qolg'ali bekas unut bo'lmish manga yoru diyorbayti bor, ammo u "Xazoyin ul-maoniy"ning XVb b"XVI asr qo'lyozmalarining
birortasiga ham kiritilmagan, shuning uchun mazkur bayt tushirib qoldirildi.